

รายงานประจำปี ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายชาญ ตันติธรรมถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

สนับสนุนข้อมูลโดย

สำนักอำนวยการ
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
กลุ่มตรวจสอบภายใน
สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ
สำนักสื่อสารและประชาสัมพันธ์
สำนักกิจการคณะกรรมการสภาการศึกษา
สำนักส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือและสมัชชาทางการศึกษา
สำนักยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

บรรณาธิการ เรียบเรียง

ดร.สุภาพร โกเฮงกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นางสาวณัฐวดี รัชสิตรวพร	นักวิชาการศึกษาคำานาญการ

ภาพประกอบ

นายสุกสิทธิ์ ภูักกิตติ
นายสุภาชัย พันธุ์เดช
นายบุริชาติ ทิมพิทักษ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๔๔/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ โทรสาร ๐ ๒๖๖๘ ๗๔๗๕
Website: <http://www.onec.go.th>

รายงานประจำปี ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : การบูรณาการสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ

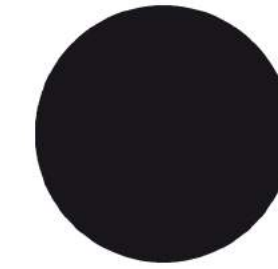

พันธมิตรทุกฝ่าย มุ่งมั่นความเป็นเลิศ เชิดชูพลังความร่วมมือ

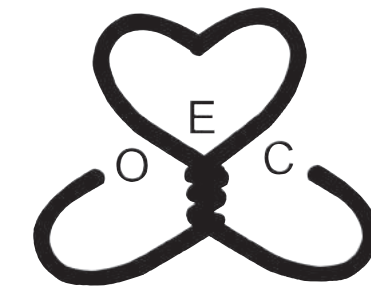
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๔๔/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ โทรสาร ๐ ๒๖๖๘ ๗๔๗๕
Website: <http://www.onec.go.th>

รายงานประจำปี ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายงานประจำปี ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา :
การบูรณาการสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ

O E C

พันธะผูกพัน มุ่งมั่นความเป็นเลิศ เชิดชูพลังความร่วมมือ

รายงานประจำปี ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา :
การบูรณาการสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ

ในปี ๒๕๕๙ นี้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
จึงได้ดำเนินงานตามพันธกิจ
อย่างรอบด้านในทุกมิติ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นับเป็นช่วงเวลาสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบตามนโยบายรัฐบาล ให้บรรลุเป้าหมายสุดท้ายคือ ได้คนไทยที่มีความเป็นพลเมือง มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้น ในปี ๒๕๕๙ นี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินงานตามพันธกิจอย่างรอบด้านในทุกมิติ โดยในส่วนงานพัฒนานโยบาย มีการจัดทำ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๔ (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ.... รวมถึง รูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ส่วนงานประเมินผลนั้น นอกจากจะทำการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงฯ แล้ว ยังมีการศึกษาถึงการออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา สำหรับงานวิจัย มีการดำเนินงานหลากหลายแง่มุม ทั้งงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง การส่งเสริมความเป็นพลเมือง การศึกษาทางเลือก และการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา และการกำหนดทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตด้วย และที่ขาดไม่ได้คืองานด้านกฎหมาย มีทั้งการประเมินการบังคับใช้กฎหมายและการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายฉบับ ซึ่งยังอยู่ระหว่างดำเนินการทั้งสิ้น

รายงานประจำปี ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : การบูรณาการสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ ได้รวบรวมผลการดำเนินงานในรอบปี ๒๕๕๙ โดยแบ่งเป็นหัวข้อทั้งตามพันธกิจและประเด็นการพัฒนาการศึกษาในทุกมิติ ได้แก่ ทิศทางและแผนการศึกษา/แผนยุทธศาสตร์ มาตรฐานการศึกษา การประเมินผลการศึกษา การยกระดับคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา สมรรถนะการศึกษาไทย การพัฒนากฎหมาย การศึกษา ความร่วมมือด้านนโยบายการศึกษากับนานาชาติ และการพัฒนาองค์กร เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สื่อมวลชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานฯ เป็นอย่างดี และขอขอบคุณบุคลากรของสำนักงานฯ ทุกระดับที่ได้ร่วมแรงร่วมใจขับเคลื่อนการศึกษาชาติอย่างเต็มกำลัง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนและต่อยอดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย รวมถึงผู้สนใจทุกท่าน

(ดร.กมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำ

๓

สารบัญ

๔

บทบาทหน้าที่ของสื่อนาธิการด้านการศึกษาของชาติ

๗

- ความเป็นมา ๘
- สภาการศึกษา ๑๐
- อำนาจหน้าที่ สกศ. ๑๓
- โครงสร้างการบริหาร ๑๔
- คณะผู้บริหาร ๑๖
- ภารกิจตามโครงสร้าง ๑๙
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และค่านิยม ๒๕
- อัตรากำลัง ๒๗
- งบประมาณ ๒๘

ทิศทางและแผนการศึกษา/แผนยุทธศาสตร์

๒๙

- แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ๓๐
- (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ๓๕
- (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๔๔
- ทิศทางและโจทย์วิจัยการศึกษาไทย เพื่อบรรลุเป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ๔๗
- ก้าวสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ๕๑

มาตรฐานการศึกษา

๕๕

- มาตรฐานการศึกษาของชาติในศตวรรษที่ ๒๑ ๕๖
- การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ ๖๒
- มาตรฐานคุณภาพของอาเซียนในด้านการเล็งดู การดูแล การพัฒนา
และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ๖๕
- การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ๖๘
- การพัฒนารูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิประเทศไทย
กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๗๒
- การศึกษาเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ๗๙

การประเมินผลการศึกษา

๘๓

- ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง
(พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) ๘๔
- การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘๙
- การออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ๙๒

การยกระดับคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา	๙๗
● การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในบริบทของไทยและต่างประเทศ	๙๘
● การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยผ่านทักษะการอ่านค่ากลอน สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา	๑๐๔
● การจัดการศึกษาและพัฒนามนุษย์ด้วยการศึกษาทางเลือก	๑๐๗
● แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถาบันศึกษาปอเนาะ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๑๑
● การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู: ประเด็นที่ทำทนายการปฏิรูปการศึกษา	๑๑๕
● การพัฒนาระบบบัญชีรายจ่ายการศึกษาของประเทศ	๑๑๙
● แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัย และพัฒนการศึกษา	๑๒๓
● สมัชชาการศึกษาจังหวัดเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา	๑๓๑
● หุ่นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย	๑๓๔
● รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียน ทางเลือก และเงื่อนไขความสำเร็จ	๑๓๘
สมรรถนะการศึกษาไทย	๑๔๑
● สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี ๒๕๕๘ (IMD 2015)	๑๔๒
● การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาไทย ในเวทีเศรษฐกิจโลก (WEF 2015-2016)	๑๔๕
● การปรับปรุงระบบคลังข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙	๑๔๘
● สถิติการศึกษาที่น่าสนใจ	๑๕๑
การพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา	๑๕๕
● การประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและปรับปรุงแก้ไข กฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของชาติ	๑๕๖
● การศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการ การศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	๑๖๒
ความร่วมมือด้านนโยบายการศึกษากับนานาชาติ	๑๖๗
● การประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๗ เรื่อง สะเต็มศึกษา : วัฒนธรรมการเรียนรู้สำหรับกำลังคนในศตวรรษที่ ๒๑	๑๖๘
● การประชุมโต๊ะกลมไทย - ฟินแลนด์ ด้านการศึกษาและ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู	๑๗๔
● การประชุมความร่วมมือไทย-รัสเซียเพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษ	๑๗๕

● การสัมมนานานาชาติ เรื่อง การจัดทำกรอบมาตรฐานสมรรถนะครูปฐมวัย	๑๓๖
● การสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยร่วมระหว่าง UNESCO, OECD และ สกศ. เรื่อง “ข้อเสนอนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย”	๑๓๗
● การประชุมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจีน ครั้งที่ ๓	๑๓๘
● ความร่วมมือกับ British Council ในการพัฒนานโยบายสำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	๑๔๐
● การประกาศยกย่องและเฉลิมฉลองเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์ เปีย มาลากุล) บุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์	๑๔๔
สกศ. กับเวทีวิชาการ	๑๔๗
● สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum)	๑๔๘
● ตลาดนัดวิจัย “สร้างองค์ความรู้ ต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สู่การพัฒนาเด็กไทย”	๑๔๙
● บทบาทสามสภากับการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน	๑๔๗
สกศ. กับการพัฒนาองค์กร	๒๐๕
● สกศ. กับการดำเนินงานที่โปร่งใส	๒๐๖
● แนวทางการยกระดับการปฏิบัติราชการของ สกศ. ให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น	๒๐๙
● การพัฒนาศักยภาพบุคลากร สกศ. เพื่อเสริมสร้างการทำงาน อย่างมืออาชีพ	๒๑๕
วัฒนธรรมและการแบ่งปันสู่สังคม	๒๒๑
● ถิ่นพระราชทานประจำปี ๒๕๕๘ ณ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร จังหวัดน่าน	๒๒๒
● พิธีทำบุญเนื่องในวันสงกรานต์ปีเก่า ๒๕๕๘ และขึ้นปีใหม่ ๒๕๕๙	๒๒๓
● ครบรอบวันสถาปนา สกศ.	๒๒๓
● งานวันผู้สูงอายุและรดน้ำขอพรวันสงกรานต์ ปี ๒๕๕๙	๒๒๔
● สืบสานประเพณีวิสาขบูชา	๒๒๔
● แท้เทียนพรรษา ประจำปี ๒๕๕๙	๒๒๕
● กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม	๒๒๖

บทบาทหน้าที่ของ เสนาธิการด้านการศึกษาของชาติ

- ความเป็นมา
- สถานการศึกษา
- อำนาจหน้าที่ สกศ.
- โครงสร้างการบริหาร
- คณะผู้บริหาร
- การปฏิบัติงานโครงสร้าง
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และค่านิยม
- อัตรากำลัง
- งบประมาณ

ความเป็นมา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งแยกได้เป็น ๔ ยุค ดังนี้

ยุคที่ ๑ ก่อตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ จุดเริ่มต้นของ “สภาการศึกษาแห่งชาติ”

เมื่อ ๑๑ มกราคม ๒๔๙๙ มีการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติขึ้น ด้วยเจตนารมณ์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้มแข็ง มีเสถียรภาพสูง สามารถแข่งขันกันได้

ยุคที่ ๒ กำหนดสภาการศึกษาแห่งชาติ... เสนอวิธีการดำเนินการศึกษาของชาติ

ต่อมาปี ๒๕๐๒ สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้จัดตั้ง “สภาการศึกษาแห่งชาติ” ขึ้นเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๐๒ ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ทำหน้าที่ “กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติ” โดยให้องค์กรและอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมารวมไว้ในสภาการศึกษาแห่งชาติที่ตั้งขึ้นใหม่ พร้อมทั้งตราพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

ปี ๒๕๑๐ มีการเตรียมการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนขึ้น จึงมีการเสนอขอแก้ไขสาระในพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้ขยายขอบเขตการดำเนินงานให้ครอบคลุมงานตามร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการศูนย์ประสานงานและการวิจัยทางการศึกษา

ยุคที่ ๓ ปรับเปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ”

เมื่อ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ คณะปฏิวัติได้จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้น จึงมีการกำหนดหน้าที่และแบ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใหม่ และได้เปลี่ยนชื่อสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติเป็น “สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ” มีหน้าที่สำคัญคือดำเนินงานด้านนโยบายและแผนการศึกษาทุกระดับ

ยุคที่ ๔ ก้าวสู่ “สภาการศึกษา”

ปี ๒๕๔๐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในการรวมพลังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปผลักดันให้มี “กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จนกระทั่งประกาศใช้เป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก เมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เสนาธิการด้านการศึกษาของชาติ ได้มาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้ง นั่นคือ “สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ” ได้เปลี่ยนไปเป็น “สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ” โดยเป็น ๑ ใน ๕ องค์กรหลักภายใต้โครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

สภาการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๓๒ กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มืองค์รหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือคณะกรรมการจำนวนสี่องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็น หรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี

อำนาจหน้าที่

สภาการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

- ๑) พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ
- ๒) พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม ๑)
- ๓) พิจารณาเสนอนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ๔) ดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษาตาม ๑)
- ๕) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษา

การเสนอแนะนโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ให้คณะกรรมการสภาการศึกษา ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ พระภิกษุซึ่งเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ ผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นนิติบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของสภาการศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการตามมาตรา ๑๑ โดยมีเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของสภาการศึกษา”

องค์ประกอบ

กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการในคณะกรรมการสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

ให้คณะกรรมการสภาการศึกษามีจำนวนห้าสิบเก้าคน ประกอบด้วย

๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบหกคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคุรุสภา และผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

๓) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนสองคน

๔) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนสองคน

๕) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรวิชาชีพ จำนวนสองคน

๖) กรรมการที่เป็นพระภิกษุ ซึ่งเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ จำนวนสองรูป

๗) กรรมการที่เป็นผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จำนวนหนึ่งคน

๘) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น จำนวนสองคน

๙) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามสิบคนซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูง ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอุดมศึกษา ด้านการอาชีวศึกษา ด้านการศึกษาเอกชน ด้านการศึกษาเฉพาะทาง ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการศาสนา ด้านวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญา ด้านนโยบายและแผน ด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ การเงินและงบประมาณ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตรและสหกรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสื่อสารมวลชน ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านธุรกิจ ด้านการบริการ ด้านองค์กรเอกชน ด้านกีฬา กีฬาเยาวชน ลูกเสือ ยุวกาชาด และเนตรนารี ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านรวมกัน

๑๐) เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เป็นคณะกรรมการสภาการศึกษา ชุดที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ และครบวาระเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙

อำนาจหน้าที่ สกศ.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดภารกิจและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬากับการศึกษาทุกระดับ การเสนอนโยบายและแผนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการประเมินผลการจัดการศึกษา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับรวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาของชาติ

๒) ประสานการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๓) วิจัยและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และภูมิปัญญาของชาติ ตลอดจนการรวบรวมและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา นโยบายและแผนการศึกษาของชาติ

๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

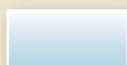
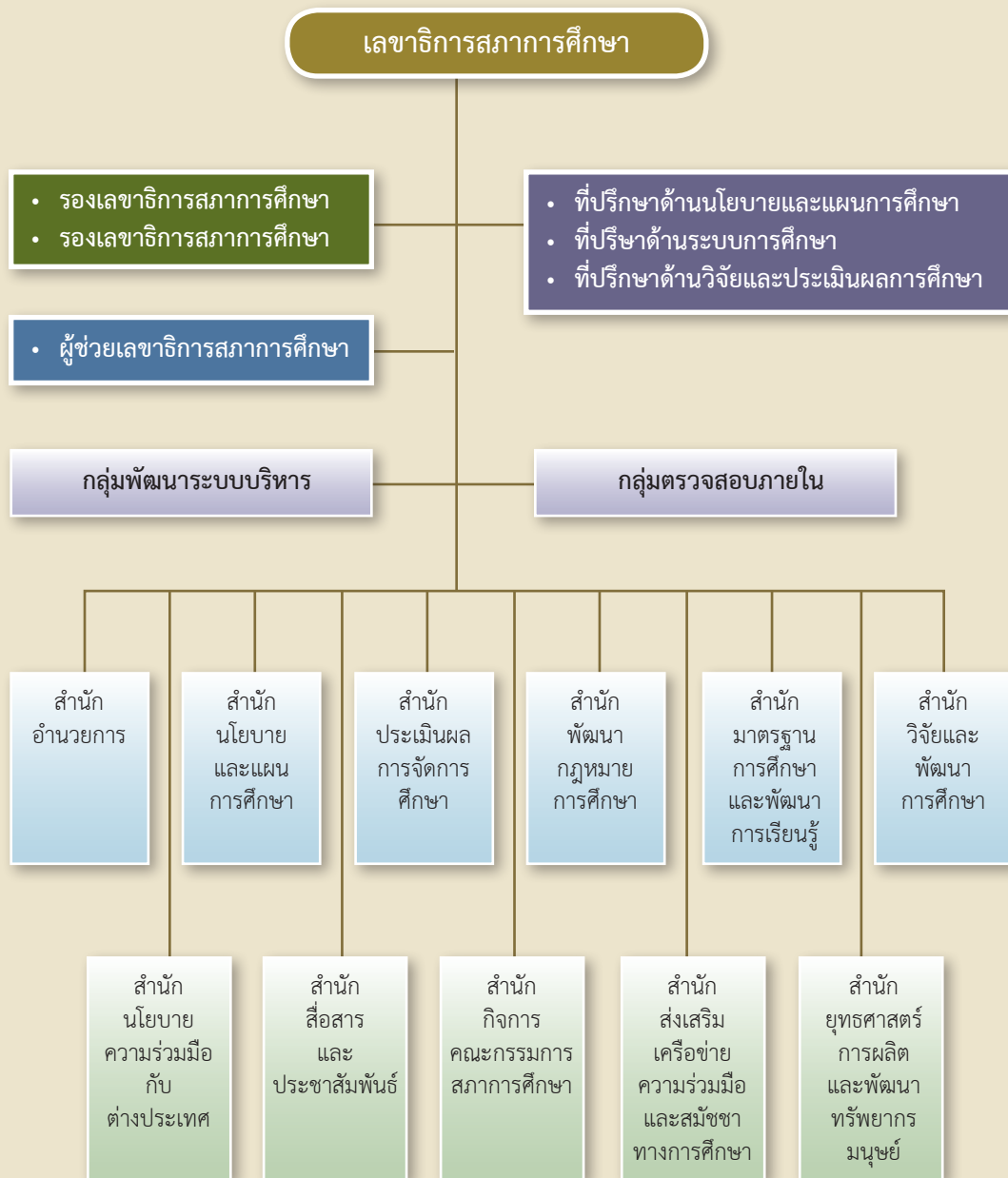
๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา

โครงสร้างการบริหาร

เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในของ สกศ. กระทรวงศึกษาธิการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว คล่องตัว และสอดคล้องกับภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ รวมทั้งคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๘/๒๕๕๔ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๔ และคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ ๘๑/๒๕๕๔ เรื่องจัดตั้งกลุ่มงานคุณธรรมจริยธรรม ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ออกเป็น ๑๓ สำนัก/กลุ่ม ดังแสดงในภาพและรายละเอียด ต่อไปนี้

โครงสร้างการบริหาร

สำนักตามกฎหมาย

สำนักตามมติ ค.ร.ม.

สำนักตามโครงสร้างภายใน

คณะผู้บริหาร

ดร.กมล รอดคล้าย
เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.วันนาพร ระงับทุกข์
รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์
รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นายชาญ ดันติธรรมถาวร
รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านนโยบาย
และแผนการศึกษา

นายเฉลิมชนม์ แน่นหนา
รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ดร.สุภาพร โกเฮงกุล
รักษาการในตำแหน่ง
ที่ปรึกษาด้านวิจัย
และประเมินผลการศึกษา

นายชาญ ตันติธรรมถาวร
ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นางเรืองรัตน์ วงศ์ปรางโมทย์
ผู้อำนวยการ
สำนักอำนวยการ

นายชาญ ตันติธรรมถาวร
ผู้อำนวยการ
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

นางเกื้อกุล ชังใจ
ผู้อำนวยการ
สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

นายเฉลิมชนม์ แน่นหนา
ผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

นางสาวสมรัชนิกร อ่องเอิบ
ผู้อำนวยการ
สำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้

นายวีระ พลอยครบุรี
ผู้อำนวยการ
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ดร.สุภาพร โกเฮงกุล
ผู้อำนวยการ
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นางสาวพัชรภรณ์ ศรีคล้าย
ผู้อำนวยการ
กลุ่มตรวจสอบภายใน

นางสาวประภา ทนตศุภรักษ์
ผู้อำนวยการ
สำนักนโยบายความร่วมมือกับ
ต่างประเทศ

นางสาวสุวิณา เกษณะศิลา
ผู้อำนวยการ
สำนักสื่อสารและประชาสัมพันธ์

นายกวิน เสือสกุล
ผู้อำนวยการ
สำนักกิจการคณะกรรมการสภา
การศึกษา

นายวิช ดาแก้ว
ผู้อำนวยการ
สำนักส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือ
และสัมพันธ์ทางการศึกษา

นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี
ผู้อำนวยการ
สำนักยุทธศาสตร์การผลิตและ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ภารกิจตามโครงสร้าง

สำนักอำนวยการ

๑. ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการและงานเลขานุการผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และงานอื่นใดที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๒. พัฒนาระบบงานและดำเนินการด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๓. ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุ ครุภัณฑ์ สวัสดิการ การบริหารทั่วไป ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๔. ดำเนินการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่และยานพาหนะของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

๑. จัดทำและเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษา
๒. จัดทำข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษา
๓. จัดทำข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา
๔. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี รวมทั้งกรอบวงเงินงบประมาณระยะ ๕ ปี จัดทำข้อเสนอนโยบายด้านงบประมาณ จัดทำคำของบประมาณและจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ตลอดจนกำกับ ติดตาม เร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานต่างๆ ภายในสำนักงาน
๕. ให้คำปรึกษา เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาของประเทศต่อสภาการศึกษา รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรี ตามที่ได้รับมอบหมาย
๖. ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้เกิดการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

๑. ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายด้านการศึกษา
๒. ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดและการพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และการประเมินผลประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา
๓. วิเคราะห์และรายงานสภาวะการณ์ด้านการศึกษาของประเทศ
๔. วิจัยและพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายการศึกษา
๒. ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในเรื่องกฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมาย หรือปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา
๓. ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครองและงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระเบียบ

๑. จัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และประสานการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ทุกระดับและประเภทการศึกษา
๒. จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษา นโยบายและแผนส่งเสริมการเรียนรู้ ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาการศึกษา
๓. ศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดระบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๔. ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้เกิดการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ
๕. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

๑. วิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อการเสนอแนะนโยบายและวางแผนการศึกษาระดับชาติ รวมทั้งวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูลสถิติ ฐานข้อมูลวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง และระบบการให้บริการ
๒. จัดทำข้อเสนอนโยบาย พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนและมาตรฐานข้อมูลด้านสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศ รวมทั้งจัดทำสถิติและดัชนีทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง
๓. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือด้านการวิจัยทางการศึกษาและพัฒนาสารสนเทศทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
๔. ดำเนินการให้มีผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง (Chief Information Officer : CIO) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กลุ่มพัฒนาระบบการศึกษา

๑. พิจารณา เสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่หัวหน้าส่วนราชการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการ การวางยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์การพัฒนาระบบราชการ
๒. ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี รายงานการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ และรายงานประจำปีของสำนักงาน รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๓. ประสานดำเนินการร่วมกับหน่วยงานกลางต่างๆ และหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารราชการบรรลุดำเนินการสู่เป้าประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๔. ดำเนินการให้มีผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Chief Change Officer: CCO) ผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (Chief Knowledge Officer: CKO) และผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equity Officer: CGEO) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กลุ่มตรวจสอบภายใน

๑. บริหารงานตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการวางแผนการตรวจสอบ การกำหนดนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงการวางแผนการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายใน

๒. ตรวจสอบและรายงานผลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชี การพัสดุ ตลอดจนการควบคุมทรัพย์สิน และการใช้ทรัพยากรทุกประเภทของสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด และคุ้มค่า

๓. ตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ด้วยเทคนิค และวิธีการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผลการบริหารและการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจ

๔. ประเมินผลการปฏิบัติงาน และเสนอแนะวิธีการหรือมาตรการในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด รวมทั้งเสนอแนะเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือการทุจริตรั่วไหลเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินต่างๆ ของทางราชการ

๕. ติดตามผลการตรวจสอบ เสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารของหน่วยรับตรวจ เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขของหน่วยรับตรวจถูกต้องตามที่ผู้ตรวจสอบภายในเสนอแนะ

๖. ประสานงานกับผู้ตรวจสอบภายในระดับกระทรวง ในการกำหนดขอบเขต แผนงาน การตรวจสอบ ข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ ที่ตรวจพบ รวมทั้งหารือเพื่อขอรับความเห็น และข้อเสนอแนะวิธีการ หรือมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ และประสานงานกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบของส่วนราชการบรรลุเป้าหมายและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๗. ให้คำปรึกษาแนะนำหน่วยรับตรวจเกี่ยวกับการจัดวางระบบการควบคุมภายใน และติดตามประเมินผลระบบการควบคุมภายในของหน่วยรับตรวจ

สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

๑. จัดทำกรอบแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านการศึกษากับต่างประเทศ

๒. จัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) และการเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship)

๓. ศึกษา วิจัยเปรียบเทียบนโยบาย ยุทธศาสตร์ ความร่วมมือด้านการศึกษา กับต่างประเทศ และติดตามความเคลื่อนไหวแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของนานาประเทศ

๔. ดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

๕. จัดทำรายงานการพัฒนาการศึกษาไทยฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

๖. รับผิดชอบงานวิเทศสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง

สำนักสื่อสารและประชาสัมพันธ์

๑. จัดทำยุทธศาสตร์การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภารกิจในความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๒. ดำเนินการรณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนการศึกษาของชาติ นโยบายทางการศึกษา และนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนเกิดการรับรู้ เข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๓. สร้างความสัมพันธ์และขยายเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อสารมวลชนทุกแขนง และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
๔. ติดตามประเมินผลการดำเนินการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ตามแผนการศึกษาของชาติ นโยบายทางการศึกษา และนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

สำนักกิจการคณะกรรมาธิการสภาการศึกษา

๑. อำนวยความสะดวกและประสานงานให้กับคณะกรรมการสภาการศึกษา
๒. ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานตามภารกิจของคณะกรรมการสภาการศึกษา และอนุกรรมการสภาการศึกษา
๓. บริหารและจัดการประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษา รวมทั้งกำกับติดตามการดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสภาการศึกษา และรายงานให้ทราบ
๔. รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการสภาการศึกษา
๕. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานของคณะกรรมการสภาการศึกษา
๖. ศึกษาและติดตามความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา
๗. ประสานความสัมพันธ์และความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างคณะกรรมการสภาศึกษากับคณะกรรมการในหน่วยงานและองค์กรด้านนโยบายการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนและนานาประเทศ

สำนักส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือและสมัชชาทางการศึกษา

๑. จัดทำและบริหารแผนยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล
๒. ศึกษา วิจัย พัฒนา และส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือและการสร้างกระบวนการรับรู้ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาจากบุคคล คณะบุคคล กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน อาสาสมัคร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพลังเครือข่ายทางการศึกษาในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ
๓. บริหารจัดการเครือข่ายและสมัชชาทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างสมาชิก นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน
๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเครือข่ายความร่วมมือทั้งระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และระดับชาติ

สำนักยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๑. จัดทำและเสนอแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานสากล
๒. พัฒนายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติและเชื่อมโยงระหว่างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนและกรอบคุณวุฒิของนานาชาติ
๓. พัฒนาระบบข้อมูลการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้ตามมาตรฐานชาติและมาตรฐานสากล
๔. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นด้านการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ตามที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และค่านิยม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ และค่านิยม ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ ลกศ. (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

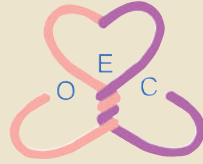
สกศ. เป็นองค์กรนำขับเคลื่อนการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ประเทศเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันสู่เวทีโลก

พันธกิจ

๑. จัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมความเสมอภาคของโอกาส ทางการศึกษา และการมีงานทำ
๒. ดำเนินงานวิจัย และส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อจัดทำและพัฒนานโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ
๓. ดำเนินงานติดตาม ประเมินผล และพัฒนาระบบประเมินผลด้านการจัดการ ศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๔. ดำเนินงานเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์
๕. สร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์
๖. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. จัดทำนโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบมี ส่วนร่วมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน
๒. สร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยและพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์
๓. พัฒนาระบบประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
๔. สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๕. พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง

พันธะผูกพัน มุ่งมั่นความเป็นเลิศ เชิดชูพลังความร่วมมือ

O พันธะผูกพัน (obligation)

พันธะผูกพัน ของ สกศ. ตามกฎหมายในการ “กำหนดมาตรฐาน และทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รวมถึงการติดตาม ประเมินผล การวิจัย และการให้ความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายการ ศึกษา” รวมถึง

- พันธะผูกพันระหว่าง สกศ. กับ ประชาชน (ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)
- พันธะผูกพันระหว่าง สกศ. กับ บุคลากร สกศ.
- พันธะผูกพันระหว่าง บุคลากร สกศ. กับ บุคลากร สกศ.

E มุ่งมั่นความเป็นเลิศ (excellence)

ความมุ่งมั่น ทุ่มเทพพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของบุคลากร รวมถึงการ ใฝ่เรียนรู้ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และทำงานเชิงรุก เพื่อสร้าง เสริมความเป็นมืออาชีพ ความเป็นเลิศในการทำงานวิจัย ประเมินผล พัฒนานโยบาย และกฎหมายทางการศึกษา

C เชิดชูพลังความร่วมมือ (collaboration)

การทำงานแบบรวมพลังความร่วมมือเชิงรุกจากทุกภาคส่วนที่ เข้ามาร่วมด้วยความเต็มใจ ด้วยจิตอาสา ด้วยความเท่าเทียมและอิสระ ในการแสดงความคิดเห็น ด้วยการยอมรับทุกความเห็นที่มีเหตุผล ทุกคนมีความสุข สนุกกับการทำงาน มุ่งมั่นและรับผิดชอบเพื่อมุ่งสู่ เป้าหมายเดียวกัน ด้วยความรู้รักเป็นเจ้าของ

อัตรากำลัง

อัตรากำลังของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในปี ๒๕๕๙ จำแนกตามประเภทและวุฒิการศึกษา

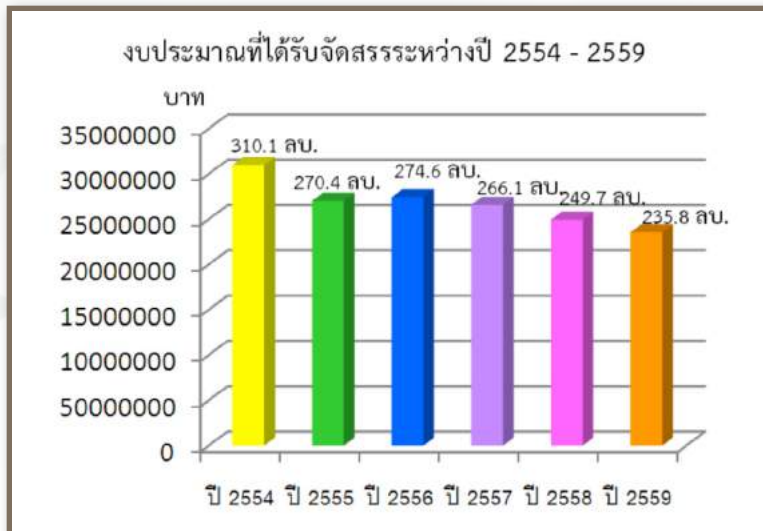
ประเภท	ระดับ	ต่ำกว่า ป.ตรี	ปริญญา ตรี	ปริญญา โท	ปริญญา เอก	รวม (คน)	ร้อยละ
บริหาร	สูง ต้น			๑	๓	๓ ๑	๑.๘๐ ๐.๖๐
อำนวยการ	สูง			๕	-	๕	๒.๙๙
วิชาการ	ทรงคุณวุฒิ เชี่ยวชาญ ชำนาญการพิเศษ ชำนาญการ ปฏิบัติการ					-	๐.๐๐
					๑	๑	๐.๖๐
			๖	๓๒	๗	๔๕	๒๖.๙๕
		๑๐	๔๐	๗	๕๗	๓๔.๑๓	
		๒๐	๑๕	๑	๓๖	๒๑.๕๖	
ทั่วไป	ชำนาญงาน ปฏิบัติงาน	๓	๕	๑		๙	๕.๓๙
		๖	๔			๑๐	๕.๙๙
รวมทั้งสิ้น (คน)		๙	๔๕	๙๔	๑๙	๑๖๗	
ร้อยละ		๕.๓๙	๒๖.๙๕	๕๖.๒๙	๑๑.๓๘		๑๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

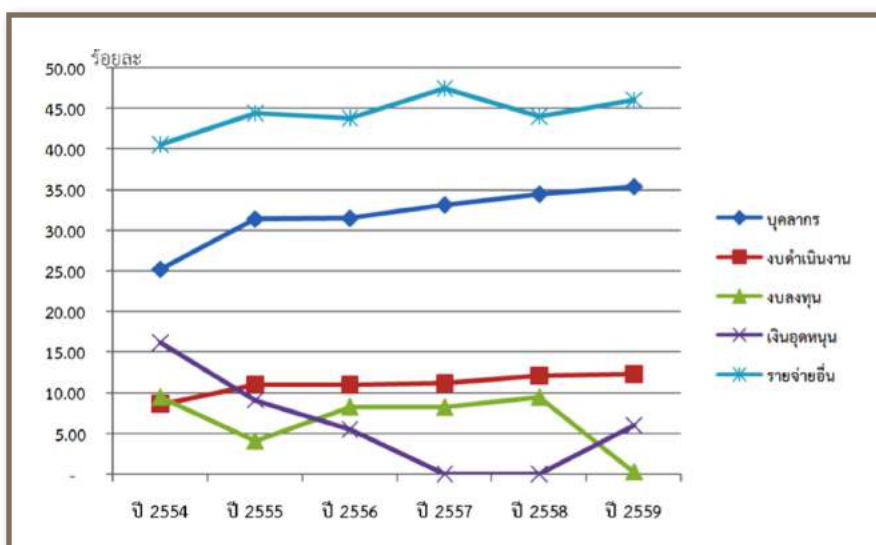

งบประมาณ

งบประมาณที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับจัดสรรระหว่างปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙ มีจำนวนลดลงจาก ๓๑๐.๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ เหลือเพียง ๒๓๕.๘ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๙ คิดเป็นสัดส่วนที่ลดลงร้อยละ ๒๓.๙๗ ดังแสดงในภาพ

เมื่อพิจารณาร้อยละของการจัดสรร จำแนกรายหมวด พบว่า งบรายจ่ายอื่นได้รับจัดสรรสูงขึ้นทุกปี จากร้อยละ ๔๑ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๔๖ ในปี ๒๕๕๙ เช่นเดียวกับงบบุคลากร และงบดำเนินงาน ที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๕ และ ร้อยละ ๙ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๓๕ และ ร้อยละ ๑๒ ในปี ๒๕๕๙ ตามลำดับ ในขณะที่งบอุดหนุนลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากนโยบายผู้บริหารในขณะนั้นให้ชะลอการของบอุดหนุนออกไปก่อน ดังแสดงในภาพ

ทิศทางและแผนการศึกษา/ แผนยุทธศาสตร์

- แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษา
และการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. ๒๕๗๓
- (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔
- (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ.
- ทิศทางและโจทย์วิจัยการศึกษาไทย
เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก
- ก้าวสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษา และการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

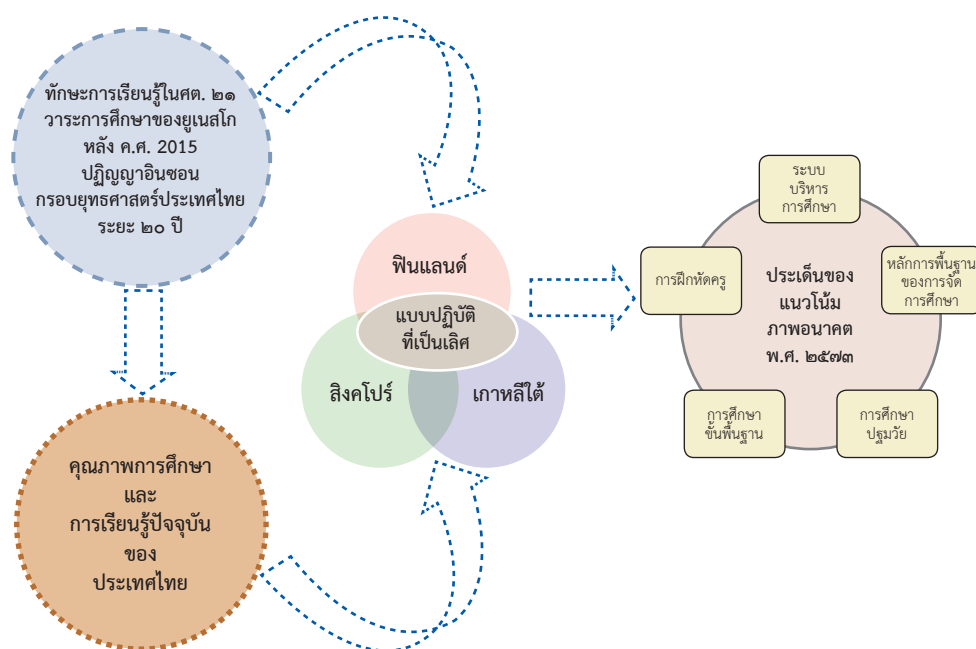
การศึกษาได้รับการคาดหวังอย่างสูงว่า จะสามารถพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มความเท่าเทียมทางสังคมในระยะยาว อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ระบบโครงสร้างและวิธีปฏิบัติทางการศึกษาของประเทศยังไม่มีคุณภาพเพียงพอในการสร้างขีดความสามารถของคน สังคม และประเทศ จึงก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่อประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ประชาชนต้องได้รับการพัฒนาทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น การศึกษาและการเรียนรู้ของไทยต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง โดยมองไปในอนาคตระยะยาว ๑๕ ปี แทนการแก้ปัญหาระยะสั้น ตามวาระสำคัญทางการศึกษาใหม่ขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization : SEAMEO) ซึ่งเป็นระยะเวลายาวเพียงพอที่จะสร้างฐานของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศได้ เมื่อผสมผสานเข้ากับวิธีการเรียนรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนความสำเร็จของประเทศที่มีแบบปฏิบัติเป็นเลิศในด้านการดำเนินการ กระบวนการ และการใช้ทรัพยากร รวมถึงอุปสรรคและวิธีแก้ไข เพื่อให้ได้รูปแบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของคนไทย

สำหรับการศึกษาภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศไทยในครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการศึกษาทักษะการเรียนรู้ของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย และถอดบทเรียนจุดเด่นด้านการศึกษาของ ๓ ประเทศคือ สาธารณรัฐฟินแลนด์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ใน ๒๐ ลำดับแรก ของ “The World Top 20 Education Poll” ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพทางด้านการศึกษานักเรียนอายุตั้งแต่ ๓ - ๒๕ ปี โดยสาธารณรัฐเกาหลีอยู่ในลำดับ ๑

สาธารณรัฐสิงคโปร์อยู่ในลำดับ ๒ และสาธารณรัฐฟินแลนด์อยู่ในลำดับ ๔ และเป็นประเทศที่นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทำการศึกษา) เฉพาะใน ๓ ประเด็นคือ (๑) ประเด็นที่มีน้ำหนักสูงของ SEAMEO ได้แก่ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีความต่อเนื่องกับการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาครู (๒) ประเด็นสำคัญที่เรียนรู้จากประเทศที่มีแบบปฏิบัติเป็นเลิศ ประกอบด้วย การวางระบบการศึกษา หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาครู และ (๓) ผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ที่ชี้ให้เห็นว่า เป้าหมายของการปฏิรูประบบการศึกษาไทยส่วนหนึ่ง คือ การพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อเติมเต็มศักยภาพให้นักเรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาระบบครูให้มีคุณภาพ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตทางการศึกษาและการเรียนรู้ ดังรูป

ภาพ ๑.๑ กรอบความคิดการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๗๓

บทเรียนความสำเร็จ

นโยบายและวิธีการทำงาน

จากการศึกษานโยบายและวิธีการทำงานของทั้ง ๓ ประเทศ พบว่า แม้คุณภาพของผลลัพธ์และผลผลิตของระบบการศึกษาทั้ง ๓ ประเทศอยู่ในระดับเดียวกันของโลก สามารถเทียบเคียงกันได้ แต่นโยบายและวิธีปฏิบัติแตกต่างกันเป็น ๒ ขั้ว โดย ขั้วแรก มีลักษณะยืดหยุ่น ให้อิสระในการทำงานและการตัดสินใจ ไม่มีการประเมินเชิงตัดสิน และไม่มุ่งการแข่งขัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของฟินแลนด์ ส่วนอีกขั้วหนึ่ง มีลักษณะรวมอำนาจควบคุม และกำกับดูแลอย่างจริงจัง ขับเคลื่อนเป้าหมายด้วยการประเมิน และเน้นการแข่งขัน ซึ่งพบในสิงคโปร์ และเกาหลีใต้

บทเรียนสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์การทำงานของทั้ง ๓ ประเทศ พบว่า

- มีลักษณะร่วมที่เหมือนกันคือ การให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ การสร้างความทั่วถึงและความเท่าเทียม เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และใช้ภาษามากกว่า ๑ ภาษาในการเรียนการสอน
- มีการกระจายลักษณะร่วมนี้สู่การปฏิบัติในการจัดการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพร้อมร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่เป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนและปรับเปลี่ยนตลอดเวลา โดยยึดคุณภาพและความโปร่งใสเป็นสำคัญ
- ทุกประเทศให้ความสำคัญกับคุณภาพครูในระดับสูง เห็นได้ชัดจากการคัดเลือกนักศึกษาครู กระบวนการผลิต การรับเข้าทำงาน การพัฒนา การวางเส้นทางวิชาชีพ และการประเมิน เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่องการวางเส้นทางวิชาชีพครู และการประเมินครูมีใช้จุดเน้นของฟินแลนด์ เนื่องจากมีความเชื่อเบื้องต้นว่าครูฟินแลนด์มีสมรรถนะสูง รับผิดชอบสูง และสามารถกำกับตนเองได้

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยที่กำหนดนโยบายการปฏิบัติแบบกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น ด้วยรูปแบบหนึ่งนโยบายหลากหลายวิธีปฏิบัติ แต่ผลการวิจัยให้ข้อสรุปในทิศทางเดียวกัน คือ

- การปฏิบัติในระดับท้องถิ่นยังขาดประสิทธิภาพ
- ประเทศไทยให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะสำคัญของศตวรรษที่ ๒๑ โดยกำหนดให้ใช้หลักสูตรที่อิงมาตรฐาน (standard-based curriculum) และใช้วิธีกำกับความทั่วถึงและความเท่าเทียมของคุณภาพการศึกษาด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่การรับรู้ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ แต่ยังจำกัดตามปัจจัยพื้นฐานภูมิหลังของครอบครัวและโรงเรียน

- การให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตที่ใช้ระบบการจัดการศึกษา ๓ ระบบ คือ การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

- พบความแตกต่างที่ชัดเจน คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาการเรียนรู้มากกว่าบูรณาการเนื้อหา ทักษะแห่งศตวรรษ และสาระท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งยังไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบและสนับสนุนการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกันทั้งสามประเทศ

- การฝึกหัดครู พบว่า ทุกประเทศต่างมุ่งเน้นที่คุณภาพของครูที่สามารถพัฒนาตนและพัฒนางานสู่ความเป็นมืออาชีพได้ สามารถทำงานที่ทันกับจุดเน้นนโยบายทางการศึกษาแต่ละยุคสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่พบความต่างที่ระบบการผลิตที่ต้องสัมพันธ์กับระบบการใช้ครู การควบคุมปริมาณการผลิต คุณสมบัติพื้นฐานผู้ที่จะเข้าเรียน วุฒิการศึกษาขั้นต่ำ สมรรถนะของบัณฑิตที่จบที่เน้นด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการกำกับตนเอง และอีกประการคือ ความศรัทธาของนักเรียนคุณภาพที่ต้องการทำงานในอาชีพครู ซึ่งจะเป็นตัวป้อนที่ดีเข้าสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ

จากลักษณะสำคัญที่พบใน ๓ ประเทศ ร่วมกับแนวคิดทางการศึกษาของโลกและของประเทศไทย จึงได้ฉายภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศไทย ๕ ภาพ คือ **ภาพอนาคตที่ ๑** ระบบบริหารการศึกษาชัดเจนและคล่องตัว **ภาพอนาคตที่ ๒** หลักการพื้นฐานของการจัดการศึกษาแข็งแกร่ง มีคุณภาพและมีพลวัต โดยคุณภาพแข่งขันได้ในระดับสากล เน้นความเท่าเทียมและความทั่วถึง เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และใช้นวัตกรรมขับเคลื่อนการศึกษา **ภาพอนาคตที่ ๓** ปฐมวัยเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนาประเทศ **ภาพอนาคตที่ ๔** การศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพในระดับโลก และ **ภาพอนาคตที่ ๕** วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ดึงดูดใจคนเก่งชั้นยอดของประเทศ โดยสังคมยอมรับ และเชื่อถือครู ผลិតครูชั้นยอด และครูเป็นวิชาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน

นอกจากนี้ ได้ข้อเสนอในการสร้างภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยใน ๑๕ ปีข้างหน้าดังนี้

ด้านนโยบายและการปฏิบัติ

๑. สร้างวิสัยทัศน์ร่วมของประเทศในเรื่องคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ยึดถือเป็นแนวนำทางและกระตุ้นสำนึกรับผิดชอบของหน่วยงานการศึกษาและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่หน่วยผลิตนักการศึกษา หน่วยปฏิบัติงาน กลุ่มภาคีเครือข่าย และกลุ่มผู้รับบริการจากการศึกษา

๒. สนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายการศึกษา โดยการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือร่วมใจระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในทุกระดับ โดยเฉพาะในชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของคุณภาพการศึกษา รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจและวิถีปฏิบัติที่ถูกต้องทางการศึกษาให้กับกลุ่มภาคีเครือข่ายด้วย

๓. ปลุกฝังความเป็นนวัตกรการศึกษาให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการฝึกตนเองให้มีคุณภาพสูง สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองคิด รับผิดชอบต่อการทำงาน และกำกับตนเอง

๔. ขับเคลื่อนบูรณาการระดับพื้นที่ เนื่องจากการศึกษาของไทยมีหน่วยงานปฏิบัติมาจากหลากหลายสังกัด แม้จะมีนโยบายและมาตรฐานเดียวกัน แต่ความร่วมมือในระดับผสมผสานกันอย่างไม่ใกล้ชิดยังไม่ปรากฏ หากสามารถบูรณาการระดับพื้นที่ได้ในรูปของคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นจะสามารถขับเคลื่อนการศึกษาให้มีพลังและไปถึงคุณภาพแท้จริงที่ต้องการ

๕. ปิดช่องว่างของสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและความทั่วถึง หากต้องการให้การศึกษาของทุกที่ในประเทศไทยมีคุณภาพระดับเดียวกัน ปัจจัยพื้นฐานการทำงานต้องใกล้เคียงกัน ทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรต่างๆ มิเช่นนั้นจะทำให้ภาระงานครูถูกเกลี่ยไปทำงานอื่นๆ ที่ไม่สัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนโดยตรง นอกจากนี้การทำงานให้มีคุณภาพสูงท่ามกลางความขาดแคลนทำให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูงได้ยาก

ด้านการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงเอกสาร (documentary research) ที่ใช้แหล่งข้อมูลในการศึกษาจากประเทศที่มีแบบปฏิบัติเป็นเลิศสามแห่ง และสร้างเป็นภาพอนาคตสำหรับประเทศไทย ซึ่งหากได้มีการทวนสอบข้อค้นพบจากการศึกษาเชิงอนาคต เช่น เดลฟาย (Delphi Future Research) จะทำให้ได้ผลการวิจัยจากมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ และหรือใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method research) เพื่อให้ได้ความรู้ทั้งเชิงลึกและเชิงกว้าง

๒. วิจัยและพัฒนา รูปแบบการผลิตครู โดยใช้รูปแบบของประเทศที่มีแบบปฏิบัติเป็นเลิศ ด้วยวิธีวิจัยปฏิบัติการที่มีประเด็นวิจัยเกี่ยวกับแบบการสอนที่เน้นความสนใจใฝ่รู้ในรูปแบบต่างๆ กระจายลงสู่ชั้นเรียนในโรงเรียนทุกระดับ

๓. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร หลักการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลายประเด็นที่สามารถค้นคว้าและทวนสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงตามบริบทของประเทศไทยโดยวิธีศึกษาสำรวจและหรือการวิจัยเชิงทดลอง

๔. การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้นวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองนโยบายการปฏิรูปศึกษาที่เน้นคุณภาพมาตรฐานระดับสากลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

(ร.ย) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีภารกิจหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬากับการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๙) ซึ่งจะสิ้นสุดระยะเวลาของแผนในปี ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๑๕ ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ มีการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

- แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ เป็นประธาน (สิงหาคม ๒๕๕๘)
- ประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ คณะทำงานจัดทำกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ และกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ (กันยายน ๒๕๕๘ – มีนาคม ๒๕๕๙)
- รวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัย รายงาน ผลการศึกษา เพื่อยกร่าง “กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔” (กันยายน ๒๕๕๘ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙)

- จัดประชุมระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อปรับปรุงแก้ไข ร่าง กรอบทิศทางแผนชาติฯ (ธันวาคม ๒๕๕๘ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙)
- นำเสนอ (ร่าง) กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษาในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการ
- จัดทำ ร่าง ยุทธศาสตร์ มาตรการ ๙ ประเด็น (กุมภาพันธ์ – มีนาคม ๒๕๕๙)
- ประชุมรับฟังความคิดเห็น/ปรับปรุงแก้ไข ร่าง แผนการศึกษาฯ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กุมภาพันธ์ – มีนาคม ๒๕๕๙)
- เปิดตัวแผนการศึกษาแห่งชาติฯ และระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพฯ (๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙)

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ จ.เชียงราย (๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙) จ.อุดรธานี (๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙) จ.สงขลา (๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙) และ จ.สมุทรสงคราม (๕ เมษายน ๒๕๕๙)
- จัดประชุมประชาสัมพันธ์ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ จ.ขอนแก่น (๒๒ เมษายน ๒๕๕๙) จ.เชียงใหม่ (๒๖ เมษายน ๒๕๕๙) จ.ชลบุรี (๒๘ เมษายน ๒๕๕๙) และ จ.สุราษฎร์ธานี (๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับแก้ (ร่าง) กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ (๒๔ - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙)
- นำเสนอ (ร่าง) ยุทธศาสตร์และมาตรการของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการสภาการศึกษา ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๙
- ประชุมผู้เกี่ยวข้องในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อปรับแก้ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ และจัดทำรายละเอียดของแผนการศึกษาแห่งชาติฯ เป็นระยะ

- ประชุมปรึกษาหารือ เรื่อง “แนวทางการพิจารณา/ปรับแก้ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔” โดยมี เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พันเอก ณัฐพงษ์ เพราแก้ว) ประธานคณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ เป็นประธาน (๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙)
- ประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมสาระของ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (๘ – ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙)
- ประชุมคณะทำงานฯ เพื่อปรับแก้ไขยุทธศาสตร์และมาตรการของ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฯ (๒๐ กันยายน ๒๕๕๙)
- ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณา (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติฯ (๒๒ – ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙)
- ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ฉบับประชาชน (๑๕ – ๑๗ กันยายน ๒๕๕๙)
- นำเสนอ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ประเด็นตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการ ต่อที่ประชุมองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ และมอบหมาย ผู้รับผิดชอบไปดำเนินการปรับแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ พร้อมกลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและพัฒนการศึกษา และคณะรัฐมนตรี ต่อไป

(ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔

๑. วิสัยทัศน์

คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑

๒. จุดมุ่งหมาย

- ๒.๑ คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พรบ.การศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐
- ๒.๒ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือกันกำลังสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๓ ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

๓. หลักการ/แนวคิด

- ๓.๑ รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
- ๓.๒ รัฐจะประกันโอกาสและความเสมอภาคของผู้เรียน ตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล
- ๓.๓ มีการแยกบทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของรัฐบาลระหว่างผู้กำกับการศึกษา(Regulator) กับผู้จัดการศึกษา (Provider) อย่างชัดเจน
- ๓.๔ มีระบบการสนับสนุนและดูแลสถานศึกษาของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนด้วยมาตรฐานเดียวกัน
- ๓.๕ ทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณและรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา
- ๓.๖ สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานด้วยความรับผิดชอบต่อผู้เรียน (Accountability)
- ๓.๗ มีการกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ
- ๓.๘ มีระบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และสนองตอบความต้องการของผู้เรียนทุกช่วงวัย

๔. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ปัจจุบัน	ปีที่ ๑-๕	ปีที่ ๖-๑๐	ปีที่ ๑๑-๑๕
๔.๑ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา	๑) สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (๓ - ๕ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๓ - ๕ ปี เพิ่มขึ้น	๗๖.๒	๙๐	๑๐๐	๑๐๐
	๒) ประชากรอายุ ๖ - ๑๑ ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
	๓) ประชากรอายุ ๑๒ - ๑๔ ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าทุกคน	๘๘.๙	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
	๔) สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (๑๕ - ๑๗ ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี เพิ่มขึ้น	๗๒.๗	๘๐	๘๕	๙๐
	๕) ประชากรวัยแรงงาน (๑๕ - ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย เพิ่มขึ้น	๑๐.๐	๑๐.๗	๑๑.๕	๑๒.๐
	๖) ร้อยละของแรงงานที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาเพิ่มขึ้น	๐	๒๐	๒๕	๓๐
	๗) ร้อยละของผู้เรียนที่การได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
	๘) ร้อยละของแหล่งเรียนรู้ (พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ห้องสมุด ศูนย์ฯ) ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดบริการทางการศึกษา และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๕๐	๗๕	๑๐๐
	๙) สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ	N/A	๙๘	๑๐๐	๑๐๐
๔.๒ ความเท่าเทียมทางการศึกษา	๑) ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง	๐.๐๙	๑.๐	๑.๐	๑.๐
	๒) ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่ม ประเภทของความจำเป็นพิเศษ)	N/A	๒๐	๓๐	๕๐
	๓) ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษา ๑๕ ปี	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๔.๓ คุณภาพการศึกษา	๑) ร้อยละของเด็กเกิดแรกเกิด - ๕ ปี มีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น	๗๒.๗	๘๕	๙๐	๑๐๐
	๒) ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-Net) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป เพิ่มขึ้น	น้อยกว่า ๕๐	๕๐	๕๕	๖๐
	๓) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนระหว่างภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษลดลง	น้อยกว่า ๑๐	น้อยกว่า ๕	น้อยกว่า ๒	๐
	๔) คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของนักเรียนอายุ ๑๕ ปี สูงขึ้น	๔๔๑	๕๐๐	๕๑๐	๕๒๐
	๕) ระดับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเฉลี่ยของนักเรียนเมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น				
	- ผู้จบระดับมัธยมศึกษา/ผู้จบระดับมัธยมศึกษา/ผู้จบระดับปริญญาตรี	A๓/A๒/B๒	A๓/A๒/B๒	A๒/B๒/B๒	B๒/B๒/C
	๖) ร้อยละการอ่านของคนไทย (อายุตั้งแต่ ๖ ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	๗๗.๗	๘๕	๙๐	๙๕
	๗) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น				
	๗.๑ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ช่วยเหลือสังคมเพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๖๐	๙๐
	๗.๒ ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๖๐	๙๐
	๗.๓ ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น	N/A	๔๐	๑๐๐	๑๐๐
	๘) ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการเพิ่มขึ้น	๖๐	๗๕	๘๕	๙๕

๔.๓ คุณภาพการศึกษา (ต่อ)	๙) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น	๗๐	๘๐	๙๐	๑๐๐
	๑๐) จำนวนโครงการงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น	N/A	๕๐๐	๗๐๐	๙๐๐
	๑๑) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น	N/A	๑๐	๒๐	๓๐
๔.๔ ประสิทธิภาพ	๑) มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ	N/A	มี	มี	มี
	๒) มีระบบการบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	มี	มี	มี
	๓) มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา	N/A	มี	มี	มี
	๔) จำนวนฐานข้อมูลรายบุคคลด้านการศึกษาของประเทศที่เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๘	๑๑	๑๑
	๕) มีฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามและประเมินผล	N/A	มี	มี	มี
	๖) มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ	N/A	มี	มี	มี
	๗) มีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	N/A	มี	มี	มี
	๘) มีการปรับระบบการจัดสรรเงินไปสู่ด้านอุปสงค์หรือตัวผู้เรียน	ไม่มี	มี	มี	มี
	๙) มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความโปร่งใสและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (Autonomous & Accountability)	N/A	มี	มี	มี
	๑๐) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง	๓๐	๒๐	๑๐	๐
	๑๑) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (Agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (Function)	๓๐ : ๗๐	๔๐ : ๖๐	๕๐ : ๕๐	๖๐ : ๔๐
	๑๒) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับรัฐ	๒๐ : ๘๐	๒๕ : ๗๕	๓๐ : ๗๐	๔๐ : ๖๐
	๑๓) อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดลง	๐.๑๒	๐.๑๐	๐.๐๘	๐
	๑๔) ร้อยละของเยาวชนที่มีคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดลดลง	๐.๐๙	๐.๐๖	๐.๐๓	๐.
	๑๕) ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่ได้รับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๔.๕ การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง	๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษาดีขึ้น (IMD)	๕๒	๔๘	๔๔	๔๐
	๒) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ ๒๐๐ อันดับแรกของโลก	๐	๒	๔	๕
	๓) อันดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อผู้จบอุดมศึกษา เพิ่มขึ้น (IMD)	๔๗	๔๕	๔๓	๔๑
	๔) ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยบูรณาการองค์ความรู้แบบเต็มศึกษาเพิ่มขึ้น	๕	๓๐	๖๐	๙๐
	๕) จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) เพิ่มขึ้น	๒	๕	๑๐	๑๕
	๖) ร้อยละของผู้เรียนในระบบทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน เพิ่มขึ้น	N/A	๓๐	๕๐	๖๕
	๗) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา	๔๐ : ๖๐	๔๕ : ๕๕	๕๐ : ๕๐	๖๐ : ๔๐
	๘) สัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์	๒๕ : ๗๕	๓๐ : ๗๐	๓๕ : ๖๕	๔๐ : ๖๐
	๙) ร้อยละของประชากรวัยแรงงาน (๑๕ - ๕๙ ปี) ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าขึ้นไป เพิ่มขึ้น	๕๖.๒๕	๖๐	๖๕	๗๐
	๑๐) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ไม่ได้ศึกษาต่อ) ภายในระยะเวลา ๑ ปีเพิ่มขึ้น	N/A	๘๐	๙๐	๙๕
	๑๑) อัตราการได้งานทำ/ประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายในระยะเวลา ๑ ปีเพิ่มขึ้น	N/A	๗๕	๘๐	๘๕
	๑๒) มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand - Supply) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	N/A	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

๕. ยุทธศาสตร์

- ๑) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
- ๒) การยกระดับคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- ๓) การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม รองรับความต้องการของตลาดงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- ๔) การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล
- ๕) การพัฒนาคุณภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- ๖) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน
- ๗) การพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา

๖. ปัจจัย/เงื่อนไขความสำเร็จ

- ๑) การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษาจากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐ มาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม
- ๒) การปรับปรุงแก้ไขและจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จและมีผลบังคับใช้ เพื่อเป็นกลไกรองรับการขับเคลื่อนซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม การตรวจสอบกำกับและติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานที่กำหนด รวมทั้งการรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- ๓) การปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ
- ๔) การสร้างระบบข้อมูลและสารสนเทศที่เชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ร่วมกันของทุกหน่วยงาน ครอบคลุมการบริหารและการจัดการศึกษา ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
- ๕) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา เพื่อให้รัฐสามารถใช้เครื่องมือทางการเงินในการกำกับ การดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล

คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ และคุณธรรมจริยธรรม

จากผลของการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สังคมสูงวัย ส่งผลให้ประเทศทั่วโลกต่างกำหนดทิศทางในด้านการผลิตและพัฒนาแรงงานที่มีทักษะสูงและมีความสามารถเฉพาะทาง ในขณะที่แรงงานทักษะต่ำมีแนวโน้มจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ดังนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและพัฒนาแรงงานดังกล่าว การเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ พร้อมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง อันประกอบด้วย 3Rs 8Cs ดังนี้

3Rs

- การอ่านออก (Reading)
- การเขียนได้ (Writing)
- การคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs

- ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
(Critical Thinking and Problem Solving)
- ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
(Creativity and Innovation)
- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
(Collaboration Teamwork and Leadership)
- ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์
(Cross Cultural Understanding)
- ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
(Communications, Information and ICT Literacy)
- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(Computing and Media Literacy)
- ทักษะอาชีพและการเรียนรู้
(Career and Learning Skill)
- ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
(Compassion)

ความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน

เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติสามารถขับเคลื่อนและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนฯ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาคการศึกษาและนอกภาคการศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีบทบาทดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ	ครู/ผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้เรียน	ผู้ปกครอง	ภาคเอกชน/ชุมชน
- กำหนดทิศทาง นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีทักษะ ความรู้และคุณลักษณะ ตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศไทย - กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ การนิเทศ - การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา - พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการ - กำหนดรูปแบบการบริหารงาน บุคคลและแนวทางการพัฒนา ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา - ส่งเสริม สนับสนุน กำหนดมาตรการจูงใจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัด สนับสนุน การจัดการศึกษา	- ครู เป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล - ครูและผู้บริหารได้รับการประเมินความสามารถจากการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในสายงานอย่างต่อเนื่อง	- ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะ จากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น - ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การคิด ทักษะการใช้เหตุผลและทักษะ กระบวนการกลุ่มมากขึ้น - ผู้สำเร็จการศึกษาคือบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs 8Cs) ตามมาตรฐานหลักสูตร ทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง - บัณฑิตมีทักษะ ความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการจำเป็นของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย	- มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน - สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ - มีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานของสถานศึกษา - ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพ	- สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา - มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม

๔.๐

(stv)

แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ.

การพัฒนาคนให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรเริ่มต้นพัฒนาตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองของมนุษย์มีการพัฒนามากที่สุด ซึ่งช่วงดังกล่าวคือช่วงปฐมวัย และจากการวิจัยของ ศ.ดร. เจมส์ เฮคแมน (James J. Heckman) จากมหาวิทยาลัยชิคาโก นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี ๒๕๔๒ ระบุว่า การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว โดยให้ผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคต ๗ – ๑๐ เท่า

เด็กปฐมวัย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๑ หมายความว่า เด็กซึ่งยังมีอายุไม่ครบหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงทารกในครรภ์มารดาด้วย ขณะที่ การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามระเบียบฉบับเดียวกัน หมายถึง กระบวนการใดๆ อันนำไปสู่การจัดการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดู ผู้ดูแล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ – ๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๙ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวสู่การปฏิบัติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ขณะนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ กำลังสิ้นสุดระยะเวลาในการดำเนินการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ขึ้น เพื่อสานต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะทำให้ประเทศไทยมีประชากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต มีสาระดังต่อไปนี้

(ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ....

วิสัยทัศน์

เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยได้รับการอบรมเลี้ยงดูและบริการที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนอย่างเท่าเทียม โดยพ่อแม่ ชุมชน สถานบริการและสถานศึกษาปฐมวัยที่เข้มแข็ง ทำงานร่วมกันเป็นระบบบูรณาการ มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

เป้าประสงค์ ๕ ประการ ดังนี้

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนมีพัฒนาการรอบด้านเต็มตามศักยภาพ
๒. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการที่มีคุณภาพ
๓. เด็กปฐมวัยทุกคนมีการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ
๔. เด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษทุกคน สามารถได้รับสิทธิและบริการที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน
๕. เด็กปฐมวัยได้รับการปลูกฝังในเรื่องการรับประทานอาหารและความปลอดภัยที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย

เป้าประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เด็กปฐมวัยเข้าสู่โรงเรียนด้วยความพร้อม
๒. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/โรงเรียน/ส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา
๓. เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประกอบด้วย

เป้าประสงค์ ๔ ประการ ดังนี้

๑. พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก
๒. ครูและผู้ดูแลเด็กส่งเสริมทักษะในการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครอง
๓. เด็กปฐมวัยได้รับการปกป้องจากความเสี่ยง การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และภาวะขาดโภชนาการในเด็กลดลง
๔. เครือข่ายครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

เป้าประสงค์ ๕ ประการ ดังนี้

๑. พ.ร.บ. เด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นหลักประกันในการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็กและบูรณาการกับการพัฒนาในช่วงวัยอื่น
๒. มาตรฐานเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นหลักประกันการจัดการคุณภาพเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
๓. กลไกการบริหารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพและมีการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน
๔. ระบบข้อมูลสารสนเทศที่บูรณาการการบริหารจัดการและบริการเด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึง
๕. เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดมีความเข้มแข็ง

ทั้งนี้ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ.... ข้างต้น ยังไม่แล้วเสร็จ จะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัยและติดตามผลการดำเนินงาน คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี ตามลำดับต่อไป

ทิศทางและโจทย์วิจัยการศึกษาไทย เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติของผู้นำประเทศทั่วโลกที่สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวาระร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals – SDGs) ในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า หนึ่งในเป้าหมายสำคัญที่เป็นความท้าทายของการดำเนินงานให้บรรลุผล คือ “การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน”

ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก
ภายใน ปี ค.ศ. ๒๐๓๐

ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกภายใน
ปี ค.ศ. ๒๐๓๐ มี ๑๐ ประการ ได้แก่

๑. การศึกษาภาคบังคับ ๑๒ ปี	เด็กและเยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งชาย-หญิง/ ในเมืองหรือชนบท ห่างไกล/ ครอบครัวฐานะดีหรือยากจน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมี คุณภาพ ต่อเนื่องระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ๑๒ ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
๒. การศึกษาปฐมวัย	เด็กปฐมวัยชาย-หญิง/ ในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวมีฐานะดีหรือยากจน เข้าถึงการบริการการดูแลที่มีคุณภาพ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อการพัฒนาที่มี คุณภาพ และเตรียมความพร้อมสำหรับเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา
๓. การศึกษาสายอาชีพ และอุดมศึกษา	นักเรียน/นักศึกษาชาย-หญิง/ ในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวมีฐานะดีหรือ ยากจน มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาสายอาชีพและอุดมศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษาและการศึกษานอกระบบ
๔. การเรียนตรงตาม ความต้องการแรงงาน	เยาวชนและผู้ใหญ่ชาย-หญิง/ ในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวมีฐานะดีหรือ ยากจน ได้รับโอกาสการพัฒนาให้มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะสำหรับใช้ใน การทำงานและการใช้ชีวิตสูงขึ้นและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
๕. การขจัดความ เหลื่อมล้ำในโอกาส ทางการศึกษาทุกระดับ	หน่วยจัดการศึกษามุ่งจัดการศึกษาเพื่อปวงชนในทุกระดับการศึกษาทั้งหญิง-ชาย/ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อยทุกประเภท/ ในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวมีฐานะดีหรือยากจน
๖. ขจัดปัญหา การไม่รู้หนังสือ	เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศทั้งหญิง-ชาย/ โรงเรียน ในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวฐานะดีหรือยากจน สามารถอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้
๗. การได้รับความรู้เพื่อ ความเป็นพลเมือง	ส่งเสริมให้ทุกคนทั้งหญิง-ชาย/ โรงเรียนในเมืองหรือชนบทห่างไกล/ ครอบครัวฐานะ ดีหรือยากจน ได้รับองค์ความรู้และทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการ ดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน รวมถึงความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ ความเสมอภาคชายหญิง การจัดการความขัดแย้งและส่งเสริมสันติภาพ เป็นต้น
๘. การสนับสนุนสิ่ง อำนวยความสะดวก ทางการศึกษา	สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่ปลอดภัยให้กับ ทุกคน ทุกกลุ่มทั้งชาย-หญิง ให้สามารถเข้าถึงการศึกษา เพื่อเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้
๙. การเพิ่มทุนและเงิน สนับสนุนการศึกษา	เพิ่มทุนและเงินสนับสนุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา ผู้เรียน วิชาชีพ/ เทคโนโลยีสารสนเทศ/ STEM ศึกษา ในท้องถิ่นที่ยากจนและทุรกันดาร เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ
๑๐. การเพิ่มครู ที่มีคุณภาพ	เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพมาตรฐานระดับชาติ ครูที่ได้รับการพัฒนา ครูที่มีความ ศรัทธาและความเชื่อในการเป็นครู จำนวนเพียงพอต่อความต้องการทางการศึกษาที่ เพิ่มขึ้น

โจทย์วิจัยทางการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกภายใน ปี ค.ศ. ๒๐๓๐

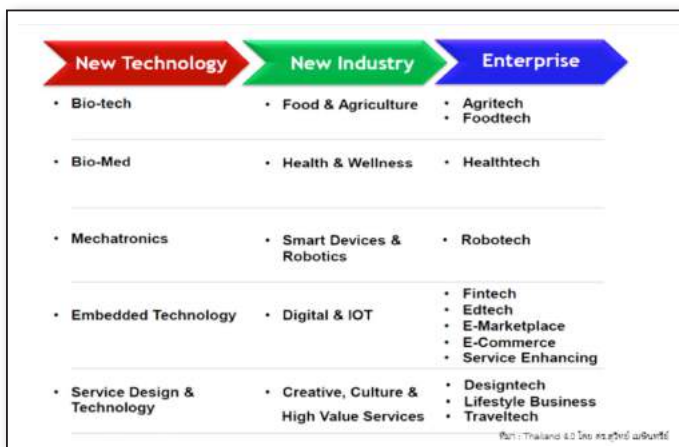
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำโจทย์วิจัยทางการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกภายใน ปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ดังนี้

- แนวโน้มภาพอนาคตระบบการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓
- การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์รวม
- การศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงานและการจ้างงานในอนาคตที่เชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาประเทศ
- การศึกษากลไกความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการแรงงานของท้องถิ่น
- การวิจัยและพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย
- การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในทุกกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะการอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณ ที่เหมาะสมกับคนไทยแต่ละช่วงวัย
- การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้และทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองและการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน
- การวิจัยและพัฒนาต้นแบบการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
- การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เหมาะสมสภาพจริงของผู้เรียนและสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
- การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพครูไทยตามมาตรฐานวิชาชีพระดับชาติและเทียบเคียงมาตรฐานสากล

ก้าวสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโลกส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปอุตสาหกรรมยุคที่ ๔ (Industry 4.0) การเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy) ผลกระทบจากวิกฤตการณ์โลกร้อนจนเกิดข้อตกลงร่วมกันในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ ๒๑ (Conference of Parties: COP21) และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ประเทศไทยเตรียมความพร้อมรับมือโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ประเทศ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับ “๑๐ อุตสาหกรรมแห่งอนาคต” ซึ่งประกอบด้วย ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็น extending S-curve และ ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็น New S-curve ได้แก่

๑) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ ๒) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ๓) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม ๔) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และ ๕) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง ให้เป็น new start-ups

อาทิ ๑) เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร ๒) เทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สปา ๓) เทคโนโลยีหุ่นยนต์ ๔) เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อโดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา อี-มาร์เก็ตเพลส และ ๕) เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

การเตรียมความพร้อม “คน” มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่อย่างเท่าทันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและสามารถพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะเจ้าภาพหลักของการกำหนดทิศทางและวางแผนนโยบายการจัดการศึกษา ให้คนไทยมีองค์ความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่สามารถรู้เท่าทัน ใช้ประโยชน์ ดำรงชีวิตได้โดยไม่เป็นภาระและสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงได้กำหนด (ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษา “ประเทศไทย ๔.๐” ขึ้น เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย

(ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษา “ประเทศไทย ๔.๐” มีเป้าหมายให้ “คนไทยมีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาไปสู่ประเทศไทย ๔.๐” โดยมีกรอบระยะเวลาของยุทธศาสตร์เป็น ๒ ระยะสำคัญ คือ ๑) ระยะเร่งด่วน (๓ – ๕ ปี) เป็นการดำเนินการสิ่งที่สามารถปฏิบัติแล้วเห็นผลได้อย่างรวดเร็ว และ ๒) ระยะยาว (๒๐ ปี) เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

ในระยะเร่งด่วน (๓-๕ ปี) หรือเรียกสั้นๆ ว่า Quick-win นั้น จะเน้นการพัฒนา ๕ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้มีความสามารถสูง กลุ่มอาชีวศึกษา กลุ่มอุดมศึกษา กลุ่มแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

Quick-win เน้นการพัฒนา 5 กลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน : ระยะ 3 - 5 ปี

Gifted/Talented	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
- ใช้ประโยชน์จากกลุ่ม Gifted (Olympiads /สอวน./พสวท./กพ./วท. ฯลฯ) โรงเรียนที่รับเด็กเก่งเฉพาะด้าน (กำเนิดวิทย์ มิดล จุฬาภรณ์ฯ) ให้คู่กับการลงทุนและใช้ทรัพยากรทางการศึกษา โดยส่งเสริมให้ศึกษาในสาขาที่ประเทศขาดแคลนและต้องการ และจัดงานรองรับอย่างเหมาะสม - ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	- เน้นการผลิตกำลังคนใน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สามารถทำงานได้จริง และได้พื้นที่ - สานพลังประชารัฐด้านยกระดับวิชาชีพ - ขยายการศึกษาแบบทวิภาคี ทวิวุฒิเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานที่มีทักษะในสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ 	- จัดกลุ่มมหาวิทยาลัยตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อรวมพลังสร้างความเป็นเลิศ - เร่งผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศใน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย - เป็นผู้นำในการวิจัยและพัฒนา (R&D) และนำผลไปพัฒนา โดยเฉพาะใน 5 กลุ่มหลัก - สร้างผู้นำและผู้ประกอบการที่สามารถแข่งขันได้ - เป็นสะพานสร้างการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชน อุตสาหกรรม - เน้นการจัดสหกิจศึกษา
กำลังแรงงาน (บัณฑิตที่ว่างงาน/แรงงานไร้ฝีมือ) ยกระดับสมรรถนะกำลังแรงงานเพื่อรองรับ 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง		
ผู้สูงอายุ ใช้ประโยชน์จากความรู้และประสบการณ์เพื่อสร้างเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อน Thailand 4.0 ในลักษณะคลังสมอง (Think Tank) และผู้ประกอบการ (Entrepreneur)		

ในระยะยาว ยุทธศาสตร์การศึกษา ๒๐ ปีจะเป็นการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ซึ่งประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมรองรับความต้องการของตลาดงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาคุณภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา

ที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทุกด้านที่เป็นหัวใจของการศึกษาของคนไทยทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ในทักษะที่จำเป็น (3Rs x 8Cs) การบริหารจัดการการผลิต การใช้ประโยชน์และพัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและมีการพัฒนาคุณภาพใน วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูง เพื่อวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ และแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ และที่สำคัญคือการไม่ละเลยการพัฒนาคุณภาพคนทุกช่วงวัยและสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีข้างหน้าจะสามารถยกระดับและพัฒนา “ระบบ” การศึกษา ของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบันและเป็นเอกภาพเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์ร่วมกันของทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและร่วม จัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อให้เกิดความคล่องตัวและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางของการพัฒนาประเทศไปสู่ ประเทศไทย ๔.๐ ที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

รายการอ้างอิง

๑. ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์. เอกสารรวบรวม “แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย ๔.๐”.
๒. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔.
๓. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษา “ประเทศไทย ๔.๐”.

มาตรฐานการศึกษา

- มาตรฐานการศึกษาของชาติในศตวรรษที่ ๒๑
- การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ
- มาตรฐานคุณภาพของอาเซียนในด้านการเลี้ยงดู การดูแล การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย
- การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของ ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระบบการสะสม หน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)
- การพัฒนารูปแบบการเทียบเคียง ระบบคุณวุฒิประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- การศึกษาเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

มาตรฐานการศึกษาของชาติในศตวรรษที่ ๒๑

๑. ความเป็นมาและความสำคัญมาตรฐานการศึกษาของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๑ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา มาตรา ๓๓ กำหนดให้สภากาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ และพิจารณาเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นครั้งแรกของประเทศไทย เป็นมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและทุกระดับ เพื่อให้หน่วยงานด้านการศึกษาระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐานหลัก ๑๑ ตัวบ่งชี้คือ มาตรฐานที่ ๑ คุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ ๒ แนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ ๓ แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

ภายหลังการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ นับเป็นเวลามากกว่า ๑๐ ปี ยังไม่มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่จากการศึกษา พบว่ายังมีปัญหาในเรื่อง ๑) ตัวมาตรฐาน ยังขาดความเชื่อมโยงกัน ไม่ได้รองรับความก้าวหน้าทางวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล ๒) ปัญหาจากการขับเคลื่อนของหน่วยงานนโยบาย ขาดหน่วยขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ (Delivery process) ขาดการใช้ประโยชน์จากผลการติดตามประเมินผล ๓) ปัญหาการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่ขาดการรับรู้/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขาดการกำหนดกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมการดำเนินงานแบบร่วมมือและเครือข่ายในการจัดการศึกษา ทำให้เกิดช่องว่างการดำเนินงาน

ความจำเป็นที่ต้องมีมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ อย่างคุ้มค่า เสมอภาคและเป็นธรรม

เป้าหมาย มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีไว้เพื่อ

๑. เป็นเป้าหมายและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๒. เป็นหลักและเป็นแนวทาง สำหรับการกำหนดนโยบาย แผนการพัฒนาและจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

๓. เป็นเครื่องมือกำกับการนิเทศ การติดตามและประเมินผล การประกันคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพ คุณภาพการศึกษา และความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของชาติ

๒. อุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษา

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙) หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๔ วรรคสี่ กำหนดไว้ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสาระบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาของประเทศ คือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบในมาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่ โดยมีฐานคิดที่สำคัญของการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง) ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งนอกจากต้องยึดหลักการตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒๑ ตามกล่าวแล้ว ยังได้คำนึงถึงแนวคิด ทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๑) ใช้หลัก “น้อยลง สูงขึ้น ลึกมาก เหมาะยิ่ง (fewer, higher, deeper, fitter) กว่ามาตรฐานในอดีต” ซึ่งหมายถึง “มาตรฐานการศึกษาที่มีมาตรฐานสำคัญๆ (กำหนดจำนวนมาตรฐานให้น้อยลง) แต่เนื้อหามีความเข้มข้นในระดับสูงขึ้นมากกว่า มีเนื้อหาสาระลึกซึ้งมากกว่า มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด ยิ่งกว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติที่ใช้ในอดีต”

๒) ควรสอดคล้องกับสภาพแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก ทักษะ และการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ **ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม** (ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน) **ทักษะชีวิตและการทำงาน** (ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว- ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง) **ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม** (การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ความเป็นผู้รู้และยอมรับ)

๓) ควรสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ซึ่งมีกรอบหลักที่สำคัญดังนี้

- **ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ** : เป้าหมายอนาคตประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๗๔ : คนไทยในอนาคต มีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบ เป็นรากฐานที่มั่นคงของชุมชน สังคม รักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์
- **ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐** : คนไทยจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวสอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งคนไทย ๔.๐ จะต้องมีความรู้ ๔ ประการ ดังนี้ ๑) เป็นคนไทยที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) เป็นคนไทยที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ๓) เป็นคนไทยที่มีอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่สามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล ๔) เป็นดิจิทัลไทยเพื่อสอดคล้องกับการเข้าสู่ยุคดิจิทัล
- **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔** : มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีความเป็นพลเมือง (เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศ และของโลก) มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด ความสนใจ) และดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) (มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) :** พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ตรงต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยมีเป้าหมายรวมคือ คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง ความเป็นไทย

๓. การดำเนินงานเพื่อจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ....)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการศึกษาวิจัย ผลการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และนักวิชาการ ผู้แทนที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เพื่อกำหนดกรอบมาตรฐาน และยกร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง) ตามลำดับดังนี้

๑) ดำเนินการศึกษาวิจัยองค์ความรู้	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำรายงานผลการศึกษา ดังนี้ ๑.๑) รายงานผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ เพื่อศึกษาแนวทาง จุดเน้น เป้าหมายของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร แคนาดา นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ๑.๒) รายงานผลการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของประเทศไทยและของต่างประเทศ (ประเทศสหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์) และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๗ รวมถึงความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาของชาติ
๒) การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร/ผู้แทนองค์กรหลัก หน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงานระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อยกร่างกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้ ๒.๑) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ : มิติคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษาไทย เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ครอบคลุมตัวอย่างความสำเร็จ การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและแนวทางการแก้ไขปัญหาให้หลุดจากผู้ปฏิบัติจริง จากผู้บริหารหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ทุกสังกัดและประเภทการศึกษา ในทุกภูมิภาคของประเทศ และกรุงเทพมหานคร ๒.๒) การประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน บริบทการจัดการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา และแนวนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการยกร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.) รวม ๓ ครั้ง คือ (๑) การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานระดับนโยบาย/ต้นสังกัด เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน สพฐ สอศ. สกอ. กศน. อปท. สทศ. และผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา (๒) การประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.) : หน่วยงานระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถานประกอบการ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานระดับปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้บริหาร/ผู้แทนสถานประกอบการ หน่วยงานภาคเอกชน มูลนิธิ ครูภูมิปัญญาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน นักศึกษาปริญญาเอก ฯลฯ (๓) การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เพื่อพิจารณา (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ...) ครั้งที่ ๑

จากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปความเห็นและข้อเสนอได้ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับปรับปรุงใหม่เป็นมาตรฐาน “ผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคนไทยหรือผู้เรียนแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้เป็น

- พลเมืองดี และมีอัตลักษณ์ความเป็นไทย มีขีดความสามารถในการทำงาน และการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล (a civic citizen)
- มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง (a self-responsible person)
- มีการเรียนรู้ พัฒนาและพึ่งพาตนเองอย่างต่อเนื่อง (a life-long learner)
- รักและเห็นคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นชุมชน และสังคมอย่างต่อเนื่อง (an innovative collaborator)

ขณะนี้ สำนักงานฯ อยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนา (ร่าง) มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับปรับปรุงใหม่ ก่อนที่จะนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนต่อไป

การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศอย่างหลากหลาย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ สหราชอาณาจักร แคนาดา นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เพื่อใช้ประกอบการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลการศึกษา พบว่าการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ มุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น โดย

๑. ๘ ประเทศ ใน ๑๐ ประเทศ กำหนดมาตรฐานหลักสูตรแห่งชาติเพื่อการพัฒนาพลเมืองที่มีพัฒนาการสมดุลทุกด้าน มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ และมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามบริบทและประวัติความเป็นมาของแต่ละประเทศ

๒. ทุกประเทศที่มีหลักสูตรแห่งชาติ ต่างเน้นทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ ความร่วมมือ ความสามารถในการสื่อสาร ทักษะชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะภาษาที่หลากหลาย ทักษะการแก้ปัญหาและคณิตศาสตร์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเน้นคุณลักษณะด้านจริยธรรมทางสังคม ซึ่งมีทั้งแบบอิงศาสนาและเป็นกลางทางศาสนา รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืนของโลก เทียบเคียงกับผลการสอบวัดความรู้และทักษะการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ขององค์การความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD) และสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (IEA) หรือข้อสอบ PISA และ TIMSS

๓. ทำการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวการสอบ PISA และ TIMSS ซึ่งให้ความสำคัญกับทักษะจำเป็นซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ โดย ระดับการศึกษาภาคบังคับ มุ่งพัฒนามาตรฐานด้านการอ่านและการเขียนภาษาประจำชาติ การคิดเลขและคณิตศาสตร์ ส่วนระดับหลังภาคบังคับก่อนอุดมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนปลาย) จะมุ่งพัฒนามาตรฐานด้านการอ่าน และการเขียนภาษาประจำชาติ การคิดเลขและคณิตศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาด้วย และมีบางประเทศมุ่งพัฒนามาตรฐานด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา

กล่าวโดยสรุป การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศนั้น ได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้แล้วในกฎหมายแม่บทการศึกษาทั้งในส่วนจุดมุ่งหมาย เป้าหมายหลักสูตร และเป้าหมายความต้องการของประเทศที่ต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากล สรุปได้ดังนี้

สหรัฐอเมริกา	● โดยบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่ละมลรัฐมีอำนาจที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาได้เองอย่างเป็นอิสระ
ฟินแลนด์	● มุ่งผลลัพธ์ของการศึกษาแห่งชาติที่มีระดับสูงและคะแนนใกล้เคียงกันมากที่สุด เมื่อใช้การสอบ PISA เป็นเครื่องมือในการวัดผล ตามนโยบาย High Standards for All ในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ค.ศ. ๒๐๑๖
แคนาดา	● รัฐ/จังหวัด/เขตปกครองพิเศษ มีอำนาจที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาได้เองอย่างเป็นอิสระ มีการทดสอบมาตรฐานการศึกษาในระดับรัฐ/จังหวัด/เขตปกครองพิเศษ เช่น ออนตาริโอ ทดสอบอ่าน เขียน คณิตศาสตร์ ป.๓, ป.๖ และ ม.๓ เพื่อจะได้รับ Ontario Secondary School Diploma
สหราชอาณาจักร	● มีหลักสูตรการศึกษาของชาติ ตามข้อบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ค.ศ.๑๙๙๖ และมีมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการรู้หนังสือและด้านคณิตศาสตร์
นิวซีแลนด์	● มีระบบมาตรฐานการศึกษาของชาติ (National Standards System) ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารการศึกษาแบบกระจายอำนาจ ซึ่งโรงเรียนต้องบริหารตาม The National Administration Guidelines (NAGs) ซึ่งกำหนด ๖ แนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษา การพัฒนานโยบายบริหารบุคคลและธุรกิจของสถานศึกษา การดำเนินงานตามระเบียบการเงินและสินทรัพย์ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อเด็ก และการดำเนินงานตามระเบียบว่าด้วยการมาเรียน ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา ● ใช้ระบบ NQF (The National Qualification Framework) ในการวัดมาตรฐานผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้สอบ NCEA (The National Certificate of Educational Achievement) มาใช้สมัครเข้ามหาวิทยาลัย
ญี่ปุ่น	● มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยบัญญัติจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ในกฎหมายแม่บทการศึกษา (The Fundamental Law of Education) และจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาระดับปฐมวัย การประถมศึกษา และการมัธยมศึกษา โดยจะปรับปรุงทุกระยะ ๑๐ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เกาหลีใต้	● ใช้หลักสูตรแห่งชาติ เป็นกรอบมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการฯ ปรับปรุงหลักสูตรทุก ๕-๑๐ ปี โดยให้โรงเรียนสอนตามหลักสูตรของกระทรวง
สิงคโปร์	● กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการศึกษาทุกระดับ ● ระดับประถมศึกษาหลักสูตรแห่งชาติ ซึ่งมุ่งสร้างทักษะชีวิต ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และความเป็นพลเมืองดี และสอบวัดความรู้มาตรฐาน เรียกว่า PSLE วิชามาตรฐาน (ภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์) วิชาพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาษาแม่พื้นฐาน วิทยาศาสตร์พื้นฐาน) และวิชาเลือก (ภาษาแม่ระดับสูงขึ้น) ● ระดับมัธยมศึกษา กำหนดมาตรฐานโดยแบ่งเป็น ๓ สาย ได้แก่ สายพิเศษ/เร่งรัด สายสามัญวิชาการ และสายเทคนิค แบ่งสายตามผลการสอบ PSLE
มาเลเซีย	● กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดพิมพ์เขียว เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากล เรียกว่า Malaysia Education Blueprint 2013-2025 มียุทธศาสตร์ ๑๑ ประการ เพื่อปฏิรูปการศึกษาภายใน ๑๓ ปี แบ่งเป็น ๓ ระยะ (Three Waves) - ระยะที่ ๑ ปี ๒๐๑๓-๒๐๑๕ ช่วงเปลี่ยนผ่าน - ระยะที่ ๒ ปี ๒๐๑๖-๒๐๒๐ ช่วงเร่งการปรับปรุง - ระยะที่ ๓ ปี ๒๐๒๑-๒๐๒๕ ระยะก้าวต่อไปสู่ความเป็นเลิศ โดยมุ่งผลการสอบ PISA และ TIMSS ให้อยู่สามอันดับแรกของโลก มีอัตราการเข้าเรียน ๑๐๐% ลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างในเมือง/ชนบทได้ ๕๐% ขึ้นไป และลดช่องว่างทางการศึกษาของเพศชาย/หญิง ได้ ๕๐% ขึ้นไป
สาธารณรัฐประชาชนจีน	● รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจของนักสังคมนิยม ให้รัฐสนับสนุนการศึกษาเพื่อควมมีคุณธรรมและเป็นพลเมืองดี

มาตรฐานคุณภาพของอาเซียน ในด้านการเลี้ยงดู การดูแล การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับมอบหมายให้เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กพว.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้จัดทำ มาตรฐานคุณภาพของอาเซียนในด้านการเลี้ยงดู การดูแล การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย (ช่วงอายุแรกเกิด - ๔ ปี และ ๔ - ๖ ปี) ร่วมกับประเทศอาเซียน โดยมีการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

- ส่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเข้าร่วมประชุม Regional Consultative Meeting on Developing ASEAN Early Childhood Care, Development and Education (ECCDE) Quality Standards ณ ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งมีมติให้ ผู้แทนอาเซียนประเทศมาเลเซียจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานคุณภาพของอาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัยฯ แล้วส่งกลับไปให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและส่งกลับคืนผู้แทนอาเซียนประเทศมาเลเซีย เพื่อจัดทำฉบับสมบูรณ์ต่อไป

● สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กพว.) ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจปรับปรุง (ร่าง) มาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำของอาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ ๔ ถึง ๖ ปี ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง ประธานกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้ลงนามในคำสั่งเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์และปรับปรุง ร่าง มาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำของอาเซียนสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ ๔ ถึง ๖ ปี

● คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดประชุมจำนวน ๒ ครั้ง เพื่อพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุง และให้ข้อเสนอ ต่อ (ร่าง) มาตรฐานฯ และจัดทำ “ข้อเสนอแนะความเห็นที่มีต่อ (ร่าง) มาตรฐานฯ”

● นำเสนอ “ข้อเสนอแนะความเห็นที่มีต่อ (ร่าง) มาตรฐานฯ” ต่อคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (กพว.) ซึ่งมีมติให้ความเห็นชอบ จากนั้น ได้นำส่ง “ข้อเสนอแนะความเห็นที่มีต่อ (ร่าง) มาตรฐานฯ” ให้กองอาเซียนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อจัดส่งกลับไปให้ผู้แทนกรมสิทธิการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Woman and the rights of Children : ACWC) ประเทศมาเลเซียในนามของประเทศไทย

ผู้แทนอาเซียนประเทศมาเลเซีย ได้นำเสนอ “(ร่าง) มาตรฐานของอาเซียนฯ” ต่อที่ประชุม ACWC เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบ โดยให้ตัดคำว่า “ขั้นต่ำ” ออก พร้อมทั้งให้จัดส่งมติและมาตรฐานคุณภาพของอาเซียนในด้านการเลี้ยงดู การดูแล การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย กลับไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ เพื่อนำไปจัดทำมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของแต่ละประเทศภายใต้กรอบของมาตรฐานคุณภาพของอาเซียนต่อไป

สำหรับการจัดทำมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของประเทศไทยภายใต้กรอบของมาตรฐานคุณภาพของอาเซียนสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนนั้น เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยฝ่ายเลขาธิการคือกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำมาตรฐานคุณภาพในด้านการเลี้ยงดู การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย สำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

- ส่วนมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยภายใต้กรอบมาตรฐานคุณภาพของอาเซียน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียนอนุบาลนั้นเป็นหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ จัดทำมาตรฐานคุณภาพในด้านการเลี้ยงดู การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ๑ คณะ และสำหรับโรงเรียนอนุบาล อีก ๑ คณะ รวมเป็น ๒ คณะ เสนอรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ลงนามเรียบร้อยแล้ว

- ร่วมกับบริษัท จีเอ็ม มัลติมีเดีย จำกัด จัดประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรฐานคุณภาพของอาเซียนฯ ให้แก่ครู ผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานคุณภาพอาเซียนกับสมรรถนะ ของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐ – ๕ ปี

- จัดพิมพ์เอกสารมาตรฐานคุณภาพของอาเซียนฯ ฉบับภาษาไทย เพื่อกระทรวง หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยนำไปใช้ในการพัฒนา มาตรฐานคุณภาพในด้านการเลี้ยงดู การดูแล การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็ก ปฐมวัยของประเทศ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพของอาเซียนฯด้วย

การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษา ของผู้เรียนการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนและประชาชน สามารถนำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานมาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถานศึกษาได้

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของประเทศไทย ยังไม่มีหน่วยงานกลางกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หลักสูตรต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน แต่ละหน่วยงานต่างดำเนินการเป็นของตนเอง ก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่ชัดเจนในการเทียบโอนระหว่างสถาบัน เกิดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองทรัพยากรในการเรียนรู้ของผู้เรียนและหน่วยงานจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานจัดทำนโยบายการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนจากต่างประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลี และนำผลการศึกษาเป็นฐานคิดในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย รวมทั้งทดลองนำร่องรูปแบบการบริหารจัดการการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ด้วย

สำหรับการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เป็นการทดลองนำร่องการบริหารจัดการระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในสถานศึกษาทุกสังกัดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก เพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับหน่วยงานกลางที่มีโครงสร้างเชื่อมโยงการบริหารจัดการระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ฯ จำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่

อำเภอเมือง ๖ แห่ง	อำเภอแม่สอด ๕ แห่ง
● โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร อ.เมือง ● โรงเรียนตากพิทยาคม ● โรงเรียนไฮเทค- เทคโนโลยีตาก ● ศูนย์การศึกษาอนุรักษและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก ● วิทยาลัยชุมชนตาก ● วิทยาลัยเทคนิคตาก	● โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน อำเภอแม่สอด ● โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖ ● โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ● ศูนย์การศึกษาอนุรักษและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ● วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ผลการดำเนินงาน พบว่า

๑. สถานศึกษานำร่องสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดขึ้นตามแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการการสะสมหน่วยการเรียนรู้ คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อกลั่นกรองคุณภาพ ประเมินความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้ที่ขอขึ้นเทียบโอน อนุมัติผลการสะสมหน่วยการเรียนรู้/เทียบโอน เป็นต้น จัดทำและจัดเก็บเอกสารผลการเรียน ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ รับรองหน่วยการเรียนรู้ และรายงานผลการเทียบโอนต่อองค์กรกลางและต้นสังกัด

๒. สถานศึกษามีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางร่วมในการลดข้อจำกัดการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และแก้ปัญหาผู้เรียนออกนอกระบบการศึกษา เช่น ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาเรื่องผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ปัญหาการตั้งครรภ์ เป็นต้น รวมทั้งเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน เชื่อมโยงหน่วยงานที่จัดการศึกษาในทุกระบบและระดับชั้นเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ และเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาของสถานศึกษาที่มีการทำข้อตกลงร่วมกัน เช่น คอมพิวเตอร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เป็นต้น

๓. สถานศึกษานำร่อง ๑๑ แห่ง มีการเทียบโอนผลการเรียนจำนวน ๔๑๑ รายวิชา ให้กับผู้เรียน ๒๓๑ คน และเทียบโอนประสบการณ์ จำนวน ๕ รายวิชา ให้กับผู้เรียน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๑๖ รายวิชา และ ๒๓๖ คน ที่สามารถนำไปสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ วิชาที่เป็นความต้องการและสมควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อรองรับการเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ได้แก่ วิชาช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และภาษาอังกฤษ

๔. ผลการศึกษาในภาพรวมคือ เกิดนวัตกรรมความร่วมมือของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายและทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน ทำให้เกิดการผนึกกำลังกันทำงานให้สำเร็จ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่รองรับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสหรือออกจากระบบการศึกษาไปแล้ว ได้รับโอกาสและกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง การทำงานไม่เกิดความซ้ำซ้อน ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการเรียนรู้ของผู้เรียนและหน่วยงานจัดการศึกษา

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

- ๑) ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ รายวิชา การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงทุกระบบการศึกษา กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งระบบ
- ๒) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
- ๓) ปรับแก้กฎ ระเบียบ นโยบาย และลดขั้นตอนในการเทียบโอนรายวิชาใหม่ให้สอดคล้อง รองรับ และเอื้อกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่จะนำไปใช้จริงต่อไปในอนาคต
- ๔) จัดให้มีนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสถานศึกษาทำหน้าที่ประสานงานและทำความเข้าใจในเรื่องนี้และประชาสัมพันธ์แนะแนวให้สถานศึกษาทั่วประเทศเข้าใจอย่างต่อเนื่อง
- ๕) จัดทำข้อสอบกลางเพื่อการวัดและประเมินความรู้ของผู้เรียนเป็นรายวิชา เป็นทางเลือกของสถานศึกษา
- ๖) จัดทำคู่มือสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันทั่วประเทศ
- ๗) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา ทั้งการจัดทำ จัดเก็บ และนำข้อมูลมาใช้ และให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนได้ง่าย รวดเร็วและทันกาล
- ๘) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์
- ๙) สนับสนุนให้บุคลากรที่ทำงานและมีประสบการณ์จากสถานประกอบการ นำประสบการณ์ที่มีมาเทียบโอนความรู้จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อปรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นแทนการลาศึกษาต่อเต็มเวลาหรือบางเวลา อันเป็นการประหยัดเวลา ทรัพยากร และลดการสูญเสียบุคคลระหว่างลาศึกษาต่อได้
- ๑๐) กระจายอำนาจทางการบริหารจัดการไปสู่พื้นที่ ในลักษณะของการจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management) ให้สถานศึกษาในพื้นที่มีอิสระทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคลภายในพื้นที่เดียวกันที่บูรณาการกันได้อย่างมีอิสระและคล่องตัว โดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้

สำหรับภาระงานที่จะต้องดำเนินงานต่อในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ การนำข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อรับทราบและเสนอแนะนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามลำดับ โดยเตรียมการประสานองค์กรหลัก/ต้นสังกัดของสถานศึกษา ต่อไป

การพัฒนารูปแบบการเทียบเคียง ระบบคุณวุฒิประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนากำลังคนสู่มาตรฐานสากล โดยใช้ระบบคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประเมินศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลที่เชื่อมโยงคุณวุฒิการศึกษากับการเทียบโอนประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยที่อยู่ในวัยแรงงานมีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งมองเห็นเส้นทางการเรียนรู้และความก้าวหน้าอย่างชัดเจน และยังเป็นการส่งเสริมการประกันคุณภาพของบุคคลตามระดับคุณวุฒิ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ซึ่งกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework : AQRf) ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิของประเทศสมาชิกหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง โดยวิธีการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนที่เป็นแกนกลางด้วย

ประเทศไทยได้ดำเนินการจัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานระดับนโยบายที่มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๖ และได้จัดทำแผนการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งภาคเอกชนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องการพัฒนารูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิต่างๆ ในประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในระหว่างการทำเนิงานนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และคณะกรรมการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติได้รับมอบหมายให้จัดการประชุมเป็นระยะ ๆ ดังนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) เป็นประธาน ได้จัดประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีมติที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ที่ต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

- ให้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการ กำกับ และติดตามการดำเนินงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของทุกหน่วยงาน
- ให้ทำการทบทวนและพิจารณาปรับระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติจาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
- ให้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการเทียบเคียงและการเลือกสาขาอาชีพเพื่อเตรียมการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

๒. คณะกรรมการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติ มีการประชุม ๒ ครั้ง มีมติดังนี้

- ให้ความเห็นชอบ (ร่าง) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- ให้ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการปรับระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติจาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
- เลือกแนวทางของประเทศไทยเพื่อเตรียมการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนให้ดำเนินการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนตามระดับตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ หรือเทียบทั้งระบบที่เป็นกรอบคุณวุฒิแกนกลางของประเทศ โดยอิงตาม ๑๑ เกณฑ์การประเมิน (criteria) ของอาเซียน และพิจารณาว่าเป็นไปตามเกณฑ์หรือไม่ หากไม่ครบตาม ๑๑ เกณฑ์การประเมิน จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมให้ครบถ้วน สำหรับรายละเอียดของแต่ละสาขา จะพิจารณาต่อไป

การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการจัดทำคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ เนื่องจากการขับเคลื่อนการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทั้งในส่วนการศึกษา แรงงาน และการจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ จะทำหน้าที่แทนคณะกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ (เดิม) โดยจะได้มีการปรับกลไกและกรอบการดำเนินงานใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการระดับชาติในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้สามารถนำการรอบคอบวุฒิแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ รายละเอียดดังนี้

- **คณะกรรมการการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ** ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี (ที่กำกับดูแลงานคุณวุฒิการศึกษา/งานคุณวุฒิวิชาชีพ) เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ มีกรรมการอีกจำนวน ๓๑ คน โดยมีเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การขับเคลื่อนการรอบคอบวุฒิแห่งชาติ เพื่อผลักดันให้องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน จัดให้มีฐานข้อมูล หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกรอบคอบวุฒิแห่งชาติเพื่อการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับนานาชาติ กำหนดมาตรการเชื่อมโยงกรอบคอบวุฒิแห่งชาติกับกรอบคอบวุฒิอ้างอิงอาเซียนและระดับสากล เป็นต้น

- **ผลการปรับระดับของกรอบคอบวุฒิแห่งชาติจาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบคอบวุฒิอ้างอิงอาเซียน**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้รับมอบหมายให้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรอบคอบวุฒิแห่งชาติดำเนินการปรับระดับกรอบคอบวุฒิแห่งชาติจาก ๙ ระดับเป็น ๘ ระดับ โดยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ จำนวน ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน - ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมนนทบุรี พาเลซ จังหวัดนนทบุรี วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสีปพนนท์ เกตุทัต อาคาร ๒ ชั้น ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพฯ ได้ผลการประชุมดังนี้

- ทบทวนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติใหม่ และปรับระดับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติจาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ ที่ยังคงยึดโยงกับระบบการศึกษาในบริบทของประเทศไทย และเพิ่มเติมให้ครบถ้วนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
- ร่วมพิจารณาและจัดทำเอกสาร (ร่าง) การปรับระดับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (จาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ) ที่สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
- จัดทำรายละเอียดองค์ประกอบระดับคุณวุฒิของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติทั้ง ๘ ระดับพร้อมคำอธิบาย เพื่อความสะดวกต่อการนำไปออกแบบหลักสูตร และการประเมินระดับคุณวุฒิของบุคคลว่าอยู่ระดับใด รวมทั้งการปรับระดับคุณวุฒิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- ร่วมพิจารณาและจัดทำเอกสาร (ร่าง) การเทียบเคียงระบบคุณวุฒิในประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และตารางผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- มอบหมายฝ่ายเลขานุการปรับแก้ “ตารางคำอธิบายรายละเอียดองค์ประกอบระดับคุณวุฒิ” ตามต้นแบบตาราง AQF levels summaries and learning outcomes criteria ของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย แล้วปรับชื่อเป็น “ตารางผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ”
- มอบสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จัดทำข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ : กรณีตัวอย่างอาชีพแม่พิมพ์และโลจิสติกส์
- พิจารณาภารกิจของหน่วยงานในประเทศที่สอดคล้องกับเกณฑ์การเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
- เห็นชอบเอกสารการปรับระดับและการจัดทำรายละเอียดองค์ประกอบระดับคุณวุฒิของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

ผลการปรับระดับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (จาก ๙ ระดับ เป็น ๘ ระดับ) ที่สอดคล้อง
กับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน มีดังนี้

ระดับ	ความรู้และทักษะ	ความสามารถในการประยุกต์และความรับผิดชอบ
๑	● ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพ การสื่อสารในการปฏิบัติงาน และการใช้ชีวิตในโลกของงาน ● ทักษะพื้นฐานด้านงานอาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะชีวิตและทักษะในการปฏิบัติงานประจำที่ไม่มีความซับซ้อน	● ความสามารถในการปฏิบัติงานประจำตามขั้นตอนที่กำหนด ● ความสามารถในการปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลและแนะนำอย่างใกล้ชิด
๒	● ความรู้ในการสื่อสารและสารสนเทศ ในการปฏิบัติงานพื้นฐานตามข้อเท็จจริง (Factual) ของลักษณะงานอาชีพ ● ทักษะในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์	● ความสามารถในการปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานที่กำหนด ● ความสามารถในการปฏิบัติงาน ดูแลและตัดสินใจแก้ไขปัญหาเบื้องต้น
๓	● ความรู้ในหลักการ (Principles) ของงานอาชีพ เฉพาะและการวิเคราะห์เบื้องต้น ● ทักษะในการเลือกและประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะในด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง	● ความสามารถในการปฏิบัติงานตามแบบแผน และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อน ● ความสามารถในการให้คำแนะนำขั้นพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจและการวางแผนในการแก้ไขปัญหา โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง ● ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแก้ปัญหา และการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
๔	● ความรู้ทางทฤษฎี และเทคนิคที่ครอบคลุมขอบเขตของงานอาชีพ และความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับที่เชื่อมโยงกับการทำงาน ● ทักษะในการปรับใช้ (Adapting) กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสม และความปลอดภัยที่เชื่อมโยงกันในการทำงานที่หลากหลาย	● ความสามารถในการปฏิบัติงานตามแบบแผน และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง (change) ● ความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และประสานงานเพื่อแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย (Unfamiliar issues)
๕	● ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเชิงลึกภายใต้ขอบเขตของงานอาชีพ ● ทักษะในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และทักษะในการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินผลในการปฏิบัติงาน	● ความสามารถในการปฏิบัติงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ● ความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และเป็นนามธรรม (Abstract issues) เป็นบางครั้ง
๖	● ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเฉพาะทางอย่างกว้างขวาง และเป็นระบบในงานอาชีพ ● ทักษะในการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และเปรียบเทียบปัญหา	● แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Complex and changing) ● สามารถริเริ่ม ปรับปรุง วางแผนกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งวางแผนการบริหารและการจัดการในสาขาอาชีพ

ระดับ	ความรู้และทักษะ	ความสามารถในการประยุกต์และความรับผิดชอบ
๗	● ความรู้ในระดับแนวหน้าอย่างลึกซึ้ง ● ทักษะในการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานวิจัยด้วยตนเอง รวมทั้งทักษะในการขยายองค์ความรู้และแนวปฏิบัติ และสามารถใช้อังกฤษในเชิงวิชาการ	● แก้ปัญหาที่ซับซ้อนและคาดการณ์ไม่ได้ พัฒนาและทดสอบวิธีการใหม่ๆ รวมทั้งหาคำตอบอย่างสร้างสรรค์ (Innovative solutions) ● สามารถให้ความคิดเห็น (Judgement) และรับผิดชอบในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้ ทั้งการปฏิบัติและการบริหารจัดการ
๘	● ความรู้ในระดับแนวหน้าอย่างเชี่ยวชาญสูงสุด ● ริเริ่มคิดและวิจัยที่มีผลต่อการสร้างองค์ความรู้หรือแนวปฏิบัติใหม่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถใช้อังกฤษในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ และมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	● เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน พัฒนาและทดสอบทฤษฎีใหม่ หรือค้นหาคำตอบใหม่ที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม (Complex and abstract issues) ● เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้นำ (Authoritative) สามารถให้ความเห็นด้านความรู้ในวิชาชีพนั้นเพื่อการบริหารจัดการด้านงานวิจัยหรือองค์กร (Organization) และรับผิดชอบอย่างสำคัญในการขยายองค์ความรู้และแนวปฏิบัติ รวมทั้งสร้างสรรค์แนวความคิดและ/หรือกระบวนการใหม่ในวิชาชีพ

รูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิต่างๆ ในประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิต่างๆ ในประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ควรมีลักษณะดังนี้

(ร่าง) การเทียบเคียงระบบคุณวุฒิในประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

คุณวุฒิการศึกษา สายวิชาการ	คุณวุฒิการศึกษา สายวิชาชีพ	NQF	คุณวุฒิวิชาชีพ/มาตรฐานฝีมือแรงงาน		
			คุณวุฒิวิชาชีพ	กรมพัฒนา ฝีมือแรงงาน	กระทรวง ท่องเที่ยว
ปริญญาเอก		ระดับ ๘	คุณวุฒิวิชาชีพ ๗		
ปริญญาโท		ระดับ ๗	คุณวุฒิวิชาชีพ ๖		DIP II
ปริญญาตรี		ระดับ ๖	คุณวุฒิวิชาชีพ ๕		
อนุปริญญา	ปวส.	ระดับ ๕	คุณวุฒิวิชาชีพ ๔	มรข. ๓	CERT IV
		ระดับ ๔	คุณวุฒิวิชาชีพ ๓	มรข. ๒	
มัธยมศึกษา ตอนปลาย	ปวช.	ระดับ ๓	คุณวุฒิวิชาชีพ ๓	มรข. ๑	CERT III
		ระดับ ๒	คุณวุฒิวิชาชีพ ๒		
มัธยมศึกษา ตอนต้น		ระดับ ๑	คุณวุฒิวิชาชีพ ๑		CERT II

งานที่ต้องดำเนินการต่อไปงบประมาณ ๒๕๖๐

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะเร่งจัดให้มีการนำเสนอ “การปรับระดับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และแนวทางการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ” ต่อคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และจะดำเนินงานโดยการกำกับดูแลของคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อร่วมกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ผลักดันให้องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการบูรณาการและความเชื่อมโยงในการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิแห่งชาติสู่การปฏิบัติและนำไปสู่การเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area (AANZFTA)
Economic Cooperation Support Program (AECSP)

The 7th Meeting of Task Force on ASEAN Qualifications Reference Framework (TF-AQRF)
back-to-back with AANZFTA Workshop on AQRF Referencing Guideline
6 – 8 October 2015, Bangkok - Thailand

การศึกษาเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับ กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีความน่าสนใจและท้าทายอยู่หลายประการ สิ่งหนึ่งคือ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ซึ่งจะก่อให้เกิดการยกระดับการแข่งขันในภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษา และแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกอย่างเสรี ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้มีมาตรฐานเตรียมพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงานภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม

ประเทศไทยใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework: NQF) เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนากำลังคนสู่มาตรฐานสากล โดยใช้ระบบคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประเมินศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลที่เชื่อมโยงคุณวุฒิการศึกษา กับการเทียบโอนประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือระหว่างการศึกษาในระดับต่าง ๆ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยที่อยู่ในวัยแรงงาน มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งมองเห็นถึงเส้นทางการเรียนรู้และความก้าวหน้าอย่างชัดเจน และยังเป็นการส่งเสริมการประกันคุณภาพของบุคคลตามระดับคุณวุฒิอีกด้วย ทั้งนี้ การพัฒนากอบคุณวุฒิกำลังขยายวงกว้างไปทั่วโลก โดยจะเห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ ทั้งในประชาคมอาเซียนรวมไปถึงประชาคมยุโรป ต่างก็มีการพัฒนากอบคุณวุฒิในแต่ละประเทศขึ้น ซึ่งจะมีจุดเด่นและความแตกต่างกันไปตามบริบทของประเทศนั้น

ทั้งนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันทำงานในฐานะของคณะทำงานกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (Task Force on ASEAN Qualifications Reference Framework) ที่มีผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ร่วมกันจัดทำกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และหลักการรวมถึงแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศสมาชิกกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน

ทั้งนี้ แผนการดำเนินงานของคณะทำงานกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนในระยะต่อไป คือ การจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ทั้งการจัดทำคู่มือ การทดลองนำร่อง การวางระบบ และการกำกับดูแลให้เกิดความยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับประเทศสมาชิกลงไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป โดยประเทศสมาชิกมีข้อตกลงร่วมกันในการนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของแต่ละประเทศเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ร่วมกันกำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์การเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติเพื่อให้เกิดมาตรฐานและการยอมรับร่วมกันต่อไปในอนาคต

สำหรับการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นี้ นอกจากมุ่งจัดทำข้อมูลโครงสร้างระบบการศึกษาและการฝึกอบรมของประเทศไทยแล้ว ยังมุ่งวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอในการเชื่อมโยงระดับคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทยกับระดับคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน รวมถึงการทดลองเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของประเทศไทยกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะผู้แทนประเทศไทยได้ร่วมมือกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดทำ “กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework: AQRF)” ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิของประเทศสมาชิกหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง โดยวิธีการเทียบเคียงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนที่เป็นแกนกลาง อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาหลักการ และเกณฑ์การเทียบเคียง รวมถึงมาตรฐานต่าง ๆ ที่สำคัญในการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน โดยสำนักงานฯ ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง อาทิ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ด้วยการวิเคราะห์การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานตามภารกิจหลัก และแนวทางความร่วมมือเพื่อให้ได้ข้อมูลของประเทศไทยตามเกณฑ์การเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และสามารถใช้เป็นแนวทางความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำรายงานการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนของประเทศไทย ที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ในปีพ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการในประเทศเพื่อเตรียมการเทียบเคียงดังนี้

๑. การศึกษาข้อมูลการฝึกอบรมในประเทศไทย พบว่า ทั้งในส่วนของภาคการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงานในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานที่ดำเนินการ โดยการจัดการศึกษาและฝึกอบรมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการจัดการศึกษาและฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาสังคมและชุมชน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในส่วนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้ดำเนินการทั้งในส่วนของ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการส่งเสริม/พัฒนาฝีมือแรงงานในสถานประกอบการ

๒. การเตรียมการเผยแพร่เอกสารที่ประเทศสมาชิกรับรองและมติให้เผยแพร่ได้แก่

- แนวทางการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework Referencing Guideline) ประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ที่สำคัญที่ประเทศสมาชิกร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันในการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของตนกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนที่ใช้เป็นแกนกลางที่จะนำไปสู่การเทียบเคียงกับประเทศสมาชิกอื่น
- กรอบคุณวุฒิและระบบประกันคุณภาพ (Qualifications Frameworks and Quality Systems) ประกอบด้วยองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพ และกรอบคุณวุฒิระดับภูมิภาคในส่วนของกรอบประกันคุณภาพ และเกณฑ์มาตรฐานกรอบประกันคุณภาพแห่งชาติ

๓. เตรียมการจัดทำ (ร่าง) รายงานการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาภารกิจของหน่วยงานในประเทศที่สอดคล้องกับเกณฑ์การเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ทั้งนี้ผู้บริหารและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการจัดทำรายงานต่อไป

นอกจากนี้ ในด้านความร่วมมือและการดำเนินงานในภูมิภาคอาเซียน ผู้แทนสำนักงานฯ ได้ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน ดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- เป็นเจ้าภาพร่วมการประชุมคณะทำงานกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ครั้งที่ ๗ (The 7th Meeting of the Task Force on ASEAN Qualifications Reference Framework) ในระหว่างวันที่ ๗ – ๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
- ประชุมคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนเพื่อเตรียมการดำเนินงานในโครงการฯ ระยะที่ ๔ (Informal Preparatory Meeting for NQF Phase IV) ในระหว่างวันที่ ๗ – ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- เสนอตัวเข้าเป็นประเทศนาร่องในการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน โดยมีประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เป็นที่ปรึกษา และสำนักเลขาธิการอาเซียนเป็นฝ่ายเลขานุการฯ

งานที่จะต้องดำเนินงานต่อไปงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ การเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑ การจัดทำรายงานการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนตามเกณฑ์ของคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และเป็นผู้แทนประเทศไทยในคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework Committee: AQRFC) ที่จะดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

การประเมินผลการศึกษา

- ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙)
- การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินความเป็นพลเมืองของ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การออกแบบระบบการติดตามและประเมินผล การพัฒนาการศึกษา

ผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๙)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙) ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๓ มีมติเห็นชอบ เป็นแผนที่ปรับปรุงมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมที่บูรณาการเข้ากับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งแผนพัฒนาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีการปฏิรูปการศึกษาที่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙) สู่การปฏิบัติ เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบการประเมินผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการจัดการศึกษาของชาติได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง

ในปี ๒๕๕๙ เป็นปีสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙) ซึ่งจะต้องมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาว่าบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนฯ มากน้อยเพียงใด หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานในแต่ละวัตถุประสงค์เพียงใด มีปัญหา อุปสรรค หรือสาเหตุจากปัจจัยใดที่ทำให้ไม่บรรลุผลที่กำหนดไว้ในแผนฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา รวมทั้งชี้แนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยมีการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

- จัดทำกรอบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๕๙) ซึ่งครอบคลุมรูปแบบและแนวทางการติดตามและประเมินผล รวมทั้งตัวบ่งชี้รูปแบบการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย แหล่งข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ
- เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙)
- จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙) รวมทั้งแจ้งเวียนคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการติดตามและประเมินผลเพื่อพิจารณาและปรับปรุงเอกสารตามความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ แล้วนำเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ และปรับปรุงเอกสารตามความเห็นในที่ประชุม
- จัดประชุมสัมมนาเรื่อง ผลการติดตามและประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙) สู่การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่ผลการติดตามฯ
- จัดพิมพ์เผยแพร่
- จัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบผลการประเมินการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๙)

จากการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๘ พบว่า มีบางเรื่อง ที่ประสบความสำเร็จ และบางเรื่องยังต้องมีการพัฒนาในระยะต่อไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ นานาประเทศ จะเห็นได้ว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ ประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง และต่ำกว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย แต่เมื่อ พิจารณาตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษา บางเรื่องมีแนวโน้มลดลง บางเรื่องมีแนวโน้มดีขึ้นโดย เฉพาะความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อความสามารถในการแข่งขัน

เมื่อพิจารณาผลการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในประเด็นของโอกาสทางการ ศึกษาซึ่งรัฐมีนโยบายส่งเสริมค่อนข้างมาก ส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อย โอกาส และผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังเข้าเรียนได้ไม่ ครบทุกคน และมีการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ ประชากรวัยแรงงานแม้จะได้รับการ ศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ประชากรที่มีการศึกษต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้อง เร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้เด็ก และประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทย ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ส่วนในประเด็นคุณภาพของการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยต่ำ และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย แม้ว่าเยาวชนจะมีการเฝ้าหาความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการ สังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของ เด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของแรงงานไทย (อายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการต้องการแรงงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และ ปวช. แต่สัดส่วนของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายประเภทอาชีวศึกษายังคงน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษาซึ่งมุ่งหวังเรียนต่อในระดับ ปริญญาตรี และผู้เรียนอาชีวศึกษามีแนวโน้มน้อยลงทุกปี ทำให้มีการขาดแคลนแรงงาน ระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีแต่ไม่ตรงกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน ยังมีผู้ว่างงานอยู่จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แรงงานระดับนี้ก็ ยังขาดแคลนอยู่จำนวนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่ นายจ้างต้องการแล้ว แต่อาจยังมีคุณภาพหรือคุณลักษณะอื่นๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการ ของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียน และแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วน ต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของตนเอง มีการวิเคราะห์ความต้องการกำลัง คนเพื่อวางแผนเป้าหมายการจัดการศึกษาทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการ พัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ยังต้องได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนนักเรียนต่อห้องและจำนวนนักเรียนต่อครูให้มีความเหมาะสม การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมากเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษา และลดภาระงบประมาณการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาซึ่งได้รับค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้จัดการศึกษามาจากภาครัฐ ภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมน้อย และผู้ที่มีรายได้น้อยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาค่อนข้างมาก จึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ และปฏิรูประบบการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและเสมอภาค

สรุปได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าว ล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยที่ยังเป็นรองประเทศอื่นอยู่อีกมาก โดยเฉพาะประเทศในอาเซียน นอกจากนี้ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงสร้างประชากรไทยที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตราการเกิดลดลง และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเป็นสังคมยุคข่าวสาร ยุคดิจิทัล ล้วนส่งผลต่อระบบการศึกษาที่จะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะทางสำหรับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ดังนี้

๑. ควรมีการปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ปรับระบบการทดสอบประเมินผลความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วยระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอน และการยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ยกย่องคุณวุฒิมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสัมมาชีพของประชากรทุกช่วงวัย

๒. เร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมีมาตรการต่างๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นและสูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๓. ดำเนินการจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและแรงงานให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของตนเอง มีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษาทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้มีผู้เรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น

๔. ควบคู่ศึกษา วิเคราะห์ และแก้ปัญหาการผลิตครูและการขาดแคลนครูอย่างจริงจัง โดยต้องบริหารจัดการในด้านการบริหารงานบุคคลให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครู มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

๕. บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบการศึกษาทั้งอาคารสถานที่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจะต้องมีการทบทวนและบริหารจัดการใหม่ให้มีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด

๖. ควบกำหนดแนวนโยบายที่รัฐต้องมีกลไกดำเนินการ มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังองค์กรภาคสังคม และการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ มากยิ่งขึ้น

๗. กำหนดกลไกและมาตรการผลักดันการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และการร่วมรับผิดชอบของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๘. เร่งปฏิรูประบบการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรงบประมาณควรเป็นไปในระบบการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปสงค์ (demand-side financing) ผ่านตัวผู้เรียน มากกว่าการจัดสรรเพื่อตอบสนองด้านอุปทาน (supply-side financing) ผ่านผู้ให้บริการทางการศึกษา

๙. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องกำหนดกลไก และระบบการประสานแผนฯ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ตามช่วงเวลา และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อผลักดันการนำแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมิน ความเป็นพลเมืองของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มีจุดมุ่งหมายให้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถดำรงชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลกผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจในการประเมินผล จึงเห็นความจำเป็นในการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ได้นิยามและกรอบการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรอบการประเมิน

กรอบการประเมินความเป็นพลเมืองประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) ความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ๒) จิตสำนึกพลเมืองโลก ๓) ความเป็นคนไทย/จิตสำนึกพลเมืองไทย ๔) การรู้เท่าทันทางการเมือง ๕) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง และ ๖) ความมีคุณธรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะวัดในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. ความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
๑) การปฏิบัติตน ตามสิทธิเสรีภาพ และบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย และกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ๒) การประพฤติตนในฐานะพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย และสังคมโลก ๓) การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก และการประพฤติตนตามค่านิยมที่ตีวัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากลอย่างสันติสุข ๔) อิทธิพลของสื่อสังคมสมัยใหม่ต่อการดำรงชีวิต และการใช้ประโยชน์ตามกรอบกฎหมาย และการดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ๕) ความเข้าใจและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
๒. จิตสำนึกพลเมืองโลก/จิตสำนึกสากล
๑) การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ๒) การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก ๓) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ๔) การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
๓. ความเป็นคนไทย/จิตสำนึกพลเมืองไทย
๑) ความภูมิใจในความเป็นไทย ๒) การอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย ๓) การดำรงตนตามอัตลักษณ์ของความเป็นไทย
๔. การรู้เท่าทันทางการเมือง
๑) ความตระหนักถึงสำคัญของการเมืองและข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ๒) ความเข้าใจในการเมืองและข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ๓) การวิเคราะห์การเมืองและข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ๔) การประเมินความน่าเชื่อถือของการเมืองและข้อมูลข่าวสารทางการเมือง
๕. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง
๑) เจตคติต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมือง ๒) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมือง ๓) เจตนาเชิงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมือง ๔) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมือง
๖. ความมีคุณธรรม
๑) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ความซื่อสัตย์สุจริต ๓) ความมีวินัย ๔) ความใฝ่เรียนรู้ ๕) ความมุ่งมั่นในการทำงาน

จากนั้น นำองค์ประกอบข้างต้นไปจัดทำเป็นแบบวัดความเป็นพลเมืองของนักเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๒ ฉบับ ดังต่อไปนี้

ที่	ชื่อฉบับ/ตอนที่	จำนวนข้อ	เวลาที่ใช้	ลักษณะของแบบวัด
ฉบับที่ ๑ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของนักเรียน				
๑	ความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต	๔๐	๙๐ นาที	เลือกตอบ ๕ ตัวเลือก
๒	การรู้เท่าทันทางการเมือง	๔๐		เลือกตอบ ๔ ตัวเลือก
ฉบับที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของนักเรียน				
๑	จิตสำนึกความเป็นพลเมือง	๖๐	๙๐ นาที	Rating scale ๕ ระดับ
๒	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง	๖๐		Rating scale ๕ ระดับ
๓	ความมีคุณธรรม	๓๐		เลือกตอบ ๔ ตัวเลือก

หลังจากทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทั้งความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความเที่ยงแล้ว สำนักงานฯ ได้เครื่องมือวัดและประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ประเมินสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาว่าสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองไทยมากน้อยเพียงใด อันจะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้แก่เยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

การออกแบบระบบการติดตามและประเมินผล การพัฒนาการศึกษา

ระบบการติดตามและประเมินผลเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในกระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินงานของทุกองค์กร และเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแผนพัฒนาประเทศ การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม การติดตามและประเมินผลด้านการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบันยังไม่เชื่อมโยงกัน ทั้งระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษา ระบบติดตามและประเมินผลการศึกษายังเป็นระบบที่แยกส่วนขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การติดตามและประเมินผลทั้งระบบไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาการศึกษาในปัจจุบันได้ และยังทำให้เป็นภาระแก่ผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินผล การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาที่เชื่อมโยงหรือบูรณาการกับระบบการติดตามและประเมินผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ เจริญพรพัฒนา และคณะ เป็นที่ปรึกษาดำเนินการวิจัย

ระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย

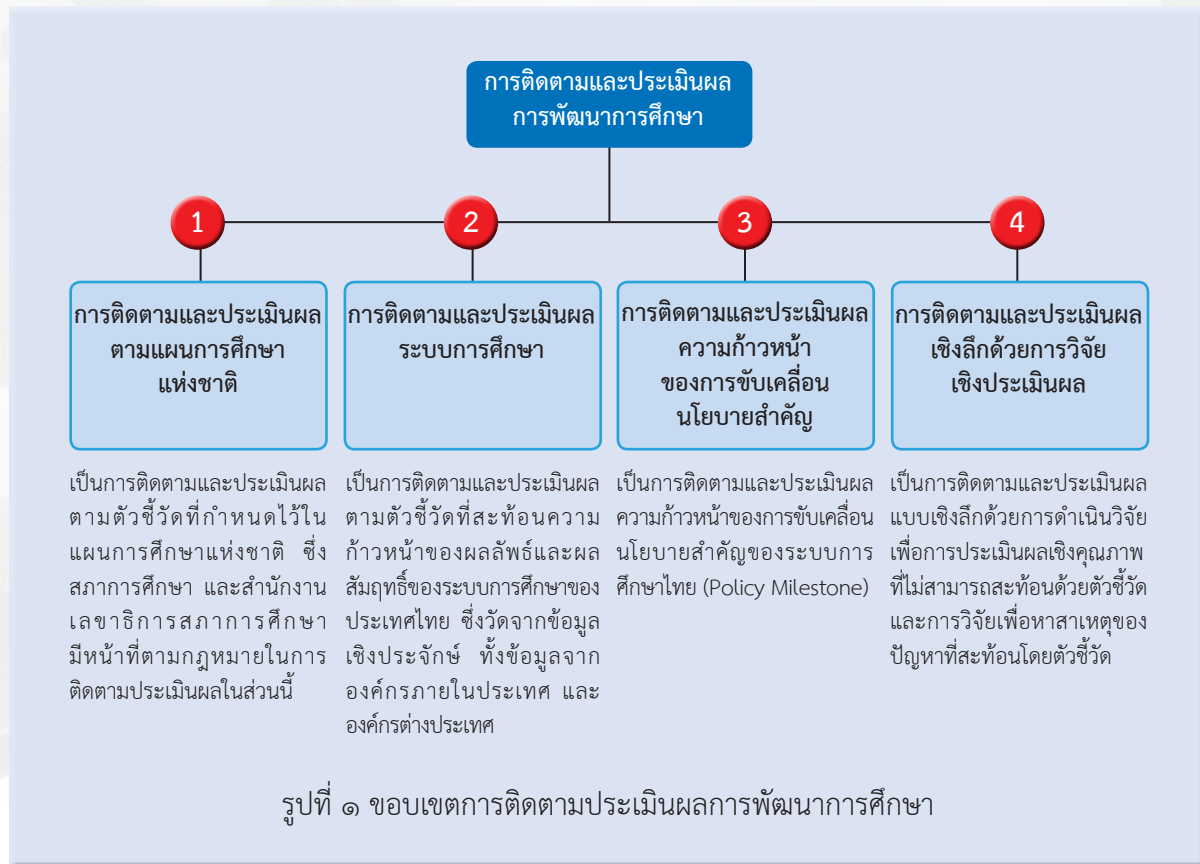
จากการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า “ระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย” ควรประกอบด้วยเนื้อหา ๔ ส่วน ดังนี้

๑. การติดตามและประเมินผลตาม “แผนการศึกษาแห่งชาติ” เป็นการติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสภาการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีหน้าที่ตามกฎหมายในการติดตามและประเมินผล ในส่วนนี้เป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ๕๐ ตัว ในยุทธศาสตร์ ๗ ด้านที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๖๐-๒๕๗๔) (ปัจจุบันเป็นฉบับร่าง)

๒. การติดตามและประเมินผลระบบการศึกษา เป็นการติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดที่สะท้อนความก้าวหน้าของผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของระบบการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งวัดจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งข้อมูลจากองค์กรภายในประเทศและองค์กรต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งสิ้น ๒๗ รายการ

๓. การติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญ เป็นการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของระบบการศึกษาไทย (Policy Milestone) ซึ่งจะช่วยให้ผู้กำกับการขับเคลื่อนนโยบายสามารถทราบความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในขณะนี้ นโยบายสำคัญที่ระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ควรมุ่งเน้น ได้แก่ ๑) การกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สถานศึกษา ๒) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา ๓) ระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา และ ๔) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

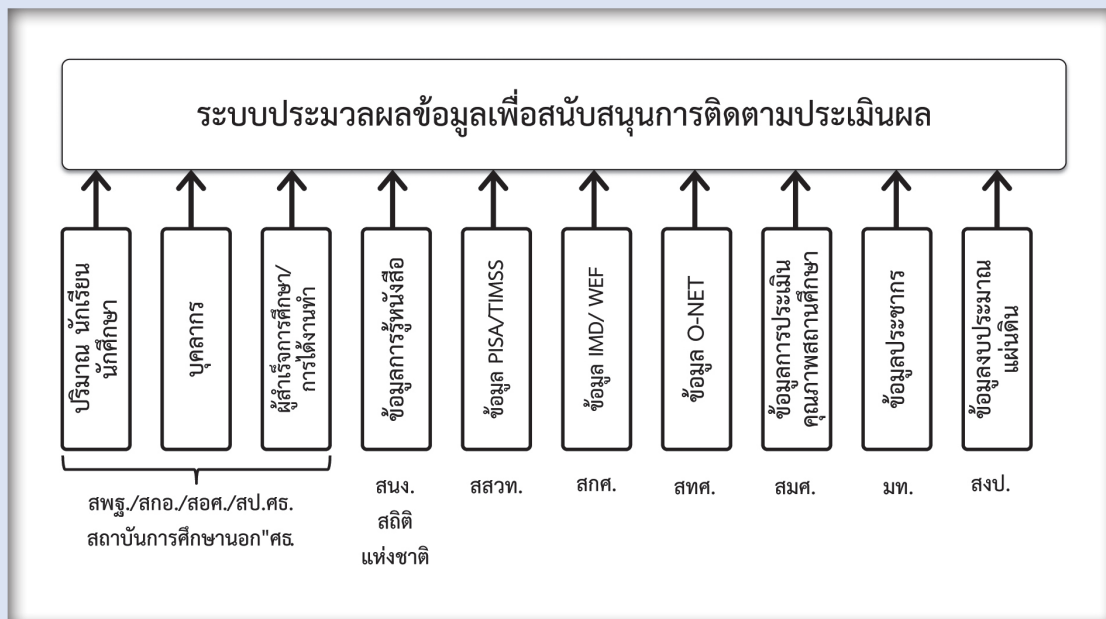
๔. การติดตามและประเมินผลเชิงลึกด้วยการวิจัยเชิงประเมินผล เป็นการติดตามและประเมินผลแบบเชิงลึกด้วยการดำเนินการวิจัย ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินในภาพรวมมีความครบถ้วน โดยการติดตามประเมินผลเชิงลึกด้วยการวิจัยเชิงประเมินผลนั้นควรทำใน ๒ กรณี ได้แก่ ๑) การติดตามและประเมินผลเชิงคุณภาพโดยเฉพาะในประเด็นที่ไม่สามารถสะท้อนได้ด้วยตัวชี้วัด และ ๒) การวิจัยเพื่อหาสาเหตุของปัญหาในเชิงลึกซึ่งจะเป็นส่วนที่สะท้อนจากการติดตามและประเมินผลระบบการศึกษา (ตามตัวชี้วัด) หากมีตัวชี้วัดใดสะท้อนว่ามีปัญหาก็ควรนำมาเป็นโจทย์ในการติดตามและประเมินผลด้วยการวิจัยต่อไป

ทั้งนี้ต้องมีระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา โดยโครงสร้างระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ : ระบบประมวลผลข้อมูล (ระยะ ๑-๓ ปี)

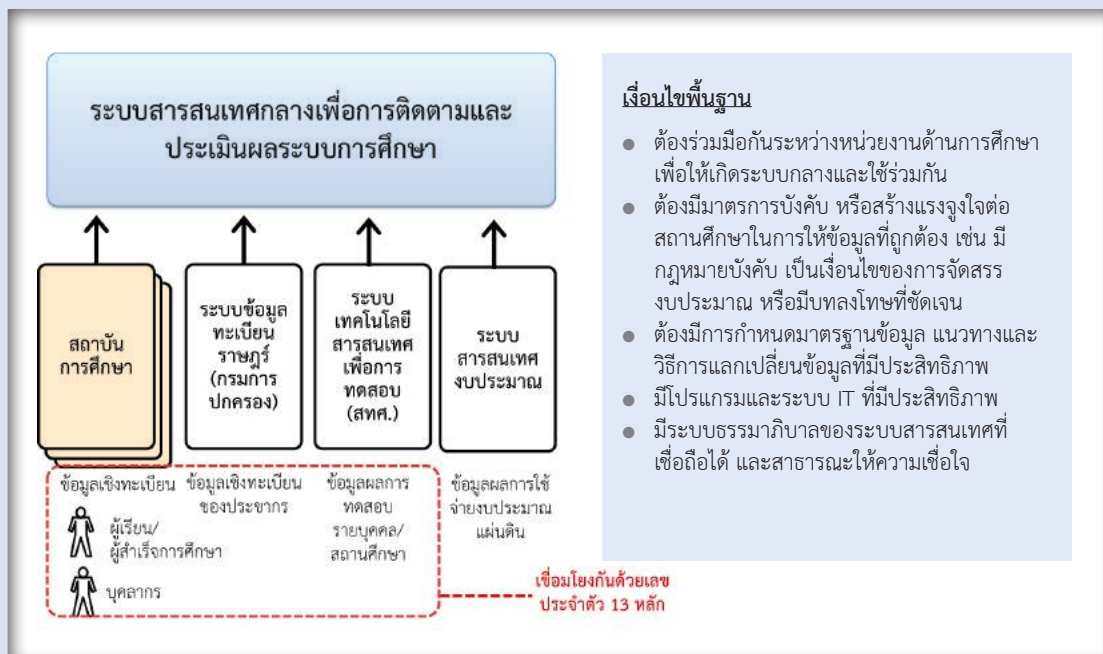
เป็นการจัดทำระบบประมวลผลข้อมูลตามตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผลระบบการศึกษา ๒๗ รายการ ซึ่งมีการจำแนกแหล่งข้อมูลสำคัญและการเชื่อมโยงข้อมูลไว้ และระบุข้อมูลชื่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลหรือระบบข้อมูลดังกล่าว เพื่อกำหนดแนวทางการเชื่อมโยงต่อไปในทางปฏิบัติ แผนผังการเชื่อมโยงข้อมูลแสดงไว้ดังรูปที่ ๒ ซึ่งการทำงานในระยะที่ ๑ นี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยนักวิจัย และอาจมีโปรแกรมแบบง่ายที่ช่วยในการประมวลผลตัวชี้วัดต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดที่ได้เสนอไว้

รูปที่ ๒ แผนผังการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในระบบประมวลผลข้อมูล เพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผล

ระยะที่ ๒ : ระบบสารสนเทศกลางเพื่อการติดตามประเมินผล (ระยะ ๓-๕ ปี)

เป็นระยะที่ยกระดับระบบการประมวลผลให้เป็นระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ซึ่งหมายถึงการสร้างระบบให้มีการส่งต่อข้อมูลที่สะดวกและเป็นรูปแบบอัตโนมัติมากขึ้น และที่สำคัญคือพยายามใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากสถานศึกษา ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ซึ่งจะใช้การเชื่อมโยงข้อมูลในมิติต่าง ๆ ผ่านเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนข้อมูลปฐมภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาใช้ประมวลผลเพื่อให้ได้ผลการติดตามและประเมินผลตามแนวทางที่ได้นำเสนอไว้ ดังแผนผังโครงสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา

รูปที่ ๓ แผนผังโครงสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการติดตามและประเมินผลดังกล่าว เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ต้องการการลงทุนด้านงบประมาณ และต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เงื่อนไขพื้นฐานที่ควรทำให้เกิดขึ้นในการพัฒนาระบบดังกล่าว ได้แก่

๑. การพัฒนาระบบฯ ต้องเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดระบบกลางและใช้ระบบสารสนเทศฯ ร่วมกัน

๒. เพื่อให้เกิดการให้และใช้ข้อมูลอย่างเต็มประสิทธิภาพ อาจต้องมีมาตรการบังคับหรือมาตรการจูงใจต่อสถานศึกษาในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เช่น มีกฎหมายบังคับ เป็นเงื่อนไขของการจัดสรรงบประมาณ หรือมีบทลงโทษที่ชัดเจน

๓. จะต้องมีการกำหนดมาตรฐานข้อมูล แนวทางและวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และจะต้องมีโปรแกรมและระบบ IT ที่มีประสิทธิภาพ

๔. ควรต้องมีระบบธรรมาภิบาลของระบบสารสนเทศที่เชื่อถือได้ และสาธารณะให้ความเชื่อถือ เนื่องจากข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายบุคคล ฉะนั้นความปลอดภัยของข้อมูลการใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ของการติดตามและประเมินผล รูปแบบของข้อมูลที่เหมาะสม ฯลฯ จึงเป็นเรื่องสำคัญ

การยกระดับคุณภาพและ ความเสมอภาคทางการศึกษา

- การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในบริบทของไทยและต่างประเทศ
- การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยผ่านทักษะการอ่านคำกลอนสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา
- การจัดการศึกษาและพัฒนามนุษย์ด้วยการศึกษาทางเลือก
- แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู : ประเด็นที่ท้าทายการปฏิรูปการศึกษา
- การพัฒนาระบบบัญชีรายจ่ายการศึกษาของประเทศ
- แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา
- สมัชชาการศึกษาจังหวัดเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา
- หุ่นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย
- รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียน ทางเลือก และเงื่อนไขความสำเร็จ

การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในบริบทของไทยและต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก จึงดำเนินโครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองขึ้น โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยบูรพาจัดทำดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารผลงานวิจัยที่ผ่านมา รายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลของต่างประเทศทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากการศึกษาดูงานทางการศึกษาของประเทศนั้นๆ ได้แก่ สาธารณรัฐฟินแลนด์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ การประชุมรับฟังความเห็น และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับการนำเสนอต่อไปนี้จะเห็นผลจากการศึกษาการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

ประเทศไทย

มีการพัฒนาหลักสูตรการสร้างความเป็นพลเมืองมาโดยตลอด ตามรูปแบบการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญ

ปัจจัยในการสร้างความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย หลักสูตร ครู ผู้บริหาร ผู้เรียน ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชนและสื่อเทคโนโลยี และสถาบันสังคมอื่นๆ

มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสังคมศึกษา ในวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาเป็นระยะ ปัจจุบันใช้ชื่อว่า วิชาหน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่เติมเต็มการศึกษาในระบบ วิชาต่างๆ ยึดโยงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเรียนรู้ผ่านกลไกทางการปกครอง สื่อมวลชนและสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ในระดับอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่เปิดสอนเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโดยเน้นการปลูกจิตสำนึก บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในฐานะของพลเมืองโลก

การจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติจริงจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างหลากหลายคือการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เทคนิคการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างหลากหลาย เน้นวิธีสอนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และทักษะ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ

บทบาทครูคือ ผู้ชี้แนะ สนับสนุนส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้เกิดกิจกรรม เป็นต้น

การประเมินผล ประเมินทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม ที่เป็นไปตามหลักสูตร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

มาตรฐานรัฐฟินแลนด์

วัตถุประสงค์หลักของหลักสูตรการศึกษาพลเมืองคือ การเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) มีทักษะและสมรรถนะ เริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ รวมทั้งสิ้น ๑๒ ปี ผู้เรียนสามารถเลือกระหว่างห้องเรียนจริยธรรมหรือศาสนาได้ การเรียนหลักสูตรจิตวิทยาและปรัชญาเพื่อเป็นกรอบในการสร้างพลเมืองฟินแลนด์ผ่านหลักการของการศึกษารอบรู้

ในการจัดการศึกษาระดับที่สองตอนปลายมีการนำการศึกษาพลเมืองมาประยุกต์ใช้ผ่านรูปแบบข้ามหลักสูตร ในการสอนทุกวิชา

ครู ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโท มีความสามารถในการวิจัย มีอิสระในการรับรองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนไม่ต้องทดสอบในระดับชาติจนถึงอายุ ๑๙ ปี

ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาพลเมืองของฟินแลนด์ เทศบาลจัดการศึกษาภาคบังคับ

ผู้บริหาร จะต้องมีความรับผิดชอบของครูและจัดให้มีองค์กรครอบครัวเพื่อจัดทำความร่วมมือกับครูและสถานักเรียน

ครอบครัว เป็นตัวแทนในคณะกรรมการโรงเรียน มีหน้าที่ร่วมออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา

ท้องถิ่น มีอิสระในการจัดการศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจการศึกษา ส่งผลให้ประชาชนของฟินแลนด์มีความโดดเด่นด้านความตื่นรู้ในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมือง มีความรู้ความสามารถ และทักษะการเรียนรู้ในระดับต้นๆ ของโลก

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การศึกษาพลเมืองแตกต่างกันในแต่ละมลรัฐตามการปกครองประเทศ เนื้อหาโดยรวมเน้นความเปราะบางของประชาธิปไตยและบรรทัดฐานของประชาชน รวมถึงมิติของยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทำหน้าที่พลเมืองด้านความรู้ทางการเมือง มากกว่าการเป็นพลเมืองตื่นรู้ การพัฒนาค่านิยม เจตคติและความจำเป็นในการเป็นพลเมืองดี การสอนการเมือง

ในบางมลรัฐที่มีการว่างงาน มีการเพิ่มเนื้อหาเศรษฐกิจเข้าไปในการสอนความเป็นพลเมืองด้วย เช่น เบอร์ลินที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับพหุวัฒนธรรมและสวัสดิการของประชาชนที่หลากหลาย มุ่งเน้นแนวคิดของความอดทน การมีอยู่ของสถาบันการเมือง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น โลกและสิ่งแวดล้อม และการสร้างความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ครู จะต้องสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัย/มหาวิทยาลัย ครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในการสอนวิชาพลเมือง จะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนความเป็นพลเมืองจากการสอนและการปฏิบัติงาน

สำหรับการวัดและการประเมินผล ในบางมลรัฐมีการประเมินภายใน โดยเน้นการนำโครงการและการมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้จริง

สาธารณรัฐสิงคโปร์

หลักสูตรการจัดการศึกษาพลเมือง เป็นศูนย์กลาง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจัดไว้ในวิชาการศึกษาพลเมืองและจริยธรรม โดยมีองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะและค่านิยมสำหรับคุณลักษณะของพลเมืองด้านสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ ด้านการใช้วิชาพลเมือง เป็นต้น วิชาพลเมืองจึงถูกบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับวิชาอื่นๆ โดยต้องจัดการเรียนการสอนในทุกวิชาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นพลเมืองของสิงคโปร์

ครู มีบทบาทสำคัญในการสร้างคนรุ่นใหม่ที่ส่งผลทางบวกต่อเจตคติ อุดมคติและพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ของสิงคโปร์ เป็นต้นแบบและสร้างโอกาสการเรียนรู้เพื่อให้เกิดค่านิยมของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ จึงมุ่งเน้นกระบวนการเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติจริง ผู้บริหารและครูได้รับการกระตุ้นให้ค้นคว้าติดตามนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างใหม่เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดทำนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ผู้บริหาร ครู ครอบครัวและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ภายใต้อัตลักษณ์ ๓ แนวคิดหลักคือ ๑) อัตลักษณ์ร่วมของผู้เรียน ๒) ความสัมพันธ์กับชุมชนสังคมที่ส่งผลต่อร่างกาย จิตใจ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม และ ๓) ทางเลือก เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเลือกดำเนินชีวิตที่ถูกต้องจากการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดกระบวนการเป็นหลัก เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ณ ปัจจุบัน

สหรัฐอเมริกา

การจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียนนำมาตรฐานหลักสูตรหรือแนวทางที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามาประยุกต์ใช้

ครู มีอิสระในการเสนอหลักสูตรและพัฒนาแบบทดสอบสำหรับใช้ในห้องเรียน มีศูนย์การศึกษาพลเมืองทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานแห่งชาติสำหรับพลเมืองและรัฐบาล

การศึกษาหน้าที่พลเมืองและรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นพลเมืองดี มีส่วนร่วมรับผิดชอบในชีวิต การเมือง ประชาชนมีอำนาจ มุ่งมั่นในค่านิยมพื้นฐานและหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญอเมริกัน การมีส่วนร่วมในกระบวนการการเมืองนำไปสู่ระบบการเมืองที่ดีและปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น **โรงเรียน** มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนผ่านหลักสูตรทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ *โดยที่*

รูปแบบทางการ นั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื้อหาพลเมืองรวมอยู่ในวิชาประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนทำงานในระบบการเมืองได้ รวมถึงความปลอดภัยในตัวเอง ความเท่าเทียมกัน เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และต่างประเทศ

ส่วน **รูปแบบไม่เป็นทางการ** นั้น เป็นการรวมเรื่องของการปกครองชุมชนโรงเรียน และกิจกรรมของหลักสูตรไว้ด้วยกัน เน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างห้องเรียนและโรงเรียน โดยสร้างบริบทให้สอดคล้องกับค่านิยมประชาธิปไตย **ผู้เรียน** ต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมต่างๆ เช่น ความเท่าเทียมกัน มาตรฐานที่เป็นธรรมและเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น นอกจากนั้น มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาหน้าที่พลเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกา

ประเทศอังกฤษ

การศึกษาพลเมืองในประเทศอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พลเมืองมีส่วนร่วม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ตื่นรู้ในสังคม เข้าใจระบอบประชาธิปไตย กฎหมายและรัฐบาล สามารถจัดการการเงินและตัดสินใจเรื่องการเงินได้ดี มีส่วนร่วมในการอภิปรายสาธารณะ และสร้างกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม และตัดสินใจในรัฐ โดยผู้เรียนต้อง

- ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองของสหราชอาณาจักร
- พัฒนาความรู้และความเข้าใจในระบบกฎหมายและความยุติธรรมในสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย
- พัฒนาความสนใจ และความตั้งใจ การมีส่วนร่วมในจิตอาสา
- มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการโต้แย้งทางการเมือง สามารถวางแผนและจัดการการเงินในอนาคตได้

ปัจจุบันวิชาวพลเมืองในประเทศไทยถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรแห่งชาติปี ๒๕๕๗ โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรแห่งชาติ การสอนต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้เพื่อวิเคราะห์ประเด็นการเมืองและสังคมอย่างมีวิจารณญาณ

ครู ทำงานเป็นทีม เพื่อวางแผนการสอนและใช้หลักสูตรเนื้อหาเกี่ยวกับพลเมืองร่วมกัน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความมุ่งมั่น ตระหนักถึงประสิทธิภาพของการเรียนรู้พลเมือง มีภาวะผู้นำ ส่งผลให้การศึกษาพลเมืองประสบผลสำเร็จ นำวิชาวพลเมืองมาใช้และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ มีการวางแผนที่ชัดเจน

พ่อแม่ ครอบครัว และผู้ที่กำกับดูแลกิจการการศึกษาและสมาชิกในชุมชนโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและทบทวนหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสนใจมีส่วนร่วมในกิจกรรมห้องเรียน

ผู้เรียน มีความเป็นอัตลักษณ์ของประเทศสูง สนับสนุนค่านิยมประชาธิปไตยและมีความอดทนสูง

ภาครัฐอื่นๆ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพลเมืองอย่างไม่เป็นทางการ

หลายภาคส่วน ให้การสนับสนุนส่งเสริม เช่น สภาสมาคมการสอนพลเมือง สภาที่ให้ความช่วยเหลือครูในการสอนหน้าที่พลเมือง เป็นต้น

จากการสังเคราะห์การจัดการศึกษาพลเมืองของทั้ง ๕ ประเทศข้างต้นเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาพลเมืองของประเทศไทย พบว่า ประเด็นที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอนโยบายได้ ดังนี้

- ประเด็นที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ โดยเฉพาะบริบทการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- มีความเป็นนานาชาติ มีความเป็นชาติ และคำนึงถึงอัตลักษณ์ของประเทศ
- มุ่งให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายและนิติรัฐ สันติวิธี รู้จักสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ
- เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- มีจิตอาสา และค่านิยมร่วม
- มีความสามารถในการจัดการการเงินและวางแผนชีวิตในการดำรงตนในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการปรับปรุงทั้งระบบ ทั้งด้านหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ทางสังคมและการเมือง โดยให้วิชาความเป็นพลเมืองเป็นวิชาแกนกลาง
- การผลิต พัฒนาและประเมินครูและผู้บริหารที่สอดคล้องกับการสร้างความเป็นพลเมืองที่ประเทศชาติต้องการ
- ส่งเสริมให้สถานศึกษานำหลักการเคารพผู้อื่น เคารพความเสมอภาค การมีส่วนร่วมจากผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม มาใช้ให้เกิดเป็นวัฒนธรรมพลเมืองในสถานศึกษา
- กำหนดให้มีวิชาเกี่ยวกับสาระและเทคนิคการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
- มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตามช่วงวัยที่เหมาะสม เช่น ทักษะการตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ ทักษะการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม
- การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
- ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนในชาติ การจัดให้มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้านความเป็นพลเมืองที่บูรณาการในทุกวิชาเป็นต้น

การส่งเสริมความเป็นพลเมือง โดยผ่านทักษะการอ่านคำกลอน สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา

“...เรามีโชคที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือ ให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่า วิธีใช้คำมาประกอบประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สาม คือ ความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้... สำหรับคำใหม่ที่ตั้งขึ้นมีความจำเป็นในทางวิชาการไม่น้อย แต่บางคำที่ง่ายๆ ก็ควรจะมี ควรจะใช้คำเก่าๆ ที่เรามีอยู่แล้ว ไม่ควรจะมาตั้งศัพท์ใหม่ให้ยุ่งยาก...”

พระราชดำรัสตอนหนึ่งในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงร่วมอภิปรายการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทยที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ในหัวข้อ “ปัญหาการใช้คำไทย” ซึ่งทรงแสดงให้เห็นประจักษ์ในพระปรีชาญาณ พระอัจฉริยภาพ และพระราชหฤทัยห่วงใยในภาษาไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมกับ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๖ จัดทำโครงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองผ่านทักษะการอ่านคำกลอนสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านคำประพันธ์ให้เยาวชนไทยและสร้างทักษะการอ่านคำกลอนที่ถูกต้องให้ผู้สอนส่งเสริมและสนับสนุนพระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๙ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ความตอนหนึ่งว่า

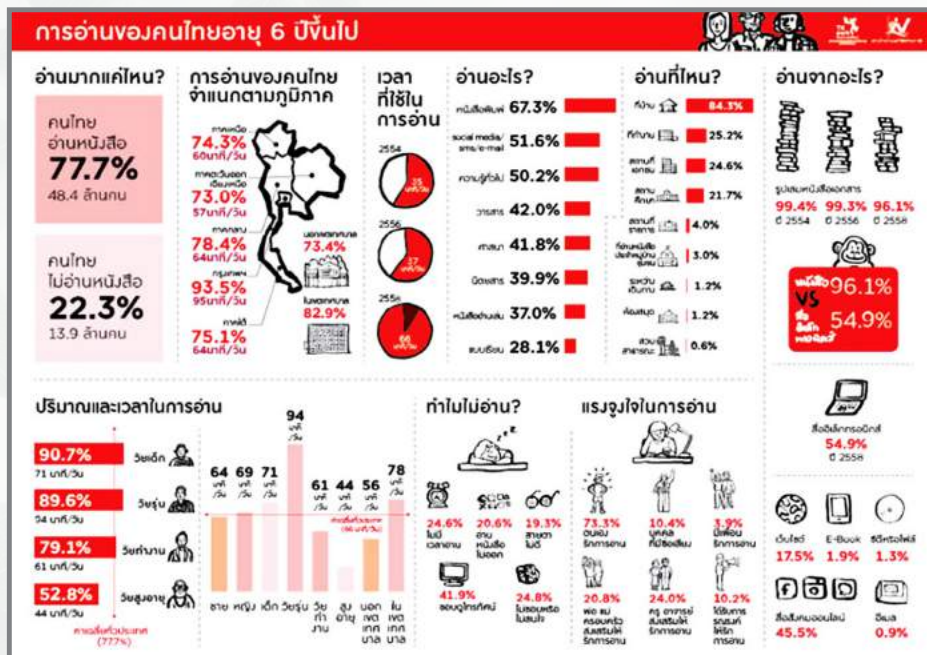
“...หนังสือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการหาความรู้ หากท่านทั้งหลายช่วยกัน ประชาน เด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร จะมีโอกาสได้อ่านหนังสือที่สร้างสรรค์สติปัญญา เด็กและเยาวชนจะสนใจการอ่านหนังสือมากขึ้น สามารถพัฒนาให้เป็นสังคมการอ่านได้...”

โครงการรักการอ่าน เริ่มต้นด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนจากทุกจังหวัดของประเทศไทย ให้เข้าใจในความสำคัญของภาษาและการอ่าน ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อนุรักษ์และสืบสานประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณีของชาติ ภาษาไทยทั้งบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ถ้อยคำสำนวนต่างๆ นิยมใช้คำคล้องจอง

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่นำผู้อ่านไปสู่โลกกว้าง พัฒนาให้มีความรู้และรับรู้ในข้อมูลข่าวสารงานสร้างสรรค์ต่างๆ การฝึกให้เยาวชนไทยมีทักษะการอ่านคำประพันธ์ที่ถูกต้อง จะทำให้เข้าถึงอรรถรสของบทประพันธ์ ช่วยกล่อมเกลาจิตใจให้เป็นคนดีมีศีลธรรม เชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สถิติการอ่านของประชากรไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี ๒๕๕๘ สร้างความยินดีที่คนไทยให้ความสำคัญกับการอ่านสูงขึ้น มีเวลาอ่านเฉลี่ย ๖๖ นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากผลการสำรวจครั้งล่าสุดในปี ๒๕๕๖ ที่อ่านเพียง ๓๗ นาทีต่อวัน โดยกลุ่มเยาวชนใช้เวลาอ่านมากที่สุด เฉลี่ย ๙๔ นาที/วัน รองลงมา คือ กลุ่มวัยเด็กและวัยทำงาน กลุ่มผู้สูงวัยใช้เวลาอ่านน้อยที่สุด เฉลี่ย ๔๔ นาที/วัน สื่อการอ่านที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือ หนังสือพิมพ์ รองลงมา ได้แก่ ข้อความในสื่อออนไลน์/เอส เอ็ม เอส ทั้งนี้ พ่อแม่และครอบครัวเป็นผู้ปลูกฝังให้รักการอ่านได้ดีที่สุด โดยสถานศึกษาสนับสนุนสื่อที่อ่านเข้าใจง่าย จัดสถานที่เข้าถึงหนังสือได้ง่าย การอ่านเป็นงานอดิเรกที่ดี ช่วยผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน การทำงาน ช่วยฝึกคิด สร้างเสริมจินตนาการ เพิ่มทักษะการใช้ภาษา ทั้งการอ่านและการเขียน

คณะครูที่เข้ารับการอบรมได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ถ่ายทอดและเผยแพร่ให้เพื่อนครู ผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีการขยายเครือข่าย แสวงหาบทร้อยกรองสนับสนุนการอ่านต่อเนื่อง สกศ. ลงพื้นที่ถอดบทเรียนโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศในพื้นที่รับผิดชอบของกรมฯ ทั้ง ๔ ภาค ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม สมุทรปราการ ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแผ่นดินเสมอ กระบี่ โรงเรียนบ้านโคกม่วง ประชาอุทิศ ปัตตานี โรงเรียนบ้านปากห้วยวังนอง อุบลราชธานี และโรงเรียนลาซาลโชติรวินครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนใหม่ ทั้งการอ่านภาษาไทยในรูปแบบงานเสนาะจากบทร้อยกรองประเภทต่างๆ การจัดกิจกรรมร่วม การใช้วรรณยุกต์การถ่ายทอดอารมณ์ผ่านเสียงในรูปแบบที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นว่าภาษาไทย วิถีชีวิตไทย วัฒนธรรม จะได้รับการถ่ายทอดและซึมซับให้ลูกหลานไทยตั้งแต่วัยเยาว์ สอดคล้องกับแผนสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ระบุว่า

พ่อแม่พึงปลูกฝังให้หนังสือเปรียบเสมือนของเล่นชิ้นสำคัญ ควรหยิบจับและอ่านให้เด็กฟังได้ตั้งแต่วัยทารก อายุ ๔ - ๖ เดือน โดยเฉพาะหนังสือภาพ ซึ่งมีส่วนสำคัญกระตุ้นการมองเห็นและการพัฒนาการของสมอง การอ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่แรกเกิดจะเป็นปัจจัยบ่มเพาะให้ลูกหลานเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีลักษณะพึงประสงค์ของสังคมได้

ขณะนี้ สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้กำลังดำเนินการจัดพิมพ์รายงานผลการศึกษา เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมสนับสนุนการอ่านต่อไป

การจัดการศึกษาและพัฒนามนุษย์ ด้วยการศึกษาทางเลือก

คำแถลงนโยบายคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ กำหนดแนวนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ จัดการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ให้องค์กรภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง พัฒนาคอนทุนช่วงวัย โดยเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรม ให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี

หัวใจของการศึกษาทางเลือก คือการเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และการเคารพในสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน ฉะนั้น เมื่อขยายความ การศึกษาทางเลือก จึงควรหมายถึง การจัดการศึกษาที่เคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะเลือกการศึกษาให้สอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ ซึ่งมีลักษณะสร้างสรรค์ก่อให้เกิดนวัตกรรม และมีความแตกต่างจากการศึกษาตามแนวกระแสหลัก

การศึกษาทางเลือกบริบทไทยในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากสถานภาพทางกฎหมาย แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ โรงเรียนทางเลือก บ้านเรียน ศูนย์การเรียนรู้สถาบันสังคม และศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย (ในฐานะแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต) งานวิจัยฉบับนี้ ได้ลงพื้นที่ทำการสำรวจข้อมูลสภาพจริงของการศึกษาทางเลือกทั้ง ๔ ประเภท จำนวน ๙ กรณีศึกษา ประกอบด้วย

โรงเรียนทางเลือก

โรงเรียนปัญญาบุญ การศึกษาตามปรัชญาแนววอลดอร์ฟ

โรงเรียนอนุบาลหมู่บ้านเด็กสธารัก

การศึกษาตามแนวปรัชญามอนเตสซอรี

บ้านเรียน

บ้านเรียนครอบครัวเป้งหอม

จัดการศึกษาบ้านเรียนต่อเนื่องจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บ้านเรียนพันพรรณ บ้านเรียนครอบครัวโจน จันได

บ้านเรียนน้องแฝด บ้านเรียนคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว

ศูนย์การเรียนรู้สถาบันสังคม

โจ๊ะมาโลลือหล่า โมเดลการศึกษาของครัวเรือนเชิงบูรณาการอิงถิ่นฐาน

หญ่าแพรกสาละวิน โมเดลการเรียนรู้เพื่อการมีชีวิตที่ดีงาม

มอนแสงดาววิชาลัย โมเดลสัมมาชีพบนฐานพหุวัฒนธรรมและธรรมชาติ

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย

ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย สมุทรปราการ ครูภูมิปัญญาบุญเลิศ ไทยทัตกุล

องค์ความรู้การศึกษาทางเลือกในบริบทไทย

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) จาก ทั้ง ๙ กรณีศึกษา สามารถถอดบทเรียน สรุปองค์ความรู้ในเชิงหลักและแนวทางการศึกษา ทางเลือกบริบทไทย ได้ดังนี้

องค์ความรู้โดยรวมของการศึกษาทางเลือก :

๑) ให้การศึกษางอกงามตามธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ภายในตัวผู้เรียน ทำให้ “รู้” เพื่อที่จะ “เป็น” (being) ผู้รู้เป็นหนึ่งเดียวกับความรู้หรือสิ่งที่ถูกรู้

๒) ให้การศึกษาหลากหลายดังมรดกดอกไม้หลากสีล้วน ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ อย่างน้อยในทางใดทางหนึ่ง ได้รู้จักตัวเอง พบข้อเด่นข้อด้อยที่จะต้องส่งเสริมและแก้ไข เกิด พัฒนาการในทางพรสวรรค์โดดเด่นขึ้นมาอย่างมีความสมดุลกับพัฒนาการด้านอื่นๆ จน สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

๓) ให้การศึกษานำทางทุกคนสู่การค้นพบตัวเอง ช่วยให้คนค้นพบสิ่งที่มีอยู่ในตัว เอง และนำทางให้ประสบความสำเร็จ เปิดโอกาสให้สังคมได้ “กำลังใหม่” ขึ้นมา เป็นพลัง สร้างสรรค์ใหม่ที่จะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าในอนาคต

๔) ให้การศึกษาสรางความสมดุลในองค์รวมของชีวิต “การศึกษาแบบองค์รวม” (Holistic Education) บนฐานของ “ระบบนิเวศการเรียนรู้” เชื่อมโยงบูรณาการธรรมชาติ แวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ศรัทธา ความเชื่อที่สั่งสมสืบทอดต่อกันมา ให้ผสมผสาน เข้ากันได้กับความรู้จากสังคมภายนอก สังคมโลก อย่างสมดุล

๕) ให้การศึกษากินได้งอกงามได้ คนอยู่ได้ในท้องถิ่น บนฐานของวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คนสร้างชีวิตขึ้นมาจากรากเหง้า ยกสถานะทางสังคมด้วยการต่อยอด อาชีพในท้องถิ่น โดยมีคุณค่าของระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือสำคัญ

๖) ให้การศึกษาไม่หลุดลอยจากรากเหง้าภูมิปัญญาบรรพชน นำเอาวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาทุกรูปแบบ มาเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ ทั้งอย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๗) ให้การศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐภายใต้สิทธิพื้นฐานของประชาชนเพื่อความเท่า เทียมและทั่วถึง เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตลอดชีวิต

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากบทเรียน องค์ความรู้ ต่อยอดเป็น ข้อเสนอเชิงนโยบาย “การศึกษาทางเลือก ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

นำสู่ ข้อเสนอ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอระยะสั้น ทำได้ทันที เพื่อการแก้ปัญหา สนับสนุนการศึกษาทางเลือก

และ ข้อเสนอที่นำสู่ความยั่งยืน

หนึ่ง ปฏิวัติรูปแบบการศึกษาเรียนรู้ใหม่ ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมการศึกษาทางเลือก

สอง ปฏิวัติสร้างกลไกใหม่ ให้มีการศึกษาคู่ขนานการศึกษาทางเลือกตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กศศย.)

แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ของสถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นนโยบายที่รัฐบาลทุกคณะที่เข้ามาบริหารประเทศให้ความสำคัญ สำหรับรัฐบาลชุดปัจจุบันกำหนดให้การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายเร่งด่วน โดยได้วางแนวทางไว้ให้เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกลยุธมิตรแบบสันติวิธี ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ดำเนินการตามนโยบายนี้เช่นกัน โดยกำหนดให้การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะจะเป็นการพัฒนาการศึกษาที่เริ่มต้นจากฐานรากทางความเชื่อ ความคิดและศรัทธาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับที่สูงสุดให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่

๑) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของสถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากมุมมองของผู้สอน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักวิชาการและผู้นำศาสนาในพื้นที่

๒) ศึกษาประสบการณ์และความสำเร็จของการพัฒนาปอเนาะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน สำหรับนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะของประเทศไทย

๓) จัดทำแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยมุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาศึกษากับมูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง พบว่า สถาบันศึกษาปอเนาะ เป็นแหล่งการเรียนรู้ศาสนาอิสลามที่มีความสำคัญอย่างมากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากประชากรกว่าร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งกำหนดให้ผู้รู้จะต้องสอนศาสนาให้กับผู้ที่ไม่รู้ และการสอนนี้ถือว่าได้ทำบุญ ดังนั้น ใครก็ตามที่มีความรู้จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สอน และการเรียนศาสนาผู้เรียนต้องใช้เวลานานหลายปีจึงจะเข้าใจลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับ จำนวนผู้เรียนขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของผู้สอน ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียนจะสร้างกระท่อมที่พัก ที่เรียกว่า “ปอเนาะ” เพื่อเป็นที่พักอาศัยของผู้เรียนในบริเวณบ้านของผู้สอน ซึ่งเรียกว่าโต๊ะครูหรือบาบอ ถ้าเป็นผู้หญิงเรียกมามา โดยได้รับศรัทธาและเงินบริจาคจากชาวบ้าน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันศึกษาปอเนาะ ร้อยละ ๓๖ ต้องการเป็นสถานที่บ่มเพาะศาสนา เป็นที่สำหรับอ่านอัล-กุรอาน เป็นการศึกษาทางเลือก ให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจน และเด็กกำพร้า กิจกรรมที่สำคัญและน่าชื่นชมของสถาบันศึกษาปอเนาะก็คือ การให้ความรู้และการป้องกันยาเสพติด ซึ่งสถาบันศึกษาปอเนาะให้ความสำคัญมาก ใครที่ติดยาเสพติดและใช้ยาเสพติดเวลาเรียนจะถูกให้ออก หรือไม่รับผู้ที่ติดยาเสพติดเข้าเรียน ขณะที่หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนศาสนาของสถาบันศึกษาปอเนาะส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๔ ไม่มีหลักสูตรการสอน แต่จะใช้ความชำนาญของโต๊ะครูโดยเฉพาะ ทำให้สถาบันศึกษาปอเนาะแต่ละแห่งมีจุดเด่นไม่เหมือนกัน เป็นเหตุให้ผู้เรียนเคลื่อนย้ายไปเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะหลายแห่งเพื่อให้ความรู้ หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนของสถาบันศึกษาปอเนาะ พบว่าส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่นำมาจากสถาบันศึกษาปอเนาะที่เป็นที่ยอมรับในประเทศ เช่น ใครเป็นลูกศิษย์สถาบันศึกษาปอเนาะไหนก็นำความรู้ที่ตนเรียนมาใช้สอน มีสถาบันศึกษาปอเนาะ ๔๔ แห่ง ที่นำหลักสูตรมาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน อียิปต์ อินโดนีเซีย ฯลฯ

สภาพปัญหาของสถาบันศึกษาปอเนาะของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญคือ

- ปัญหาด้านการเรียนศาสนา ขาดมาตรฐานการเรียนรู้ ไม่มีหลักสูตรและการประเมินผลที่แน่นอน การเรียนการสอนใช้วิธีอ่านหนังสือและท่องจำ ขาดการปฏิบัติ บรรยายโดยผู้สอนคนเดียวต่อผู้เรียนกลุ่มใหญ่ การประเมินผลใช้การถาม-ตอบ ขาดสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีในการเรียนการสอน และมีความไม่แน่นอนเรื่องระยะเวลาที่ใช้เรียน ผู้เรียนบางคนต้องใช้เวลาเรียนนานถึง ๑๐-๑๕ ปี และใช้เวลาเรียนทั้งวันรวมประมาณ ๑๖-๑๘ ชั่วโมง แม้จะมีช่วงเวลาพักผ่อนบ้าง แต่การเรียนนานก็อาจทำให้ผู้เรียนอ่อนล้าและขาดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ
- ปัญหาด้านจำนวนผู้เรียน มีการเคลื่อนย้ายเข้า-ออกสูง ระบบสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน และข้อมูลของแต่ละแห่งไม่ตรงกันเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้การสอนวิชาสามัญและวิชาอาชีพไม่ตรงตามความต้องการและส่งผลถึงการจ่ายเงินอุดหนุนที่อาจไม่ตรงข้อเท็จจริง ระบบสารสนเทศที่ไม่เป็นเอกภาพเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการวางแผนการพัฒนา และการจัดสรรทรัพยากร

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของสถาบันศึกษาปอเนาะ และการประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยที่สำคัญดังนี้

๑. การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการและฝ่ายความมั่นคงจะต้องยอมรับการดำรงอยู่ของสถาบันศึกษาปอเนาะว่า เป็นสถาบันการศึกษาที่จำเป็นสำหรับสังคมมุสลิมอย่างยิ่ง เป็นสถาบันการศึกษา “ทางเลือก” สำหรับเด็กยากจน ด้อยโอกาส และไม่ถนัดวิชาการ โดยเฉพาะบทบาทที่สำคัญของสถาบันศึกษาปอเนาะ คือ การป้องกันปัญหายาเสพติด รัฐบาลไม่ควรหวาดระแวงหรือตั้งข้อสงสัยในภาพรวมและตรวจค้นในลักษณะที่ไม่เป็นมิตร แต่ควรทำความเข้าใจและให้การส่งเสริมอย่างเหมาะสม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าสถาบันศึกษาปอเนาะทั้งหมดพร้อมที่จะร่วมมือกับทางราชการ (รวมทั้งฝ่ายความมั่นคง) ที่จะเสริมสร้างสันติสุขร่วมกัน และรัฐจะต้องมีนโยบายส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะที่ชัดเจนเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๒. การพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ปัจจุบันมีสถาบันศึกษาปอเนาะจำนวนมากที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีผู้เรียนชั้นเด็กเล็กที่เริ่มเรียนศาสนา มีนักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนภาษาไทยและวิชาสามัญ ตลอดจนเรียนวิชาอาชีพในสาขาต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีสถาบันศึกษาปอเนาะจำนวนหนึ่งที่มีผู้สูงอายุเข้าไปใช้ชีวิตและปฏิบัติศาสนกิจอย่างถาวร รวมทั้งให้ผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานให้ฟัง ซึ่งเป็นการเรียนศาสนาในช่วงสุดท้ายของชีวิต จากการที่มีคนหลายวัยมาอยู่ร่วมกันเช่นนี้ จึงควรพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้เชี่ยวชาญและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดกิจกรรมในแต่ละกลุ่มอายุ ซึ่งเหมาะกับสังคมไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว

สำหรับภารกิจที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะต้องดำเนินการต่อไปคือ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับชาติสำหรับการพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน เพื่อให้ได้แนวทางในการใช้กระบวนการศึกษาศาสนาที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคน และสร้างสันติสุขให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อไป

การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู : ประเด็นที่ท้าทายการปฏิรูปการศึกษา

วิกฤติการศึกษาไทย

ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สูงกว่า ๕ แสนล้านบาท คิดเป็น ๓.๘๙ % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) นับเป็นชาติที่ลงทุนด้านการศึกษาสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก แต่การศึกษาไทยยังคงมีปัญหาในด้านคุณภาพที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับนานาชาติ ปัญหาการศึกษาไทยไม่ใช่การขาด “ทรัพยากร” แต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากร อันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” (Accountability) ของระบบการศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครอง หนึ่งในปัจจัยที่ต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทยคือ “ครู” ซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาชาติ

สถานการณ์การผลิตครู

ปริมาณและคุณภาพของครูไทยได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อคุณภาพการศึกษาที่ลดต่ำลง แม้อัตราส่วนปริมาณครูในภาพรวม ครูทั้งประเทศจะไม่ขาดแคลนเมื่อคำนวณตามอัตราส่วนครูต่อนักเรียน แต่ยังคงมีความขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษและภาษาไทย ครูส่วนใหญ่กระจุกตัวในเขตเมือง แต่ในเขตชนบทบางพื้นที่ยังมีครูไม่ครบชั้น สถานการณ์การผลิตครูที่ผ่านมา วิชาชีพครูยังไม่ได้เป็นวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสูงสุด ส่งผลให้ไม่สามารถดึงดูดและคัดเลือกคนเก่งเข้ามาเรียนครูได้ แต่สถาบันผลิตครูหลายแห่งได้รับนักศึกษาเข้าเรียนครูมากเกินความต้องการ เกิดภาวะครูล้นตลาด

ข้อมูลสัดส่วนการผลิตครูของสถาบันผลิตครู พบว่า สถาบันผลิตครูที่มีสัดส่วนการผลิตครูมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏมากที่สุดคือร้อยละ ๖๓.๖๘ รองลงมาคือมหาวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ ๑๓.๒๙ และสถานศึกษาออกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ ๙.๙๖ ตามลำดับ

ประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันผลิตครูที่คาดว่าจะจบการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ถึง ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ทั้งประเภทครุศาสตร์ทั่วไปและครุศาสตร์อุตสาหกรรม คาดว่ามีผู้ที่จบการศึกษาประเภทครุศาสตร์ทั่วไป จำนวน ๖๐,๗๙๘ คนในปีการศึกษา ๒๕๕๙ และลดลงเหลือ ๕๒,๕๗๐ คนในปีการศึกษา ๒๕๖๐ สำหรับประเภทครุศาสตร์อุตสาหกรรม คาดว่าจะมีผู้จบการศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๒,๔๖๑ คนเพิ่มขึ้น ๒,๗๓๐ คนในปีการศึกษา ๒๕๖๐

คุณภาพคณาจารย์ในสถาบันผลิตครูและปัญหาอุปสรรคในการผลิตครู

ในปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีสถาบันผลิตครูโดยตรง เนื่องจากทุกสถาบันที่เคยเป็นสถาบันหลักในการผลิตครูได้แปรสภาพเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) คณาจารย์และบุคลากรส่วนใหญ่ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้โอนย้ายไปสังกัดคณะที่เปิดใหม่ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ทำให้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเดิมมีสถานภาพเป็นสถาบันกลายเป็นเพียงคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัย จึงขาดแคลนอัตรากำลังอาจารย์และขาดความเข้มแข็งในการผลิตครูในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ

การผลิตครูที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทั้งด้านนโยบายการผลิตครูที่ขาดความต่อเนื่องเพราะนโยบายเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของนักการเมือง รัฐลงทุนเพื่อการผลิตครูต่ำ การผลิตครูไม่ตรงกับความต้องการการใช้งานจริง มีปริมาณเกินความต้องการในบางสาขา และขาดแคลนในบางสาขาวิชา ขาดข้อมูลและการประสานงานระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้ครู ขาดแคลนคณาจารย์ที่เชี่ยวชาญในการผลิตครูทำให้การผลิตไม่มีคุณภาพพอระบบการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาครูยังไม่มีคุณภาพ คณาจารย์ในสถาบันผลิตครู (ครูของครู) ขาดมุมมองที่รอบด้านเนื่องจากจบการศึกษาในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเรียนรู้หรือประสบการณ์การผลิตครูจากต่างประเทศ มาตรฐานวิชาชีพครูของไทยยังมีจุดบกพร่องโดยมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพแต่ยังไม่มีกำหนดตัวชี้วัด ฯลฯ

สภาพปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู

การปฏิบัติงานของครูมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ ได้แก่ ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานมาก มีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบหลายงาน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ เป็นต้น ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนไม่ลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูขาดประสบการณ์ในการสอนและไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลง ครูสอนโดยไม่ใช้สื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และการแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานเนื่องจากครูได้รับมอบหมายให้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูไม่มีความถนัด การไม่ได้รับความสำคัญในกรณีที่ไม่ได้สอนกลุ่มสาระหลัก และต้องทำงานหนักไม่มีเวลาพัก เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ไม่มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ครูขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยการพัฒนาอบรมครูส่วนใหญ่เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด

ภาวะการขาดแคลนครูและความต้องการครู

แม้ว่าจำนวนครูในภาพรวมดูเหมือนจะไม่ขาดแคลน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่า จำนวนครูส่วนใหญ่จะกระจุกอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และในเขตเมือง แต่โรงเรียนในชนบทห่างไกลยังประสบปัญหาขาดแคลนครูอยู่จำนวนมาก

ใน ๓ ปีข้างหน้า (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๒) จะมีภาวะความต้องการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด เนื่องจากในช่วงดังกล่าวมีครูที่เกษียณอายุมากที่สุด เพื่อทดแทนอัตราเกษียณอายุราชการ

ระบบการบริหารงานบุคคลของครู : ปัญหาที่เรื้อรังมาช้านาน

ปัญหาการบริหารงานบุคคลมีประเด็นสำคัญ คือ การกำหนดอัตรากำลังมาตรฐานกำหนดตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังขาดความชัดเจน การคัดเลือกคนเข้ารับราชการครู ที่ผ่านมามีปัญหาหลายด้าน การทดลองปฏิบัติงานของครูที่เริ่มเข้าสู่วิชาชีพขาดมาตรฐานในการดำเนินงาน ขาดระบบพี่เลี้ยงผู้ชี้แนะที่ดี การพัฒนาครูประจำการยังไม่เชื่อมโยงคุณภาพนักเรียนและวิทยฐานะที่ได้รับ ระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่ส่งเสริมการทำหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น ระบบวิทยฐานะ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินเพื่อให้มีวิทยฐานะยังไม่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ ระบบการย้าย/โอน/เลื่อน/แต่งตั้งครู ยังคงมีระบบอุปถัมภ์หรือพวกพ้องในการให้ผลประโยชน์ เรียกรับสินบน เรียกรับเงินจากครู ระบบการแต่งตั้งโยกย้ายไม่มีความโปร่งใส ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมและขาดธรรมาภิบาล การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารทุกระดับ ได้ผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์และขาดภาวะผู้นำ โดยเฉพาะการเป็นผู้นำทางวิชาการ

ความท้าทายสำหรับประเทศไทย ในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู

๑) ปฏิรูประบบและรูปแบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

จัดให้มีกลไกกำหนดนโยบายและแผนระบบการผลิตพัฒนาครูที่มีความเข้มแข็ง สามารถกำหนดนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาครูที่ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง ตอบสนองความต้องการใช้ครูทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในระยะ ๑๕ ปีข้างหน้า และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

ผลิตครูก้าวทันกับดัดรูปแบบการผลิตแบบเดิมๆ เพื่อให้ทันกับสถานการณ์โลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีการวางระบบการคัดเลือกผู้เข้าเรียนครู สามารถดึงดูดคนดี เก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพเข้ามาเป็นครู

สถาบันผลิตครูมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพและมาตรฐานสูงในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องชาญ มีรูปแบบการผลิตครูที่มีคุณภาพสูง (High Performance Teacher) มีมาตรฐานได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ สร้างครูที่มีสมรรถนะสูง มีความเป็นผู้นำ สามารถสร้างนวัตกรรมได้

๒) ปฏิรูประบบและรูปแบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูของไทยมีคุณภาพสูงสามารถเพิ่มสมรรถนะครูให้เป็น High Performance Teacher เพื่อเสริมสร้างประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐

๓) ปฏิรูประบบการบริหารงานบุคคลครูและบุคลากรทางการศึกษา

สร้างกลไกการทำงานให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข ระบบการใช้ครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงค่า ครูที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีศักดิ์ศรีดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับ มีระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่จูงใจให้ได้คนดี เก่ง ศรัทธาต่อวิชาชีพครู และเลือกเข้าสู่วิชาชีพครู ระบบบริหารงานบุคคลที่มีความยุติธรรม โปร่งใส มีหลักธรรมาภิบาล

การพัฒนาระบบบัญชีรายจ่าย การศึกษาของประเทศ

การจัดทำบัญชีรายจ่ายเพื่อการศึกษาของประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์การลงทุนเพื่อการศึกษาของทุกภาคส่วน ให้ทราบถึง ข้อมูลด้านการเงินของระบบการศึกษาทั้งด้านแหล่งที่มาของเงินทุน การจัดสรรไปยังหน่วยจ่ายแทนและหน่วยจัดการศึกษาในแต่ละระดับ การศึกษา และการใช้จ่ายในกิจกรรมการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง รายจ่ายด้าน การศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๕๕๗ โดยพัฒนาจากกรอบแนวคิดการ จัดทำบัญชีรายจ่ายด้านการศึกษาแห่งชาติที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ ความรู้จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ และคณะ นักวิจัยจากคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ในการศึกษาวิจัยและ พัฒนาการจัดทำระบบบัญชีรายจ่ายการศึกษาของประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จนได้รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีรายจ่ายการศึกษาของประเทศไทย ที่ครอบคลุมแหล่งที่มา ของเงินทุน การจัดสรรเงินทุนไปยังหน่วยงานต่างๆ จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา หน่วยงาน แผนงาน/โครงการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาและวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาของ ประเทศไทย ปี ๒๕๕๗ เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้นำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาเพื่อระดม ความคิดเห็นในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเดอะทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพฯ โดยผู้ เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์กร หลักกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษา เป็นต้น

ผลการศึกษาและวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๕๕๗ พบว่า ภาพรวมการลงทุนด้านการศึกษาของประเทศไทยจากทุกภาคส่วนของสังคม มีรายจ่ายทั้งหมด ๘๒๖,๒๘๖ ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๓,๑๓๒,๒๓๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๙

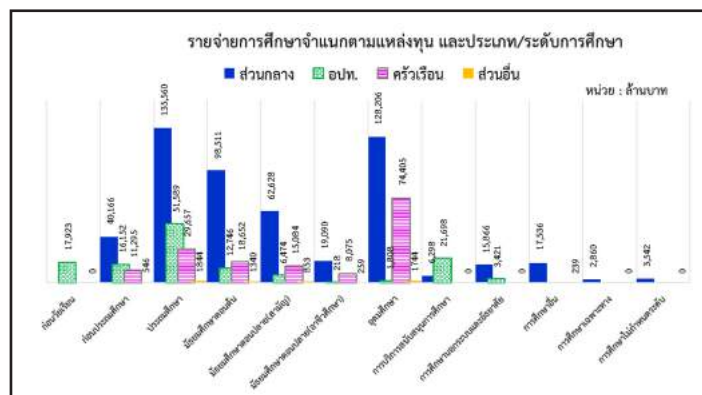
การลงทุนด้านการศึกษาของประเทศไทยสามารถสรุปจำแนกตามแหล่งทุน หน่วยงาน ระดับการศึกษา และกิจกรรมรายจ่ายได้ดังนี้

๑. รายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย

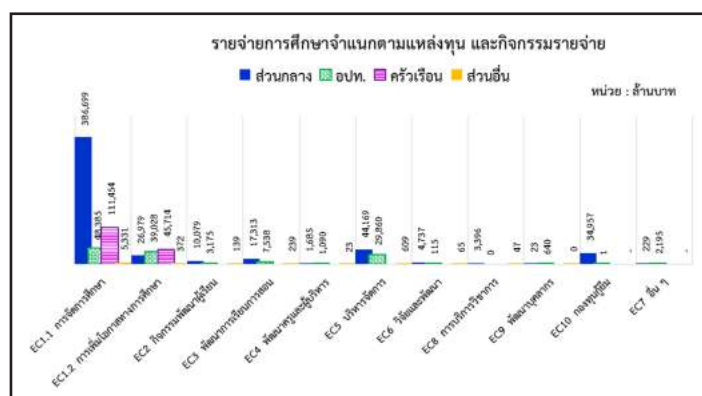
รายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย จำแนกตามแหล่งทุน ประกอบด้วย รายจ่ายภาครัฐ เป็นส่วนใหญ่ จำนวน ๖๖๒,๒๙๓ ล้านบาท (ร้อยละ ๘๐) รองลงมาคือภาคครัวเรือน ๑๕๗,๑๖๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๙) และภาคส่วนอื่น ๖,๘๒๕ ล้านบาท (ร้อยละ ๑)

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ระดับประถมศึกษามีการใช้จ่ายมากที่สุด จำนวน ๒๑๘,๖๕๐ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๖.๔๖) รองลงมาคือ ระดับอุดมศึกษา ๒๐๕,๘๕๗ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๔.๙๑) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๓๑,๒๔๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๖)

กิจกรรมรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายในกิจกรรมการจัดการศึกษา การผลิตนักเรียน/นักศึกษา (EC1.1) ๕๕๑,๘๖๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๖๖.๗๙) รองลงมาคือ กิจกรรมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (EC1.2) ๑๑๒,๐๙๒ ล้านบาท และกิจกรรมการบริหารจัดการ (EC5) ๗๔,๖๓๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๙)

๒. รายจ่ายด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งสิ้น ๕๓๐,๒๖๕ ล้านบาท เป็นรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการมากที่สุด ๔๗๘,๖๗๑ ล้านบาท (ร้อยละ ๙๐) ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓๑๐,๘๕๕ ล้านบาท (ร้อยละ ๕๘.๖๓) รองลงมาคือ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๕๕,๕๒๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๐.๔๗) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทการใช้จ่าย ๕ ด้าน ได้แก่ งบดำเนินงาน งบบุคลากร งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น และงบอุดหนุน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายงบบุคลากร (เงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทน) ๒๙๖,๙๐๖ ล้านบาท (ร้อยละ ๕๖) รองลงมาเป็น งบเงินอุดหนุน ๑๑๓,๓๓๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๑.๓๗) ซึ่งกิจกรรมที่มีรายจ่ายการศึกษา มากที่สุด คือ การจัดการศึกษา/การผลิตนักเรียนและนักศึกษา ๓๘๖,๖๙๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๗๒.๙๓)

๓. รายจ่ายเพื่อการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น ๑๓๒,๐๒๘ ล้านบาท จำแนกเป็น งบประมาณของ อบจ. เทศบาล และอบต. ๑๑๕,๓๑๖ ล้านบาท (ร้อยละ ๘๗.๓๔) กรุงเทพมหานคร ๑๖,๐๙๑ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๒.๑๙) และเมืองพัทยา ๖๒๑ ล้านบาท (ร้อยละ ๐.๔๗) ซึ่งมาจากงบประมาณของ อบต. ๕๕,๔๐๕ ล้านบาท และจาก เงินอุดหนุนของรัฐ ๗๖,๖๒๓ ล้านบาท (เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน ๕๙,๗๕๔ และ ๑๖,๘๖๙ ล้านบาท ตามลำดับ) และเมื่อจำแนกตามหมวดงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นงบบุคลากรมากที่สุด ๔๙,๘๔๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๓๗.๗๖) รองลงมาคือ งบดำเนินงาน ๔๗,๕๕๑ ล้านบาท (ร้อยละ ๓๖.๐๒) โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายระดับประถมศึกษา ๕๑,๕๘๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๓๙.๐๗) รองลงมาคือ การบริการสนับสนุนการศึกษา ๒๑,๖๘๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๖.๔๓) นอกจากนี้ เมื่อจำแนกตามกิจกรรมรายจ่าย พบว่า เป็นการใช้จ่ายในกิจกรรมการจัดการศึกษา (EC1.1) ในสัดส่วนที่สูงที่สุด (ร้อยละ ๓๖.๖๕)

๔. รายจ่ายด้านการศึกษาของภาคครัวเรือน จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๕๗ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผลการประมาณรายจ่ายด้าน การศึกษาของภาคครัวเรือนรวมทั้งสิ้น ๑๕๗,๑๖๘ ล้านบาท จำแนกเป็นรายจ่ายระดับ อุดมศึกษามากที่สุด ๗๔,๔๐๕ ล้านบาท (ร้อยละ ๔๗.๓๔) รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา ๒๙,๖๕๗ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๘.๘๗) โดยส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายค่าเล่าเรียน/ค่าบำรุงการ ศึกษา ๑๑๑,๔๔๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๖๓.๒๘) และค่าใช้จ่ายอื่น ๖๔,๖๘๔ ล้านบาท (ร้อยละ ๓๖.๗๒) และครัวเรือนใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาเอกชนมากกว่าสถานศึกษาของรัฐ โดยจ่ายให้สถานศึกษาเอกชน ๘๓,๑๐๕ ล้านบาท (ร้อยละ ๕๒.๘๘) และสถานศึกษาของรัฐ ๗๔,๐๖๓ ล้านบาท (ร้อยละ ๔๗.๑๒) ซึ่งภาคเอกชนมีค่าเฉลี่ยรายจ่ายด้านการศึกษา/คน/ปี สูงกว่าภาครัฐในทุกระดับการศึกษา

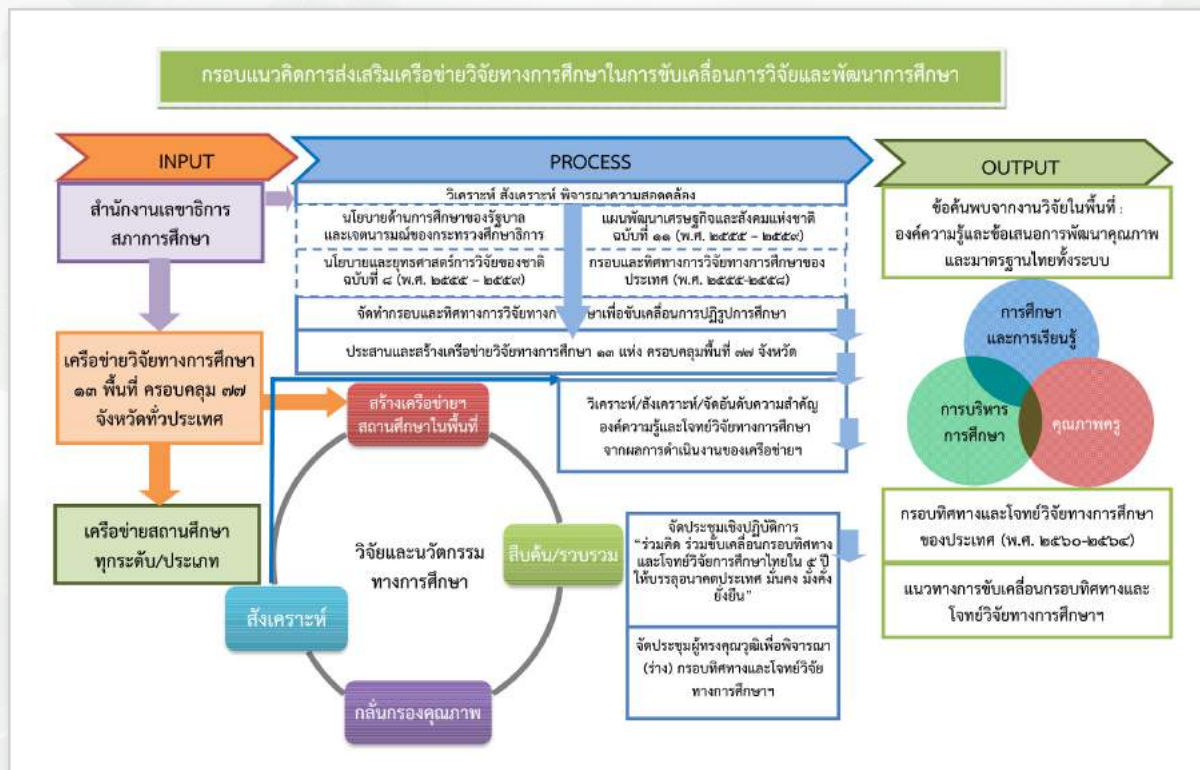
๕. รายจ่ายด้านการศึกษากจากภาคส่วนอื่นของสังคม รวมทั้งสิ้น ๖,๘๒๕ ล้านบาท ประกอบด้วย รายจ่ายขององค์กรไม่แสวงหากำไร จำนวน ๕,๐๒๖ ล้านบาท รายจ่ายของภาคต่างประเทศ ๒๓๘ ล้านบาท และรายจ่ายที่มาจากการบริหารของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ๑,๕๖๑ ล้านบาท โดยเป็นรายจ่ายในระดับประถมศึกษาในสัดส่วนสูงที่สุด ๑,๘๔๔ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๗.๐๒) และกิจกรรมการใช้จ่ายที่มากที่สุด คือ การจัดการศึกษา (EC1.1) ๕,๓๓๑ ล้านบาท (ร้อยละ ๗๘.๑๑)

จากการศึกษาระบบบัญชีรายจ่ายการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย พบว่า การวิเคราะห์รายจ่ายด้านการศึกษาให้มีความถูกต้องตามระดับการศึกษาต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดเนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่บันทึกรายการค่าใช้จ่ายในแต่ละผลผลิต/โครงการเพียงระดับการศึกษาเดียว และไม่จำแนกกิจกรรมรายจ่าย รวมทั้งขาดระบบ/กลไกการติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา จึงควรมีการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศระดับสถานศึกษาที่บูรณาการและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถเข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบบัญชีของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา และการตัดสินใจเชิงนโยบายต่อไป

แนวทางการส่งเสริมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษา ในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ในศตวรรษที่ ๒๑ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยเป็นยุคที่ความรู้ เทคโนโลยี รวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ประกอบกับนโยบายรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยของภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในระดับภาคหรือกลุ่มจังหวัดหรือจังหวัดให้ตรงตามความต้องการของพื้นที่ และผลักดันให้นำผลผลิตจากการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และพัฒนาให้ประเทศขับเคลื่อนด้วยระบบสังคมเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมให้สอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจ “ประเทศไทย ๔.๐” และเพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศที่นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและภูมิปัญญาทางการศึกษา จึงได้ดำเนินงานส่งเสริมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ประการแรก เพื่อบริหารจัดการเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาตามกรอบและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ประการที่สอง เพื่อจัดทำองค์ความรู้และข้อเสนอการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการศึกษาและสถานการณ์ปัจจุบันของงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา ข้อค้นพบหรือข้อเสนอแนะจากงานวิจัย วิธีการแก้ปัญหา โจทย์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา ในอนาคตที่ตอบโจทย์ความต้องการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ และประการที่สาม เพื่อจัดทำกรอบทิศทางและโจทย์วิจัยทางการศึกษาของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งมีกรอบแนวคิดการส่งเสริมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

สำหรับผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

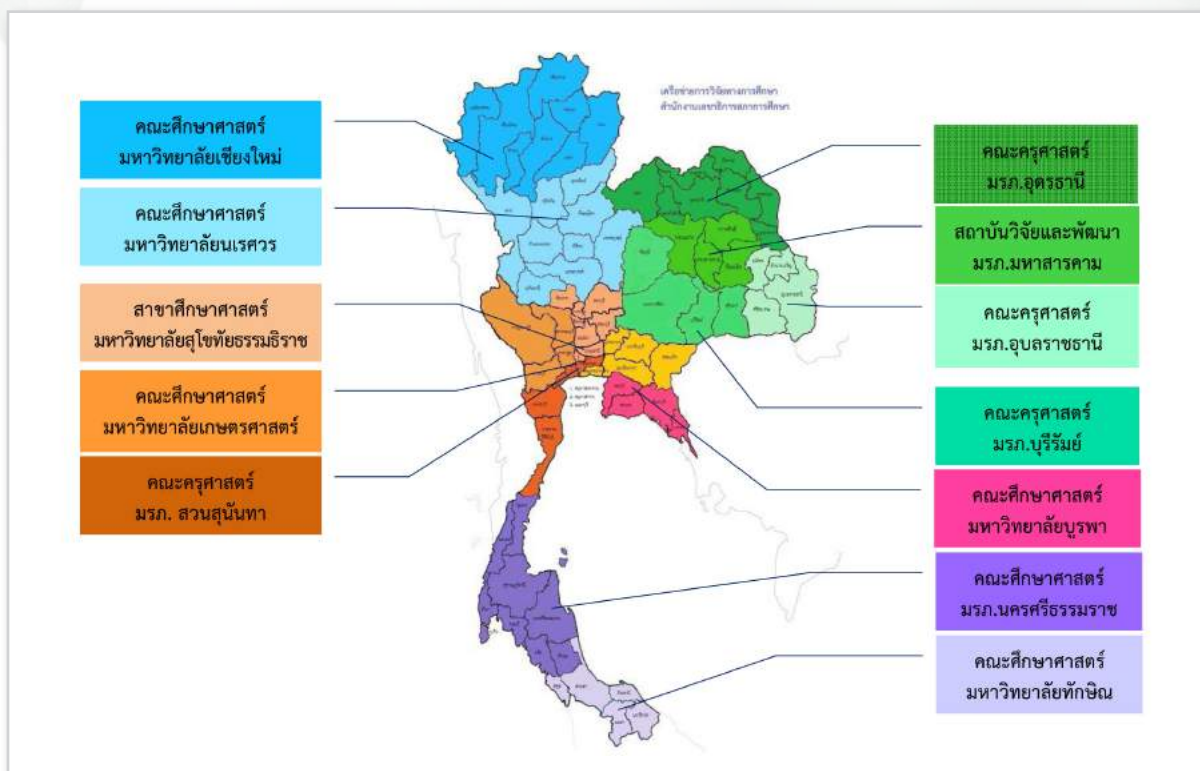
๑. แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาในการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

การดำเนินงานในส่วนนี้ แบ่งเป็น ๓ ระยะ

ระยะแรก เริ่มจากการจัดทำกรอบทิศทางกรวิจัยทางการศึกษา เพื่อให้เครือข่ายฯ ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย ๙ ประเด็นหลัก คือ

- กรอบวิจัย ๑ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบและการศึกษาทางเลือก
- กรอบวิจัย ๒ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม
- กรอบวิจัย ๓ พัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่ และการจ้างงานในอนาคต
- กรอบวิจัย ๔ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
- กรอบวิจัย ๕ ปฏิรูปคุณภาพของความเป็นครู
- กรอบวิจัย ๖ พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- กรอบวิจัย ๗ พัฒนาความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก
- กรอบวิจัย ๘ วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ
- กรอบวิจัย ๙ พัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่สอง ประสานและสร้างเครือข่ายวิจัยทางการศึกษา โดยมีสถาบันอุดมศึกษา ๑๓ แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายของแต่ละกลุ่มพื้นที่ ดังปรากฏในแผนภาพต่อไปนี้

แม่ข่ายของแต่ละกลุ่มพื้นที่ ขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินงานของเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาระดับพื้นที่ ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายวิจัยกับสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทในพื้นที่ ดำเนินการศึกษา สืบค้น และรวบรวมผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาในพื้นที่ที่รับผิดชอบ คัดเลือกและจัดอันดับผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาวะการณ์และแนวโน้มของงานวิจัยในพื้นที่ ปัญหาการศึกษาพร้อมข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการวิจัย และโจทย์วิจัยที่ควรทำในอนาคตเพื่อพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ โดยแม่ข่ายใช้ช่องทางที่หลากหลาย เช่น การจัดทำประกาศจากสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่ายส่งให้หน่วยงานเป้าหมาย การจัดประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมถึงการลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง รวมถึงมีการสอดแทรกบูรณาการกับการทำงานปกติ

ระยะที่สาม ได้ข้อเสนอแนะทางในการบริหารจัดการเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาสู่ความยั่งยืน ดังนี้

กลุ่มแกนนำเครือข่าย ต้องแสดงความเป็นกัลยาณมิตรต่อสมาชิกเครือข่าย ให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนสมาชิก ต้องสร้างศรัทธาต่อสมาชิกเครือข่าย และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในเครือข่ายให้แก่สมาชิก โดยต้องชี้แจงและโน้มน้าวให้สมาชิกเครือข่ายเห็นความสำคัญและประโยชน์ของเครือข่าย

สมาชิกเครือข่าย ต้องเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน และการดำเนินงานของเครือข่ายว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างไร

การบริหารเครือข่าย ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยที่เป็นเครือข่ายฯ โดยตรง ซึ่งอาจจะดำเนินการในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานร่วมกันของหน่วยงานภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ จึงอาจจัดทำเป็นคำสั่งอย่างเป็นทางการ หรืออาจมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันระหว่างองค์กร มีการสร้างระบบจิตใจที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการเข้าร่วมกิจกรรม และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

๒. องค์ความรู้และข้อเสนอการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยทั้งระบบ : ข้อค้นพบจากงานวิจัยในพื้นที่ จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เครือข่ายวิจัยฯ สืบค้นและรวบรวมได้ตามกรอบทิศทางการวิจัยทั้ง ๙ ประเด็น พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานของครู อาจารย์ที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน จำแนกตามประเด็นการสังเคราะห์งานวิจัยได้ดังนี้

๑) การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้

(๑) การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานงานวิจัยส่วนใหญ่ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ๕ วิชาหลักยังต้องยกระดับให้สูงขึ้น ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ ผู้เรียนขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้สอนจึงต้องหารูปแบบวิธีการ สื่อแหล่งการเรียนรู้ และนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการรวบรวมงานวิจัยในประเด็นการจัดการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

(๑.๑) การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑	● ระดับปฐมวัย งานวิจัยส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การปลูกฝังวินัย และคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็ก ● ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัยส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาการอ่านและเขียนภาษาไทย และการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ มุ่งพัฒนาทักษะด้านการคิดคำนวณและการคิดวิเคราะห์ และรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ● ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา งานวิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ● นอกจากนี้ พบงานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งที่เน้นศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมตัวตนของผู้เรียน เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง และพลังความสามารถแห่งตน
(๑.๒) การจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้ที่มีความ ต้องการพิเศษ	● งานวิจัยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เน้นการแก้ปัญหาของเด็กออทิสติก เด็กสมาธิสั้น และเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ โดยการพัฒนาศือ การจัดกิจกรรม การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูและผู้ปกครอง รวมถึงการใช้ดนตรีบำบัด
(๑.๓) การจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับบริบท ท้องถิ่น/ชุมชน	● งานวิจัยกลุ่มนี้เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาในครอบครัวและชุมชนเป็นฐานของการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างเสริมทักษะชีวิตโดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
(๑.๔) การจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับการ เรียนรู้ตลอดชีวิต	● งานวิจัยกลุ่มนี้เน้นศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนทั้งอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชน
(๑.๕) การจัดการเรียนรู้ ในบริบทพื้นที่ จังหวัดชายแดน ภาคใต้	● เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยและโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ประกอบกับโรงเรียนบางแห่งนักเรียนใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร นักเรียนจึงปัญหาการสื่อสารภาษาไทย งานวิจัยจึงเน้นไปที่การผลิตสื่อและ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู การพัฒนารูปแบบการศึกษาทางไกลเพื่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการผลิตสื่อประสมสองภาษาในพื้นที่ที่มีการสื่อสารในชีวิตประจำวันด้วยภาษามลายู

(๒) **การพัฒนาหลักสูตร** ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน รวมถึงหลักสูตรเสริมจิตสาธารณะ และมีงานวิจัยบางส่วนศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งงานวิจัย ในประเด็นนี้ ยังไม่ครอบคลุมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีและทวิศึกษา หรือการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ

(๓) **การวัดและประเมินผลการศึกษา** สภาพปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ที่ผ่านมายังยึดติดกับการสอบ ยังขาดกระบวนการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย งานวิจัยที่ศึกษากลุ่มนี้ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด ๒) งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และ ๓) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการต่างๆ ในการจัดการศึกษา ซึ่งงานวิจัยด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมถึงการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการศึกษาของประเทศให้ได้มาตรฐานสากล ระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา รูปแบบการกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และการพัฒนารูปแบบการเทียบเคียงระบบคุณวุฒิ

๒) การผลิตและพัฒนาครู

งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งไปที่การพัฒนาสมรรถนะครู คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน โดยข้อค้นพบสำคัญจากงานวิจัย พบว่า คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีความเป็นครูมืออาชีพ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้พัฒนาผู้เรียน และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเข้าสู่วัยทำงาน นอกจากนี้ระบบการนิเทศติดตามมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินผลผลิตและพัฒนาครูยังไม่ครอบคลุมรูปแบบการผลิตครูที่มีคุณภาพ การพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าเรียนครู และการพัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพครู

๓) การปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินการปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษา สามารถจำแนกได้เป็น ๖ กลุ่ม คือ

(๑) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาดเล็กหลายแห่งพบปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน คือ ครูไม่ครบชั้น มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ จำนวนนักเรียนลดลงทุกปี งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ เช่น การบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน
(๒) การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารงานวิชาการ และการนิเทศภายในสถานศึกษา
(๓) รูปแบบการพัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา	งานวิจัยกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการการศึกษา
(๔) แนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	งานวิจัยกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัย และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
(๕) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะครอบคลุมภารกิจ ๕ ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ปัญหาที่พบก็คือการดำเนินงานทั้ง ๕ ด้านยังไม่ชัดเจน
(๖) การบริหารจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้	การบริหารจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นอกจากจะเผชิญความท้าทายกับปัญหาที่คล้ายคลึงกับพื้นที่อื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการหลักสูตร การเพิ่มสมรรถนะด้านการอ่านของนักเรียน การจัดการกับภาระงานที่เพิ่มขึ้นของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการบริหารงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดแล้ว ยังต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ความกลัวและความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ สามารถแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ๒) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการรักษาความปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๔) งานวิจัยเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

งานวิจัยในประเด็นการปฏิรูประบบบริหารจัดการศึกษาที่รวบรวมได้จากในพื้นที่ ยังไม่ครอบคลุมในเรื่องรูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษา สถานศึกษานิติบุคคล การเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษาเชิงพื้นที่ รูปแบบการระดม จัดสรรและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบวิจัย รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา

๓. กรอบทิศทางและโจทย์วิจัยทางการศึกษาของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการรวบรวมและนำผลการสังเคราะห์งานวิจัย องค์ความรู้ข้อค้นพบสำคัญ ข้อเสนอแนะ และโจทย์วิจัยที่ต้องการในพื้นที่ของเครือข่ายฯ ทั้ง ๑๓ เครือข่าย มาสังเคราะห์ และประมวลผลในภาพรวม จัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำมาจัดทำกรอบทิศทางและโจทย์วิจัยทางการศึกษาของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ตามกรอบทิศทางการศึกษาทั้ง ๙ ประเด็นข้างต้น เพื่อเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาภายใน ๕ ปี ให้บรรลุผลตามนโยบายของรัฐในด้านการศึกษา และสนองตอบต่อเป้าหมายการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals)

สมัชชาการศึกษาจังหวัด เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

“การปฏิรูปการศึกษา” เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว สู่การปฏิบัติผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งการที่จะดำเนินงานในบรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ “เครือข่ายการศึกษา” ทุกกลุ่มอันได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ นักการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน เครือข่ายภูมิปัญญาไทย เครือข่ายจิตอาสา องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรม องค์กรเอกชน องค์กรศาสนา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตั้งแต่ฐานราก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลายหน่วยงานทำสำเร็จแล้วคือ สมัชชาคุณธรรมจังหวัด สมัชชาสุขภาพจังหวัด สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาส่งเสริม สนับสนุนให้เกิด “สมัชชาการศึกษาจังหวัด” ขึ้น โดยมีการดำเนินงานตามลำดับ ดังนี้

- แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือและสมัครสมาชิกการศึกษาในระดับชาติ และคณะทำงานเสริมสร้างและส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา
- ประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือและสมัครสมาชิกการศึกษา
- ประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯ เพื่อจัดทำคู่มือการจัดตั้งเครือข่ายและสมัครสมาชิกการศึกษา ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ใช้ “แนวทางการดำเนินงานสมัครสมาชิกการศึกษา” เพราะยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่มากกว่า
- นำ (ร่าง) แนวทางฯ ไปรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าประชุมครบทั้ง ๗๗ จังหวัด จากนั้นทำการปรับปรุงจนได้ “แนวทางการดำเนินงานสมัครสมาชิกการศึกษา” ฉบับสมบูรณ์
- จัดประชุมเสวนา “รวมพลคนเครือข่ายสมัครสมาชิกการศึกษาชาติ” เพื่อเผยแพร่แนวคิดฯ และประกาศเจตนารมณ์ร่วมในการดำเนินงานสมัครสมาชิกการศึกษาจังหวัด เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างเครือข่ายสมัครสมาชิกการศึกษาชาติ ให้เข้มแข็งและเป็นเครื่องมือหลักในการปฏิรูปการศึกษาชาติ
- ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิต” ณ จังหวัดสุรินทร์ และภูเก็ต

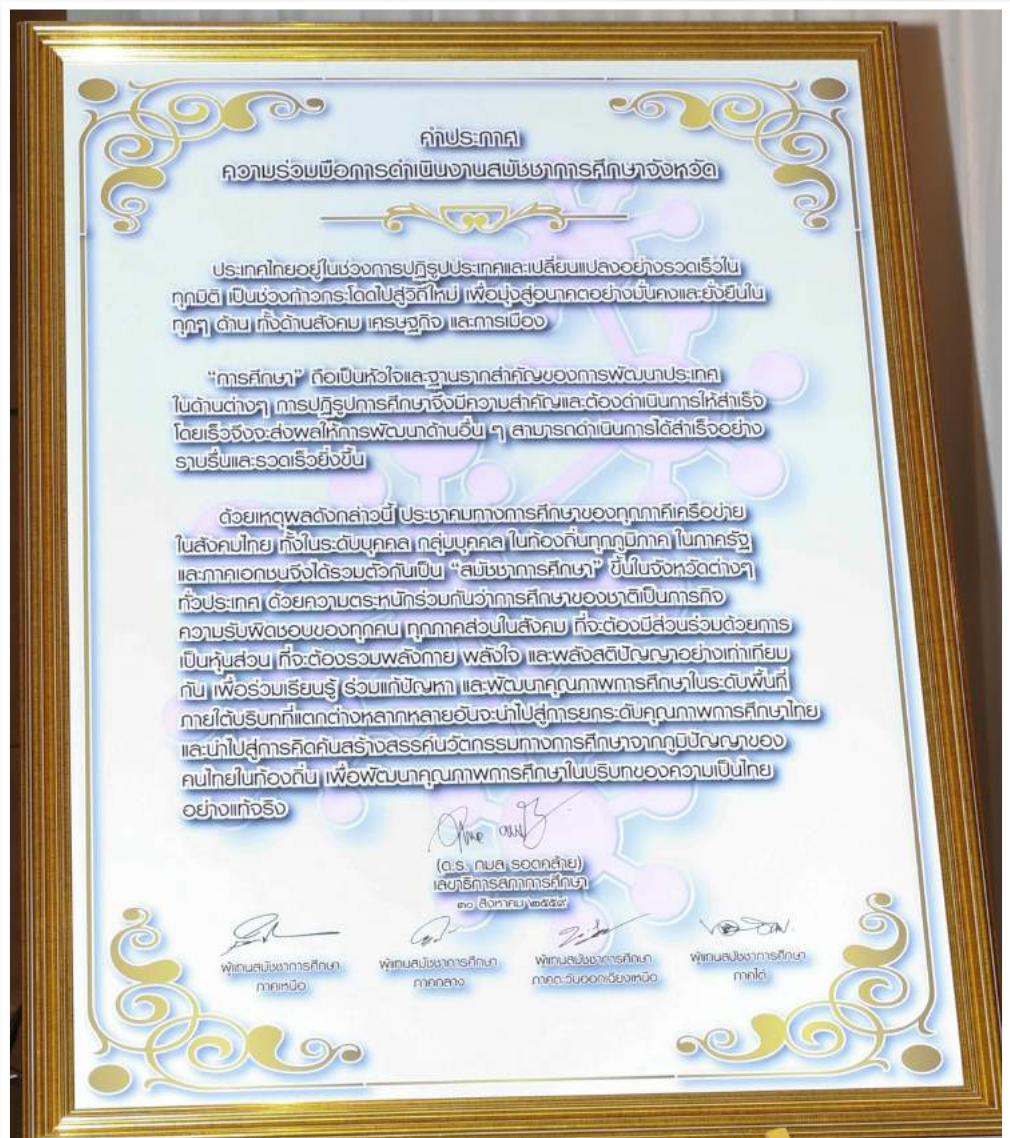
ผลการดำเนินงาน

๑. แนวทางการดำเนินงานสมัครสมาชิกการศึกษา แบ่งการดำเนินงานเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะทดลอง และระยะพัฒนา ดังนี้

ระยะเตรียมการ : เป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายฯ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ โดยมีฐานมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สถานศึกษา เครือข่ายการศึกษาในพื้นที่ ประชาชน ครูภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้า สภาวัฒนธรรม หรือองค์กรทางศาสนาเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางประชารัฐของรัฐบาล

ระยะทดลอง : เป็นการศึกษาสภาพปัญหาตามบริบทของแต่ละจังหวัด โดยรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละจังหวัดเพื่อการวิเคราะห์ตามสภาพปัญหา รวมทั้งจัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานและขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาเชิงพื้นที่

ระยะพัฒนา : เป็นขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างมั่นคงและยั่งยืน นอกเหนือจากการเผยแพร่ความสำเร็จที่ได้จากการขับเคลื่อนสมัครสมาชิกจังหวัดแล้ว ยังเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ๗๗ จังหวัด ตลอดจนเครือข่ายสมัครสมาชิกนอกประเทศ โดยระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐราชการ ภาคธุรกิจ ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมยกระดับพัฒนาการศึกษาต่อยอดไปสู่การประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคต

๒. กลไก “สมัชชาการศึกษา” ๗๗ จังหวัด ใช้รูปแบบประชาคมที่สอดคล้องกับ
บริบทของท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการร่วมสร้างกลไกขับเคลื่อน
การศึกษาในพื้นที่ร่วมกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ตามที่หัวหน้าคณะ
รักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้สั่งให้มี กศจ.ขึ้นทุกจังหวัด ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่
๑๐/๒๕๕๙

๓. จากมติที่ประชุม “รวมพลคนเครือข่ายสมัชชาการศึกษาชาติ” เมื่อวันที่ ๓๐-
๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ เห็นชอบให้ใช้ชื่อว่า “เครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ” แทน

หุ้นส่วนการศึกษาระหว่าง

ภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย

(Public-Private Partnership (PPP) in Education in Thailand)

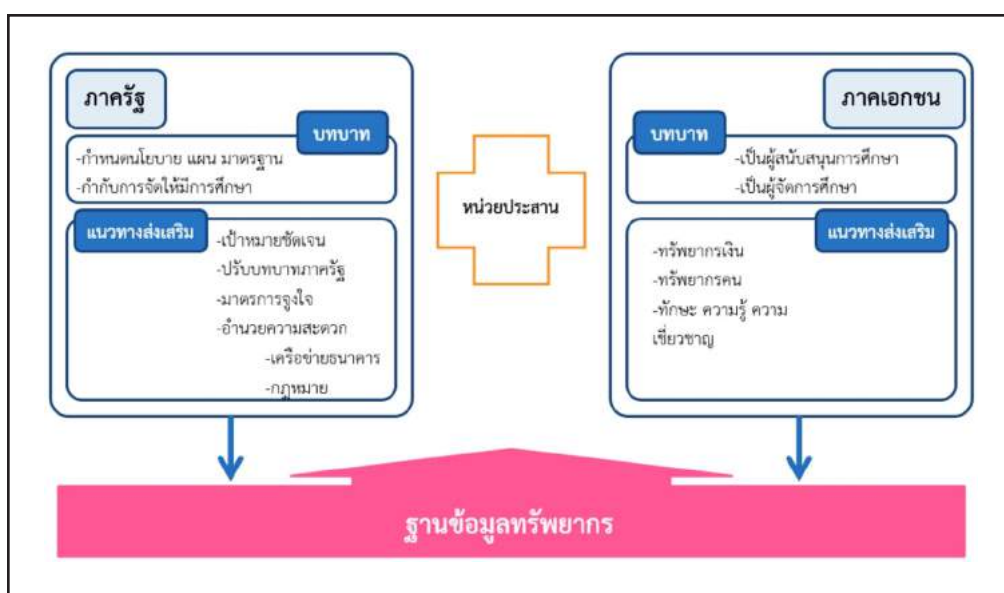
ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเศรษฐกิจและสังคมโลกปัจจุบัน ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและมีความพร้อมในการแข่งขัน เพื่อจะนำไปสู่เสถียรภาพและประโยชน์สุขของประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังที่ได้กำหนดไว้ว่า “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้นประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตควรมีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้

แต่กว่า ๑๕ ปีแล้ว ประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้ และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงปรากฏอยู่ ประชาชนไทยยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ทุกคนดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จึงได้กำหนดชัดเจนถึงการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาว่า จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อเน้นความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะจัดการเรื่องดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อสังคมพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การเร่งขยายบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในระบบการศึกษาจึงเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ของธนาคารโลก (๒๐๑๔) ที่กำหนดว่า คือการเล็งเห็นประโยชน์ของการขยายโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษา โดยแสดงให้เห็นว่า ความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนนั้น มีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ

ในประเทศที่มีรายได้น้อย การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกนั้น ภาคเอกชนเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และพัฒนาทักษะให้ตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน สำหรับประเทศที่มีรายได้สูง ความต้องการด้านการศึกษามีความแตกต่างกันไป มีความหลากหลายของรูปแบบการศึกษามากขึ้น ความร่วมมือจากภาคเอกชนที่มีศักยภาพจะเป็นตัวการสำคัญในการจัดการศึกษาได้หลากหลายตามความต้องการและทิศทางการพัฒนาของประเทศ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการศึกษา และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภาครัฐ เอกชน และข้าราชการการเมือง (สภาปฏิรูปแห่งชาติ) แล้วสรุปเป็นแนวทางการส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนของประเทศไทย ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนของประเทศไทย

จากการสังเคราะห์เอกสารและข้อมูลทั้งหมด พบว่า ทุกภาคส่วนเห็นพ้องตรงกันว่าภาคเอกชนเป็นองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่การสนับสนุนด้านการศึกษาของภาคเอกชนในปัจจุบัน ยังไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็น “หุ้นส่วน” ของภาครัฐอย่างสมบูรณ์ หากต้องการให้ภาครัฐกับเอกชนจับมือทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่เป็นภาระแก่ทั้งสองฝ่ายแล้ว มีแนวทางการส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทยดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้ ซึ่งประกอบด้วยการทำงานของ ๓ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

แผนภาพการส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย

๑. ภาครัฐ มีหน้าที่ในการกำกับและวางระบบต่างๆ ให้เกิดการส่งเสริมและทำให้เกิดความคล่องตัวของความเป็นหุ้นส่วนการศึกษา ซึ่งในการจะส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการศึกษานี้ นอกจากภาครัฐจะจัดมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อจูงใจภาคเอกชนให้มาเป็นหุ้นส่วนการศึกษาแล้ว ประการสำคัญคือ ภาครัฐจะต้องปรับบทบาทของตนเพื่อให้เกิดความชัดเจนระหว่างฝ่ายนโยบายและฝ่ายปฏิบัติ จากเดิมที่ เป็นผู้จัดการศึกษาที่ทำเองทุกอย่างตั้งแต่กำหนดนโยบาย ปฏิบัติ ตลอดจนประเมินผล จะต้องปรับบทบาทเป็นผู้จัดให้มีการศึกษา เป็นผู้กำหนดกฎหมาย นโยบาย แผนการศึกษา บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานการศึกษา และที่สำคัญกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาต่อไป นอกจากนี้ การวางระบบเพื่ออำนวยความสะดวกและความคล่องตัวให้แก่ภาคเอกชนก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ซึ่งระบบที่ดีนั้นจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ภาคเอกชนในการร่วมลงทุน มีความโปร่งใส และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การจับมือเครือข่ายธนาคารเป็น one-stop service บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. หน่วยประสาน มีหน้าที่สำคัญในการประสานการดำเนินการ อาทิ การสร้างความเข้าใจการประชาสัมพันธ์ การประสานความต้องการ เป็นต้น อาจเป็นองค์ประกอบที่ดูไม่มีความสำคัญ แต่ในความเป็นจริงแล้ว หน่วยประสานจะเป็นฟันเฟืองสำคัญที่จะทำให้เกิดการส่งเสริมที่ยั่งยืนได้

๓. ภาคเอกชน มีหน้าที่ในการสนับสนุนทรัพยากรทั้งการเงิน กำลังคน และกำลังสมอง โดยเอกชนจะต้องประเมินศักยภาพของตนให้ดีเสียก่อนว่ามีความเชี่ยวชาญในด้านใด และพร้อมจะช่วยการศึกษามากหรือน้อยอย่างไร ในการเริ่มต้น การบริจาคทุนทรัพย์ก็สามารถทำได้ง่ายที่สุดแต่อาจไม่ยั่งยืน การส่งบุคลากรลงพื้นที่จริงและนำความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามความเชี่ยวชาญของธุรกิจก็จะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคมต่อไปได้

แนวทางข้างต้นเป็นการส่งเสริมให้มีหุ้นส่วนการศึกษาขึ้นและเพิ่มขึ้น แต่หากพิจารณาถึงความต่อเนื่องและยั่งยืนแล้ว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องหันหน้าเข้าหากัน โดยมีเป้าหมายการศึกษาเป็นเป้าหมายร่วมกันและจะต้องเข้าใจว่า หุ้นส่วนการศึกษาไม่ใช่เพียงมีความร่วมมือกันเท่านั้น หากแต่ต้องส่งผลให้เกิดการแข่งขันขึ้นด้วย เป็น **“การแข่งขันแบบมีส่วนร่วม”** (ชิงชัย หาญเจนลักษณ์) เพื่อส่งเสริมกลไกการตลาดให้มีการแข่งขันการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามต้นทุนที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องปฏิรูประบบการคลังการศึกษาให้สอดคล้องและส่งเสริมกลไกการตลาด โดยจัดสรรงบประมาณลงไปกับตัวผู้เรียนโดยตรง ไม่ผ่านสถานศึกษาดังเช่นปัจจุบัน สถานศึกษาจะมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของผู้เรียน เพราะจำนวนนักเรียนมากก็หมายความว่าปริมาณที่มากตามไปด้วย นอกจากนี้ การที่งบประมาณไปกับผู้เรียนโดยตรง ยังสามารถแก้ปัญหา “เด็กผี” ได้ เพราะจะไม่มีเหตุการณ์ที่สถานศึกษาแจ้งจำนวนนักเรียนเกินและเบิกค่ารายหัวเกินจริง อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาให้ยั่งยืนคือ **ฐานข้อมูลทรัพยากร** ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ว่าทรัพยากรอะไรบ้างและจะสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

ตัวอย่างแนวความคิดด้านทรัพยากรที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้แนวความคิดไว้ อาทิ แผนที่ผู้
อุปถัมภ์หนึ่งบริษัท-หนึ่งโรงเรียน และ เครือข่ายโรงเรียนนานาชาติ-ไทย เป็นต้น เหล่านี้ล้วน
แล้วแต่อยู่บนพื้นฐานความคิดของการศึกษาเชิงพื้นที่ ที่จะต้องเตรียมการศึกษาให้สัมพันธ์
และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ดังเช่น การทำแผนที่อุปถัมภ์ก็เพื่อให้สามารถระบุได้
ว่าในแต่ละพื้นที่มีจำนวนผู้อุปถัมภ์เท่าไรเพียงพอต่อโรงเรียนในฝันหรือไม่ และประกอบ
อุตสาหกรรมใดบ้าง ผลสืบเนื่องของการทำแผนที่อุปถัมภ์ก็จะทำให้ภาครัฐทราบความ
เชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละพื้นที่และสามารถวางกรอบทิศทางการพัฒนาของประเทศได้

โดยสรุป หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน
ในประเทศไทย ไม่ใช่เรื่องใหม่ เพียงแต่ “หุ้นส่วน” ที่มีอยู่เดิม
ยังไม่สมบูรณ์ อาจเนื่องด้วยปัจจัยทางกฎหมาย ความไม่
ชัดเจนของเป้าหมายการศึกษา การยึดติดต่ออำนาจการ
บริหารจัดการ หรือการขาดระบบที่เอื้อให้เกิดความเป็นหุ้น
ส่วนที่ยั่งยืน ถึงเวลาแล้วที่ “ทุกคน” และทุกฝ่ายจะหันหน้า
มาหากัน ร่วมกันพัฒนาการศึกษา โดยไม่โยนความผิดให้กับ
ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพราะการศึกษาเป็นของทุกคน ถึงเวลาแล้วที่
เราต้องร่วมมือกันเพื่อการศึกษาของลูกหลานของเราเอง

รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่: บทเรียน ทางเลือก และเงื่อนไขความสำเร็จ

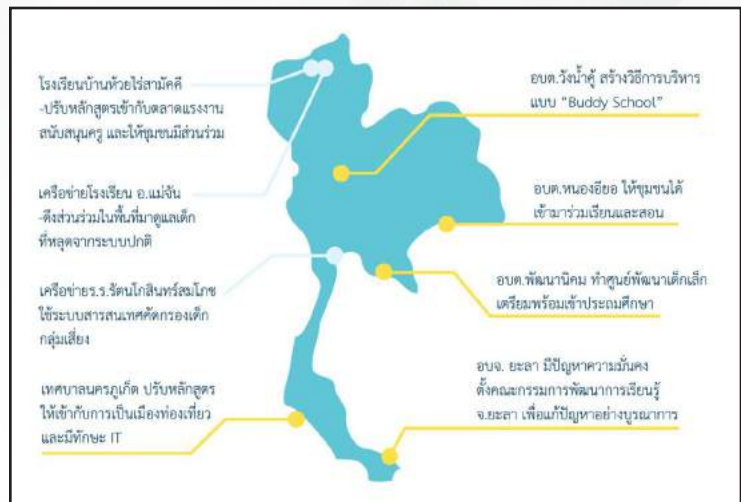
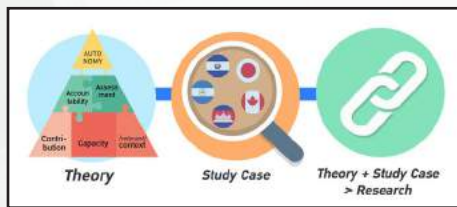
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรีดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ : บทเรียน ทางเลือก และเงื่อนไขความสำเร็จ” โดยคาดหวังว่า การศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕ ประเทศ คือประเทศนิการากัว เอลซัลวาดอร์ ญี่ปุ่น แคนาดา กัมพูชา รวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะ การปรับตัวของท้องถิ่นที่มีแนวทางการจัดการศึกษา เชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพใน ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ จะสามารถตอบโจทย์การบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของประเทศไทย บนฐานของหลัก ความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในพื้นที่ (participation) เพื่อตอบสนองความหลากหลายของการพัฒนาในแต่ละพื้นที่และหลักการ จัดการศึกษาของศตวรรษที่ ๒๑

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ปัจจัยความ สำคัญของการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ มี ๒ ระดับ คือ ระดับโครงสร้างและระดับบุคคล โดย **ระดับโครงสร้าง** ต้องมีองค์ประกอบครบ 3A ได้แก่ ๑) ความมีอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจัดการ ศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ๒) พัฒนา ระบบความรับผิดชอบ (Accountability) ที่ตอบสนองและมีความรับผิดชอบเชิงพื้นที่มากขึ้น ๓) สร้าง ระบบการประเมิน (Assessment) ที่มีความเรียบง่าย ไม่เป็นภาระของโรงเรียน และเหมาะสมกับเป้าหมาย

เชิงพื้นที่ ส่วน **ระดับบุคคล** ควรมีองค์ประกอบครบ 3C ได้แก่ ๑) ชีตความสามารถของคน (capacity) ๒) การทำงานเพื่อตอบสนองเป้าหมายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบเช่นความ ทุ่มเทและเสียสละของครูต่อเด็ก (contribution) และ ๓) ความสัมพันธ์ระหว่างระบบหรือ โครงสร้างกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ในระบบ (context of relationship) ดังนั้น การขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จต้องอยู่บนหลักของ 3A และ 3C ข้างต้น ควบคู่กัน

สำหรับประสบการณ์ของ ๕ ประเทศนั้น ได้บทเรียน ดังนี้

๑. ควรกำหนดหน่วยงานตัดสินใจระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่สอดคล้องกับการบริหารงานจริง

๒. ควรเร่งปฏิรูปอย่างรอบด้าน ๕ เรื่อง คือ ความรับผิดชอบ ระบบข้อมูลและการประเมินสถานศึกษา หลักสูตรและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของเด็ก ระบบพัฒนาครู และกระจายบทบาทสู่สถานศึกษามากขึ้น

๓. ปฏิรูประบบฐานข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับการบริหารบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว และรัฐควรค่อย ๆ ถ่ายโอนบทบาทดังกล่าวจากส่วนกลางลงสู่ระดับจังหวัด และสถานศึกษามากขึ้น

๔. เร่งกระจายบทบาทให้สถานศึกษา โดยเริ่มจากสถานศึกษาที่มีความพร้อมและสถานศึกษาที่มีความสนใจ เป็นโครงการนำร่องก่อน เพื่อความราบรื่นมากกว่าการกระจายอำนาจไปพร้อมกันทั้งประเทศ

๕. เปิดช่องทางดึงทุกภาคส่วนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อคนทั้งมวล หรือ Education for All ซึ่งต้องได้พลังความร่วมมืออย่างรอบด้านในการปฏิรูปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ มีดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างรอบด้านเช่น การเพิ่มบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยตัดสินใจ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการประเมินสถานศึกษา โดยทยอยเปิดโอกาสให้โรงเรียนรับบทบาทมากขึ้นตามความพร้อมและความสนใจ ควบคู่การที่ได้ปฏิรูปโครงสร้างในส่วนภูมิภาคไปแล้ว และนำความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ไปแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่มีอยู่เดิม

๒. หน่วยตัดสินใจระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และ ระดับโรงเรียน ควรสร้างแนวร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภาคส่วนอื่นๆ ในพื้นที่ให้เข้ามาสนับสนุนการศึกษามากขึ้น (All for education) อาทิ ก.ศ.จ. อาจจะต้องสร้างความร่วมมือกับหอการค้า จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนโรงเรียนก็ควรที่จะประสานความร่วมมือกับชุมชน โดยรอบ หรือ ผู้ปกครอง ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๓. รัฐควรปฏิรูประบบข้อมูลสารสนเทศให้สามารถบริหารบุคลากรในเขตพื้นที่ขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในระยะยาวหากมีระบบกำกับดูแลที่ดีเพียงพอ รัฐก็ควรกระจายบทบาทจัดการด้านบุคลากร มาสู่ระดับภูมิภาคและระดับโรงเรียนมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะหน่วยตัดสินใจเหล่านี้อยู่ใกล้ชิดโรงเรียนจึงเข้าใจความต้องการของพื้นที่มากกว่าหน่วยตัดสินใจในระดับชาติ

๔. หากโรงเรียนใดมีความพร้อมและสนใจ ควรให้มีการนำร่องให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารตนเองได้มากขึ้นเป็นลำดับ (School based management) และพยายามสร้างช่องทางแบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนกันระหว่างโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนที่สนใจเรียนรู้ (Social capital enhancing) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้ในระยะยาว

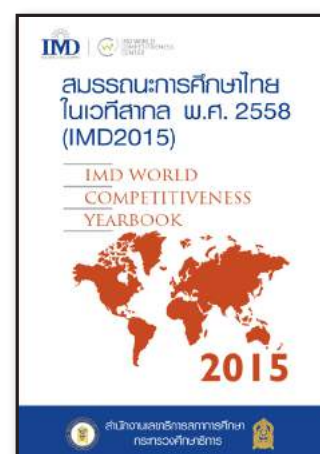

สมรรถนะการศึกษาไทย

- สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี ๒๕๕๘ (IMD 2015)
- การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก (WEF 2015-2016)
- การปรับปรุงระบบคลังข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙
- สถิติการศึกษาที่น่าสนใจ

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. ๒๕๕๘ (IMD 2015)

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นการรายงานเปรียบเทียบสมรรถนะเชิงสถิติ โดยใช้ ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นำเสนอผลการเปรียบเทียบของปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) ประกอบด้วย ๑) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ๒) ประสิทธิภาพของรัฐ (Government Efficiency) ๓) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ ๔) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) แต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น ๕ ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น ๒๐ กลุ่ม ซึ่งในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวนตัวชี้วัด (Criteria) แต่ละปีไม่เท่ากัน สำหรับปีพ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. 2015) มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น ๓๔๒ ตัวชี้วัด โดยมี การศึกษา เป็นปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน มี ๑๘ ตัวชี้วัด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

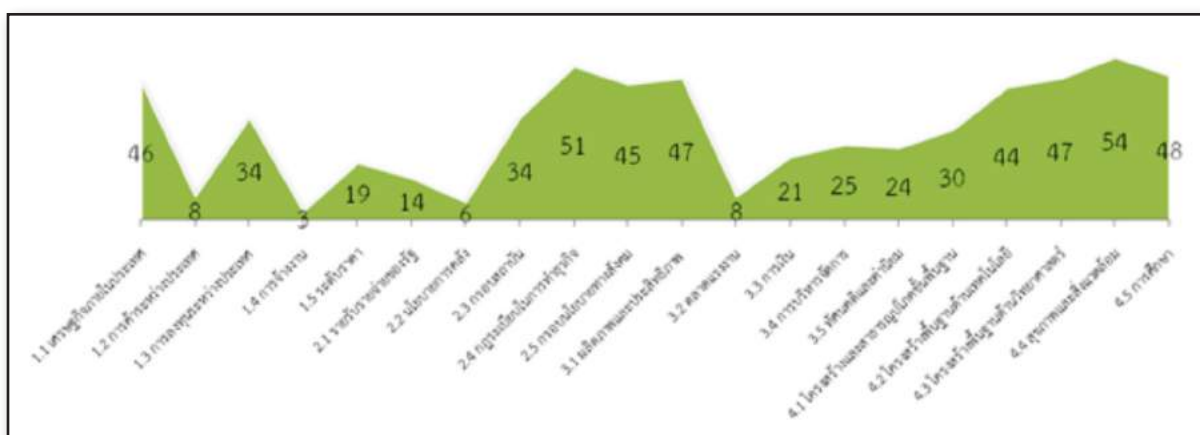
	ปัจจัยหลักที่ ๑ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (๘๔ ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ ๒ ประสิทธิภาพภาครัฐ (๗๑ ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ ๓ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (๗๑ ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ ๔ โครงสร้างพื้นฐาน (๑๑๖ ตัวชี้วัด)
ปัจจัยย่อย (Sub-factors)	เศรษฐกิจภายในประเทศ (๒๕ ตัวชี้วัด)	รายรับรายจ่ายของรัฐ (๑๒ ตัวชี้วัด)	ความสามารถในการผลิต (๑๑ ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและสาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน (๒๕ ตัวชี้วัด)
	การค้าระหว่างประเทศ (๒๖ ตัวชี้วัด)	นโยบายการคลัง (๑๓ ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (๒๔ ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (๒๓ ตัวชี้วัด)
	การลงทุนระหว่างประเทศ (๑๘ ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (๑๔ ตัวชี้วัด)	การเงิน (๒๐ ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (๒๔ ตัวชี้วัด)
	การจ้างงาน (๘ ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (๒๐ ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (๙ ตัวชี้วัด)	สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (๒๖ ตัวชี้วัด)
	ระดับราคา/ค่าครองชีพ (๗ ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบายทางสังคม (๑๒ ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (๗ ตัวชี้วัด)	การศึกษา (๑๘ ตัวชี้วัด)

สำหรับประเทศไทย จากการจัดอันดับล่าสุดปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๖๑ ประเทศ (เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว ๑ ประเทศ) ได้แก่ มองโกเลีย แบ่งเป็นประเทศในกลุ่มยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา ๓๘ ประเทศ เอเชียแปซิฟิก ๑๔ ประเทศ และสหรัฐอเมริกา ๙ ประเทศ มีประเทศอยู่ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเพียง ๕ ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ IMD ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย

สำหรับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวม (Overall) อยู่ในอันดับ ๓๐ ตกลงจากปีที่แล้ว ๑ อันดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศไทยเป็นรองสิงคโปร์ (อันดับ ๓) และมาเลเซีย (อันดับ ๑๔) แต่มีอันดับดีกว่า ฟิลิปปินส์ (อันดับ ๔๑) และอินโดนีเซีย (อันดับ ๔๒)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก ๔ กลุ่ม พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพดีในกลุ่มผลประกอบการของเศรษฐกิจ (อันดับ ๑๓) รองลงไปตามลำดับ คือ กลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ ๒๔) กลุ่มประสิทธิภาพของรัฐ (อันดับ ๒๗) และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ ๔๖)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง ๒๐ กลุ่มปัจจัยย่อย พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นใน ๔ ปัจจัยย่อย คือ กลุ่มการจ้างงาน (Employment) (อันดับ ๓) นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) (อันดับ ๖) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) (อันดับ ๘) ตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ ๘) ส่วนกลุ่มที่จัดเรียงอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยตกต่ำ คือกลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Health & Environment) (อันดับ ๕๔) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ (อันดับ ๕๑) การศึกษา (Education) (อันดับ ๔๘) ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) (อันดับ ๔๗) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) (อันดับ ๔๗) และกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) (อันดับ ๔๖) ตามลำดับ ตามภาพต่อไปนี้

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

สำหรับความสามารถในการแข่งขันทางการศึกษา ประกอบด้วย ๑๘ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ๒) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร ๓) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียน ๔) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา ๕) สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับมัธยมศึกษา ๖) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา ๗) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ๘) อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ๙) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ๑๐) จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ๑๑) ผลการทดสอบ PISA ๑๒) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ๑๓) ระบบการศึกษา ๑๔) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ๑๕) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ๑๖) การศึกษาด้านบริหารที่ตอบสนองภาคธุรกิจ ๑๗) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และ ๑๘) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งความสามารถในการแข่งขันทางการศึกษาของไทยปรากฏผลดังแผนภาพต่อไปนี้

ที่มา: IMD World Competitiveness Yearbook 2015

แผนภาพ ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๐๑๕

การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาไทยในเวทีเศรษฐกิจโลก (WEF 2015-2016)

เวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum: WEF) เริ่มจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ (ค.ศ.๑๙๗๙) จนถึงปัจจุบัน เน้นการพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันจากมุมมองของภาคธุรกิจ ใช้ตัวชี้วัดที่เรียกว่า Global Competitiveness Index (GCI) จำนวน ๑๒ เสาหลัก (Pillar) จำแนกตามกลุ่มเศรษฐกิจ ๓ ขั้น คือ กลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ ๑ กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยปัจจัยพื้นฐาน (Factor-Driven Economies) กลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ ๒ กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยปัจจัยด้านประสิทธิภาพ (Efficiency-Driven Economies) และกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ ๓ กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยปัจจัยนวัตกรรม (Innovation-Driven Economies) ดังปรากฏในภาพต่อไปนี้

กลุ่มเศรษฐกิจ	เสาหลักที่	
ขั้นที่ ๓ Innovation-Driven Economies	๑๑	ระดับการพัฒนาของธุรกิจ
	๑๒	นวัตกรรม
ขั้นที่ ๒ Efficiency-Driven Economies	๕	การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม
	๖	ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า
	๗	ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน
	๘	พัฒนาการของตลาดการเงิน
	๙	ความพร้อมด้านเทคโนโลยี
	๑๐	ขนาดของตลาด
ขั้นที่ ๑ Factor-Driven Economies	๑	สถาบัน
	๒	โครงสร้างพื้นฐาน
	๓	สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค
	๔	สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันจะแบ่งประเทศทั่วโลกตาม ๓ กลุ่มข้างต้นด้วย GDP per capita ซึ่ง ๓ กลุ่มนี้ จะมีอัตราส่วนค่าน้ำหนักการคำนวณที่แตกต่างกัน ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจขั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับประเทศจีนและอินโดนีเซีย ด้วยองค์ประกอบคือ

- มีประชากร ๖๘.๗ ล้านคน
- มี GDP ๓๗๓.๘ พันล้าน
- มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ ๕,๔๔๕ ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ ๑๗๕,๑๓๐ บาท ต่อคนต่อปี)
- อัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ ๓๔ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ

ทำให้มีค่าน้ำหนักในการคำนวณของกลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirements) ร้อยละ ๔๐ กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ร้อยละ ๕๐ และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication) ร้อยละ ๑๐

จากการจัดอันดับ ๑๔๐ ประเทศ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ ๓๒ ด้วยคะแนน ๔.๖ เป็นอันดับ ๓ ในกลุ่มประเทศ Emerging & Developing Asia รองจากมาเลเซียและจีน และเป็นอันดับ ๓ ในกลุ่มประเทศ ASEAN รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และเมื่อเปรียบเทียบอันดับของตัวชี้วัด ๑๒ เสาหลักระหว่างปี ๒๐๑๔ และ ๒๐๑๕ ประเทศไทยมี ๗ เสาหลักที่อยู่ในอันดับที่ดีขึ้น (แถบสีเขียว) ดังแสดงในตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

การเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ๑๒ เสาหลัก ระหว่างปี ๒๐๑๔-๒๐๑๖

ดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน (GCI)	อันดับ		คะแนน (๑ - ๗)	
	๒๐๑๔-๒๐๑๖	๒๐๑๔-๒๐๑๕	๒๐๑๕-๒๐๑๖	๒๐๑๔-๒๐๑๕
GCI	๓๒	๓๑	๔.๖	๔.๗
กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน	๔๒	๔๐	๔.๙	๕.๐
เสาหลักที่ ๑ สถาบัน	๘๒	๘๔	๓.๗	๓.๗
เสาหลักที่ ๒ โครงสร้างพื้นฐาน	๔๔	๔๘	๔.๖	๔.๖
เสาหลักที่ ๓ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค	๒๗	๑๙	๕.๗	๖.๐
เสาหลักที่ ๔ สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๖๗	๖๖	๕.๘	๕.๘
กลุ่มเสริมสร้างประสิทธิภาพ	๓๘	๓๙	๔.๖	๔.๕
เสาหลักที่ ๕ การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	๕๖	๕๙	๔.๖	๔.๖
เสาหลักที่ ๖ ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	๓๐	๓๐	๔.๗	๔.๗
เสาหลักที่ ๗ ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	๖๗	๖๖	๔.๒	๔.๒
เสาหลักที่ ๘ พัฒนาการของตลาดการเงิน	๓๙	๓๔	๔.๔	๔.๖
เสาหลักที่ ๙ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี	๕๘	๖๕	๔.๒	๓.๙
เสาหลักที่ ๑๐ ขนาดของตลาด	๑๘	๒๒	๕.๒	๕.๑
กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา	๔๘	๕๔	๓.๙	๓.๘
เสาหลักที่ ๑๑ ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	๓๕	๔๑	๔.๔	๔.๔
เสาหลักที่ ๑๒ นวัตกรรม	๕๗	๖๗	๓.๔	๓.๓

สำหรับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของปี ๒๐๑๕ ที่ได้จากตัวชี้วัดที่อยู่ใน ๒ เสาหลัก คือ เสาหลักที่ ๔ สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มี ๒ ตัวชี้วัดย่อย) และเสาหลักที่ ๕ การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม (มี ๘ ตัวชี้วัด) พบว่า มี ๗ ตัวชี้วัดย่อยที่มีอันดับสูงขึ้นจากปีก่อน (แถบสีเขียว) มี ๒ ตัวชี้วัดย่อยที่อันดับลดลงจากเดิม (แถบสีแดง) และมี ๑ ตัวชี้วัดย่อยที่ได้อันดับคงเดิม (แถบสีส้ม) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย เฉพาะเสาหลักที่ ๔ และ ๕ ปี ๒๐๑๔-๒๐๑๖

เสาหลัก	ดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน (GCI)	อันดับ		คะแนน	
		๒๐๑๔-๒๐๑๖	๒๐๑๔-๒๐๑๕	๒๐๑๔-๒๐๑๖	๒๐๑๔-๒๐๑๕
เสาหลักที่ ๔	คุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	๘๙	๙๐	๓.๕	๓.๖
	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ	๕๔	๕๘	๙๕.๖	๙๕.๖
เสาหลักที่ ๕	อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา	๗๙	๗๙	๘๗.๐	๘๗.๐
	อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา	๕๒	๕๔	๕๑.๒	๕๑.๒
	คุณภาพของระบบการศึกษา	๗๔	๘๗	๓.๖	๓.๔
	คุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	๗๙	๘๑	๓.๙	๓.๙
	คุณภาพของสถานศึกษาที่สอนการบริหารจัดการ	๗๗	๘๑	๔.๐	๔.๑
	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา	๕๔	๖๑	๔.๖	๔.๖
	การให้บริการฝึกอบรมเฉพาะทางในประเทศ	๗๐	๖๙	๔.๑	๔.๒
	ขอบเขตของการฝึกอบรม	๔๑	๓๗	๔.๓	๔.๔

การปรับปรุงระบบคลังข้อมูลสารสนเทศ ทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรการสำคัญในการนำนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติ คือ การติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาครอบคลุมทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งในช่วงปีที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้กำหนดกรอบตัวชี้วัดสำหรับการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาและพัฒนาระบบคลังข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลตามกรอบตัวชี้วัดที่กำหนด และรวบรวมข้อมูลทุกมิติจากระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานการศึกษาครอบคลุมทุกระดับการศึกษาและทุกสังกัดทั้งภายในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประมาณ ๒๗ ตัวชี้วัด โดยมีระบบการนำเสนอผลการประเมินแต่ละตัวชี้วัด เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง และเสนอผลประเมินในรูปแบบตาราง กราฟ และแผนที่ประเทศไทย โดยเผยแพร่สู่สาธารณชนทางเว็บไซต์ www.thaiedeva.org (ระบุรหัส userid : thaiedeva\guestonec และ password : FORedeva#๒๐๑๕) ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบมีการ update ข้อมูลอย่างต่อเนื่องและทันสมัย สำนักงานฯ จึงได้กำหนดให้มีกิจกรรมการปรับปรุงระบบคลังข้อมูลขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาสำหรับสนับสนุนงานกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของประเทศ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

สถานภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา ความก้าวหน้าและผลการดำเนินงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้ร่วมดำเนินงานปรับปรุง (update) ระบบคลังข้อมูล (Data Warehouse) สำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีข้อมูลต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งปรับปรุงเว็บไซต์ www.thaiedeva.org ให้มีความน่าสนใจ สะดวกและเข้าถึงง่ายเพื่อประโยชน์ต่อการใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านการประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดอย่างน้อย ๑๖ ตัวชี้วัด และบำรุงรักษาระบบคลังข้อมูลและเว็บไซต์ www.thaiedeva.org ตลอดระยะสัญญาจ้างและหลังสัญญาจ้างเป็นเวลา ๑ ปี

ทีมงานมหาวิทยาลัยบูรพาและผู้รับผิดชอบโครงการฯ ปรึกษาร่วมกับผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลให้ตรงกันและนำไปใช้ประกอบการพัฒนาระบบคลังข้อมูลให้ถูกต้อง

สำหรับตัวชี้วัดที่มีในระบบ มีทั้งหมด ๒๐ ตัว ดังนี้

- ๑) อัตราการเข้าใหม่ของประชากรวัยเรียน (Gross Intake Rate)
- ๒) อัตราการเข้าใหม่เปรียบเทียบระหว่างเพศ
- ๓) อัตราการเข้าเรียนของประชากรวัยเรียน (Gross Enrollment Rate)
- ๔) อัตราการเข้าเรียนเปรียบเทียบระหว่างเพศ
- ๕) อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ : สายอาชีพ
(ม.๔ -๖ : ปวช. ๑-๓)
- ๖) ร้อยละของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการทดสอบ O-net อยู่ในระดับดี
(มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ)
- ๗) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม
อันพึงประสงค์ระดับดีขึ้นไป (ตามผลประเมินภายนอก รอบสอง)
- ๘) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิต
ในระดับดีขึ้นไป (ตามผลประเมินภายนอก รอบสอง)
- ๙) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในภาพรวม
ของสถานศึกษา
- ๑๐) ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร
- ๑๑) อัตราการรู้หนังสือของประชากร
- ๑๒) อัตราการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานของประชากรไทย
- ๑๓) สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป
- ๑๔) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ
มีความเป็นพลเมืองในระดับดีขึ้นไป (ตามผลประเมินภายนอก รอบสอง)

- ๑๕) อัตราการเกิดคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- ๑๖) อัตราการตั้งครุฑของเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
- ๑๗) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองในระดับดีขึ้น (ตามผลประเมินภายนอก รอบสอง)
- ๑๘) อัตราการเข้ารับการบำบัดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนอายุ ๒๔ ปีลงมา
- ๑๙) ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับดีขึ้น (ตามผลประเมินภายนอก รอบสอง)
- ๒๐) กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๕

ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลผลการประเมินแต่ละตัวชี้วัด ได้ทางเครื่องคอมพิวเตอร์และมือถือ โดยเรียกผ่านเว็บไซต์ www.thaiedeva.org ดังภาพต่อไปนี้

ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินงาน คาดว่าจะแล้วเสร็จตามสัญญาจ้างภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ หลังจากนั้น จึงจะทำการเผยแพร่ระบบฯ ให้หน่วยงานและผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

สถิติการศึกษาที่น่าสนใจ

การวางแผนและการกำหนดนโยบายทางการศึกษา จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการวางแผนและการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การวางแผนและการพัฒนาการศึกษาของประเทศสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้สารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย ทันความต้องการใช้และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาของสงฆ์ ข้อมูลงบประมาณด้านการศึกษา และข้อมูลประชากร เพื่อให้การใช้ข้อมูลการศึกษามีความต่อเนื่องทุกปี สำนักงานฯ จึงได้ทำรายงานสถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา ๒๕๕๗-๒๕๕๘ ขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลกลางของประเทศ สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน

สถิติการศึกษาของประเทศไทยปีการศึกษา ๒๕๕๗-๒๕๕๘

จำนวนนักเรียน นักศึกษาในระบบ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ อายุ ๓-๒๑ ปี มีจำนวน ๑๓.๑ ล้านคน (ไม่รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๕๗ เล็กน้อย ประมาณ ๒ หมื่นคน โดยทุกระดับการศึกษามีจำนวนนักเรียนลดลงเล็กน้อย ยกเว้นนักเรียนในระดับประถมศึกษาและอุดมศึกษา

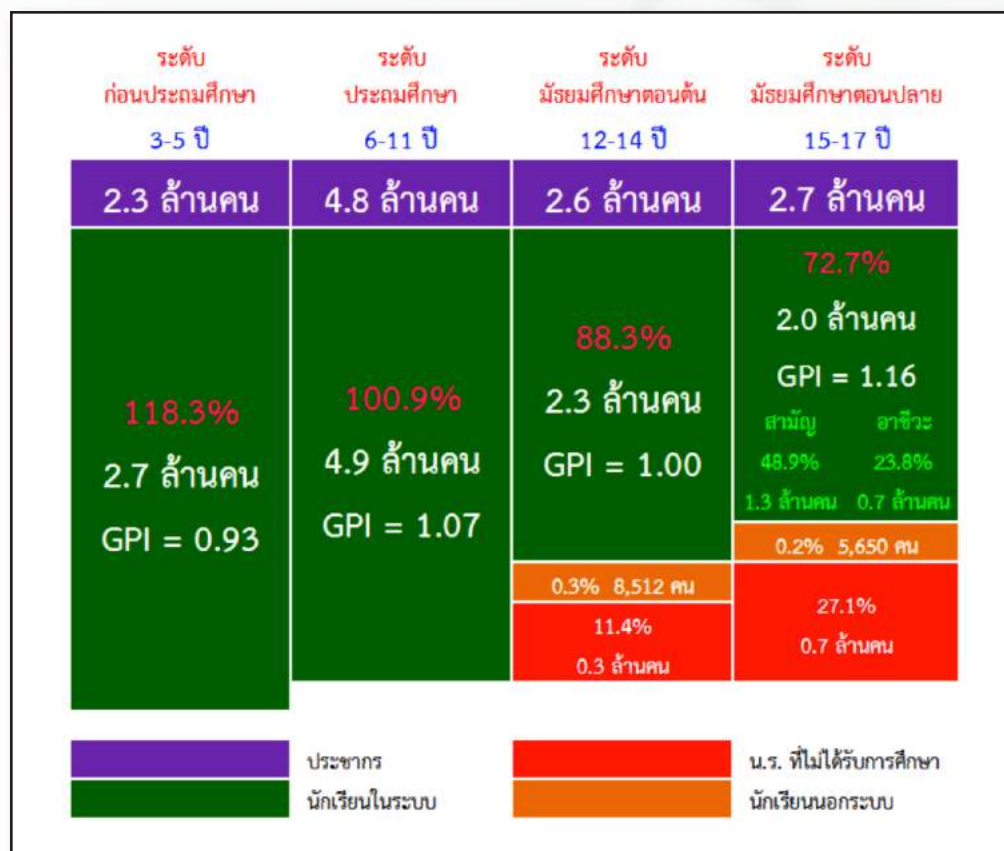
อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร

สำหรับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี (อายุ ๖-๑๔ ปี) ปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีจำนวนนักเรียน ๗.๒ ล้านคน จากประชากรทั้งหมด ๗.๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕ เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๕๗ ร้อยละ ๒ ที่รัฐยังไม่สามารถจัดการศึกษาได้ครบร้อยละ ๑๐๐ ที่ต้องมีการผลักดัน ทบทวนนโยบายการจัดการศึกษา และจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของเด็กไทยให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีนักเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ ๑๑.๔ หรือประมาณ ๓ แสนคน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๑

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังมีนักเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ ๒๗ หรือประมาณ ๗ แสนคน ที่ต้องติดตามกลับเข้ามาในระบบการศึกษาหรือส่งเสริมให้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีหลักสูตรรองรับต่อความต้องการของผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ และดัชนีความเสมอภาคทางเพศมีค่าเข้าใกล้ค่า ๑.๐ หรือมีจำนวนนักเรียนหญิงชายไม่แตกต่างกัน ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีจำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา ๒๕๕๗ พบว่าอัตราส่วนนักเรียน นักศึกษาต่อประชากรปีการศึกษา ๒๕๕๘ สูงกว่าปีการศึกษา ๒๕๕๗ ทุกระดับการศึกษา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอัตราส่วนลดลงประมาณร้อยละ ๒ และมีเพิ่มมากที่สุดคือระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒ แต่อย่างไรก็ตามอัตราส่วนนักเรียนในระดับอนุบาลไม่ได้รวมนักเรียนที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยังมีนักเรียน ๓ ขวบปอนอยู่ที่ทำให้อัตราส่วนยังดูน้อย แต่รัฐบาลได้มีการสนับสนุนการศึกษาระดับอนุบาล เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนเข้าสู่ในระดับประถมศึกษา

แผนภาพที่ ๑ จำนวนประชากร จำนวนนักเรียน นักศึกษาในระบบ นอกระบบ ที่ไม่ได้รับการศึกษา และดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ปีการศึกษา ๒๕๕๘

หมายเหตุ อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรที่เกินร้อยละ ๑๐๐ เนื่องจากมีจำนวนเด็กนอกช่วงอายุ นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา รวมศูนย์พัฒนาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๓ ขวบปนอยู่ GPI (Gender Parity Index) คือ อัตราการเสมอภาคทางเพศ ถ้าน้อยกว่า ๑ แสดงว่า ชายมากกว่าหญิง

อัตราการเรียนต่อ

อัตราการเรียนต่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ สูงถึงร้อยละ ๑๐๑.๓ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา ๒๕๕๘ สูงถึงร้อยละ ๙๘.๗ โดยศึกษาต่อในสายสามัญศึกษามากกว่าสายอาชีวศึกษา และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๗ ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘ ร้อยละ ๙๕.๐

การพัฒนากำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ ที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนนักเรียนสายอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น แต่ในทางกลับกัน สัดส่วนนักเรียนสายอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จากร้อยละ ๓๙.๘ ลดลงอย่างต่อเนื่องและคงที่ในปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๘ เหลือประมาณร้อยละ ๓๓ ทั้งนี้ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ สัดส่วนนักเรียนสายสามัญต่ออาชีวศึกษาอยู่ที่ร้อยละ ๖๗.๓ ต่อ ๓๒.๗ แต่อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยหลายอย่างในการเพิ่มสัดส่วนนักเรียนสายอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มสถานศึกษาสายอาชีวศึกษาให้มากขึ้น (สถานศึกษาอาชีวศึกษามีจำนวน ๘๗๕ แห่ง ในขณะที่สถานศึกษาสามัญมีจำนวน ๓,๖๓๔ แห่ง) การปรับเปลี่ยนค่านิยมของผู้ปกครอง การสร้างภาพลักษณ์ต่อการเป็นนักเรียนสายอาชีวศึกษา และเส้นทางสายอาชีพที่พร้อมรองรับเมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๙-๒๕๕๙ มีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกับจำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด โดยที่ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณรายจ่ายทั้งหมด มากที่สุดในปี ๒๕๕๒ และในปี ๒๕๕๙ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ในขณะที่ร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มากที่สุดในปี ๒๕๕๐ และในปี ๒๕๕๙ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถติดตามรายละเอียดได้จากรายงานฉบับนี้

การพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการ ปฏิรูปการศึกษา

- การประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและปรับปรุงแก้ไข
กฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องและสนับสนุน
การปฏิรูปการศึกษาของชาติ
- การศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายการศึกษา
เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้อง และสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

การปฏิรูปการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดทำกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการดำเนินการของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จากผลการประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากที่ขาดความเข้าใจในสาระที่สำคัญของกฎหมาย อันส่งผลให้มีการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกฎหมายและนำไปสู่การร้องเรียน การฟ้องร้องต่อศาลปกครอง เป็นคดีความจำนวนมาก

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะที่มีหน้าที่พัฒนามาตรฐานกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา จึงได้ทำการประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้อง และสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ด้านกฎหมายการศึกษาและติดตามประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาจากผู้ปฏิบัติงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้เป็นกฎหมายที่เอื้อและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้ดำเนินงานประชุมสัมมนาและติดตามประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาใน ๔ ภูมิภาค ณ จังหวัดเชียงใหม่ กระบี่ อุดรธานี และพระนครศรีอยุธยา ระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ – มีนาคม ๒๕๕๙ มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นิติกรประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย รวมจำนวน ๑,๐๐๐ คน รวมทั้งได้ติดตามประเมินผลโดยลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำ ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา ใน ๑๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย ตราด อุบลราชธานี เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา สงขลา กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ตาก นครพนม ฉะเชิงเทรา สระแก้ว และกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้น ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และจัดทำ ร่างรายงานผลการประเมินการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้สอดคล้องและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยได้ขอค้นพบ สรุปดังนี้

๑. ทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในอนาคต

ต้องจัดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติใหม่โดยมีสาระสำคัญ อาทิ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของชาติ ความรู้พื้นฐานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ การบริหารจัดการด้านการศึกษาระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น และภาคเอกชน ระบบและกระบวนการผลิต การใช้ และการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณด้านการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและข้อมูลทางการศึกษา รวมทั้งให้มีมาตรการบังคับหรือความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา โดยมีกลไกเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่วางแนวทางการพัฒนาระยะเวลา ๑๕ ปี ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษานับที่ ๑๒ มีแผนระยะสั้นกำหนดระยะเวลา ๕ ปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และมีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ หรือ Super board เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้แผนการศึกษาและกฎหมายการศึกษานำไปสู่ความสำเร็จได้

๒. กฎหมายการศึกษา

- ๑) ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่ และรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน มียุทธศาสตร์ของประเทศให้สอดคล้องกับการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและมุมมองการศึกษาของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ร่วมด้วย
- ๒) ต้องเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ และมีการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาอย่างจริงจัง มีการติดตามประเมินผล การบังคับใช้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาให้ทันสมัยตลอดเวลา เพื่อลดปัญหาอุปสรรคกฎหมายต่อการพัฒนาการศึกษาชาติ
- ๓) ต้องเป็นกติกากำหนดให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีใช้เป็นกรอบบังคับ แต่เป็นการให้อิสระโดยการกำหนดเป็นมาตรฐานกลางที่แต่ละโรงเรียนสามารถปฏิบัติแตกต่างกันได้ตามแต่ละบริบทของสถานศึกษา แต่ต้องมีระบบการตรวจสอบกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเช่นเดียวกัน ปัญหาการศึกษามีได้เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายแต่เกิดจากบุคคลผู้นำกฎหมายไปปฏิบัติเป็นสำคัญ
- ๔) ควรเน้นการพัฒนาไม่ใช่เพื่อการควบคุม ต้องเป็นกฎหมายที่สามารถส่งเสริมสนับสนุน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๒) การเปลี่ยนแปลงมิติมุมมองด้านการศึกษาที่จะสร้างคนไทยในอนาคต ๓) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของการจัดการศึกษาว่าจะดำเนินการเพื่อสวัสดิการของประชาชนหรือเป็นการศึกษาเพื่อการลงทุน ฉะนั้น การร่างกฎหมายควรมีการนำปัญหาและความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีการสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ นำระบบการประเมินจุดอ่อนของนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา มีระบบวิจัยเชิงสถาบันให้กฎหมายสามารถปรับเปลี่ยนด้วยตัวเองเพื่อสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ พัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ สามารถคิด วิเคราะห์และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ มีตัวชี้วัดที่คำนึงถึงการนำความรู้ไปใช้ได้จริงมีใช้ใช้ระบบ “แพ็คต้ออก” เป็นเกณฑ์เช่นในระบบเดิม

- ๕) ต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นหลัก และกำหนดจุดเน้นอื่น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การปฏิรูปการเรียนรู้ ๒) การพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ๓) ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ๔) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นกลไกช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมด้านการศึกษา และ ๕) การกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่มีความเป็นอิสระ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการปรับบทบาทภาครัฐมาเป็นผู้สนับสนุนการศึกษาเป็นสำคัญ
- ๖) ต้องสามารถนำไปบังคับใช้ได้ เพราะแต่ละโรงเรียนสามารถปฏิบัติแตกต่างกันได้ตามแต่ละบริบทของสถานศึกษา แต่ต้องมีระบบการตรวจสอบกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานเช่นเดียวกัน โดยปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมิใช่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายแต่เกิดจากบุคคลผู้นำกฎหมายไปปฏิบัติเป็นสำคัญ ฉะนั้นสภาพบังคับของกฎหมาย ความสอดคล้องกับสภาพบริบทในแต่ละพื้นที่ และการปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึง

๓. บุคลากรด้านการศึกษา

เตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาภาระหนี้สินครูโดยเร่งด่วน ทบทวนการผลิตบุคลากรให้มีความสามารถทางการแข่งขันและตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ควรนำ “หลักคุณธรรม” เข้ามาบรรจุในหลักสูตรการศึกษา เพื่อสร้างเด็กไทยที่มีคุณธรรม รู้รักสามัคคี ซื่อสัตย์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง สร้างนวัตกรรม แก้ปัญหาได้อย่างไม่ย่อท้อ และสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถทางด้านภาษาและเทคโนโลยี เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรเข้าสู่ตลาดเศรษฐกิจโลกที่ไร้พรมแดน

๔. การกำหนดนโยบายด้านการศึกษา

นโยบายด้านการศึกษาคือเป็นกลไกของการพัฒนาประเทศ แนวคิดหลักการจัดการศึกษาต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในสังคมโลก การศึกษาต้องปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับชีวิต มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย ใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญ มีกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาตลอดช่วงชีวิต และการจัดการศึกษาต้องเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทุกภาคส่วน โดยภาครัฐเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน มีกฎหมายการศึกษาที่สนับสนุนการกระจายอำนาจที่มีสภาพบังคับใช้ได้จริง

๕. ทิศทางและภารกิจของสภาการศึกษาในอนาคต

ทิศทางและภารกิจของสภาการศึกษาในอนาคต จะเป็นหน่วยงานด้านนโยบายและแผนการศึกษานับพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัย เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาของประเทศ ศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ สร้างเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาองค์กรภายในเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยจะต้องดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ๑) จัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งควรมีสาระสำคัญเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการศึกษาและแนวทางการพัฒนาเด็กที่พึงประสงค์ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย การบริหารจัดการด้านการศึกษาระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น และภาคเอกชน ระบบและกระบวนการผลิต การใช้ และการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารจัดการและงบประมาณการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา
- ๒) จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา ๑๕ ปี โดยต้องจัดทำให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

- ๓) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมีกำหนดระยะ ๕ ปี โดยต้องจัดทำให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นหรือจัดทำประชาพิจารณ์จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ๔) จัดทำพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ โดยคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนาคนแห่งชาติจะเป็นองค์กรกลางในการกำกับดูแลนโยบายการศึกษาของประเทศทั้งระบบ ซึ่งจะประกอบด้วยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่หลากหลาย

๖. กลไกการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต้องร่วมดำเนินการจากทุกภาคส่วน

เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ควรกำหนดกลไกขับเคลื่อนการศึกษาดังนี้

- ๑) ให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมเป็นเครือข่ายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อร่วมกันชี้นำการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ไปสู่ทิศทางเดียวกัน
- ๒) ทุกภาคส่วนของสังคมต้องชี้ประเด็นและให้ความเห็นในข้อกฎหมายในแง่มุมต่างๆ เพื่อเป็นคานงัดของระบบการศึกษา และผลักดันการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เช่น ระบบงบประมาณการศึกษา ระบบเงินอุดหนุนและการประเมินวิทยฐานะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งต้องติดตาม ตรวจสอบ และให้การสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้
- ๓) หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ
 - ต้องดำเนินการไปตามกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
 - ต้องหากลไก หรือวิธีการ หรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดผลอย่างแท้จริง
 - ต้องมีช่องทางที่หลากหลายในการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้สังคมรับรู้และติดตามความเคลื่อนไหวรวมถึงกระแสความเปลี่ยนแปลง
 - ต้องให้การสนับสนุนในทุกมิติอย่างชัดเจนและเกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
 - ต้องติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อการพัฒนาและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ หรือหากลไกที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการการศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

เป้าหมายสำคัญของประชาคมเขตเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันภายใต้การเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยการผลิตเสรีเพื่อนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อุปสรรคสำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเร่งแก้ไขร่วมกัน คือ การลดความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนา การยกระดับความพร้อมด้านการค้าและการลงทุน ทั้งการปฏิรูปกฎระเบียบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณสุข การพัฒนามาตรการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาระบบสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาการศึกษา

กลยุทธ์สำคัญของการส่งเสริมการค้าและการลงทุนเพื่อรองรับ AEC คือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีมติมอบหมายสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ให้ศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ต่อมา หัวหน้าคสช. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้ให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุน ต่อมา คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน ๑๐ เขต โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มการจ้างงานและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้ประชาชน

จากเป้าหมายของการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษข้างต้น ทำให้ภาคการศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของพื้นที่ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน การจัดการศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอันหมายรวมถึงกฎหมายการศึกษาที่จะเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจในการพัฒนากฎหมายการศึกษา จึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่ใกล้เคียงด้านการแข่งขันและจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมายการศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายการบริหารจัดการของภาครัฐ รวมถึงการนำร่องแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน ๒ ปี

สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้มีการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนภาครัฐที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีผลสรุป ดังนี้

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษา

๑. ประชาชนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ไม่เข้าใจถึงประโยชน์ ส่วนได้เสียหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษากับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อีกทั้งกลุ่มบุคคลหรือคณะทำงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระดับต่างๆ ให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจโดยไม่ใส่ใจเรื่องของการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่ที่อยู่ตามแนวชายแดน จึงเป็นพื้นที่ที่มีเด็กย้ายถิ่นข้ามชาติอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จากสถานการณ์ที่เด็กย้ายถิ่นข้ามชาติไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนไทย พบว่า มีองค์กรพัฒนาการศึกษาเอกชนเข้ามามีการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ต่างๆ เป็นจำนวนมาก บางครั้งเด็กนักเรียนของศูนย์การเรียนรู้เหล่านี้ออกมาประท้วงในเรื่องต่างๆ แสดงพฤติกรรมหัวรุนแรง ก้าวร้าว ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษาในพื้นที่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนรู้เหล่านี้ เนื่องจากไม่สามารถเข้าไปกำกับติดตามได้อาจก่อให้เกิดภัยต่อความมั่นคงทางด้านการจัดการศึกษาของไทย

๓. เกิดองค์กรพัฒนาการศึกษาจำนวนมากดำเนินการเพื่อให้เด็กต่างด้าวโดยเฉพาะเด็กชาวพม่า มีสิทธิมาเรียนโรงเรียนของไทยเป็นจำนวนมาก โดยค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทั้งหมดใช้งบประมาณของประเทศไทยและองค์กรพัฒนาการศึกษาเหล่านี้ได้รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศในการดำเนินการอันเป็นการดำเนินการในลักษณะมีผลประโยชน์แอบแฝง จึงทำให้งบประมาณของประเทศชาติไม่ได้พัฒนาการศึกษาให้เด็กไทยอย่างเต็มที่

๔. การขาดทักษะความสามารถด้านภาษาอังกฤษและทักษะด้านภาษาเพื่อนบ้านของเด็กนักเรียนไทย

๕. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย และขาดทักษะการสอนที่ดี

ข้อเสนอการพัฒนากฎหมายการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๑. รูปแบบการจัดการศึกษา

เนื่องจากการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ตามแนวชายแดนที่มีสภาพบริบทแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน และเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรมีรูปแบบเฉพาะของแต่ละพื้นที่ และมอบอำนาจให้จังหวัดบริหารจัดการอย่างเต็มที่และเด็ดขาดเพื่อความเป็นเอกเทศและรวดเร็วทันต่อการแข่งขันและมีประสิทธิภาพ

๒. กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา

เนื่องจากการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอาจแตกต่างกันตามสภาพปัญหาในพื้นที่ จึงควรมีกลไกการขับเคลื่อน ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ออกนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาอย่างเร่งด่วนและชัดเจน

๒) เร่งส่งเสริมให้ความรู้กับคนในพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน

๓) สร้างเครื่องมือหรือหน่วยงานเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาด้านการศึกษาโดยเฉพาะ

๔) กำหนดให้การจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความพิเศษแตกต่างจากการศึกษาในเขตพื้นที่ปกติ

๕) ออกกฎหมายด้านการศึกษาสำหรับใช้บังคับในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะ และกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์ มีอำนาจในการบริหารจัดการทั้งเรื่องวิชาการ การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

๖) พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการศึกษา

- ๓) พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่
- ๔) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ร่วมกันของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาด้านการศึกษา ภาษา สังคม ศิลปวัฒนธรรม
- ๕) จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดี
- ๑๐) ปฏิรูปกระบวนการผลิตครู ให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

๓. แนวทางการจัดทำและพัฒนากฎหมาย

- ๑) ปรับแก้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมในหลายประเด็นดังนี้
 - ควรระบุเรื่องการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นการเฉพาะ
 - มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา
 - มาตรา ๔๖ สิทธิประโยชน์ รัฐต้องให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริจาคทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้แก่สถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา เนื่องจากพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่ที่ภาคเอกชนมีความต้องการเข้ามาลงทุนเป็นอย่างมาก จึงควรหามาตรการจูงใจในการระดมการสนับสนุนการศึกษาจากภาคเอกชน
 - มาตรา ๕๒ การผลิตและพัฒนาครู ควรเพิ่มภาระหน้าที่ให้กระทรวงต้องกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่

- มาตรา ๕๘ การระดมทรัพยากร ควรออกกฎหมายให้สถานศึกษาสามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงนโยบายการเรียนฟรีของรัฐบาลด้วย
 - มาตรา ๕๙ วรรคสาม การใช้ประโยชน์จากที่ราชพัสดุของสถานศึกษา ควรกำหนดให้บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลและที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
- ๒) ควรออกกฎหมายการศึกษาลำดับรองสำหรับ
- การบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นการเฉพาะและเน้นการกระจายอำนาจให้พื้นที่อย่างเด็ดขาด
 - การส่งเสริมสถานศึกษานิติบุคคลโดยเฉพาะ
 - การลงโทษสถาบันที่ผลิตครูโดยไม่มีคุณภาพ
- ๓) ปรับแก้กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยผ่อนปรนเรื่องระยะเวลาของแรงงานต่างชาติ
- ๔) องค์การครูสภาต้องมีความเคร่งครัดเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูและดำเนินการตามบทลงโทษที่ชัดเจน
- ๕) กระทรวงศึกษาธิการต้องทบทวนการจัดทำหลักสูตรใหม่ ให้มีความยืดหยุ่นขึ้น โดยให้แต่ละสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตนได้ และต้องจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่

ความร่วมมือด้านนโยบายการศึกษา กับนานาชาติ

- การประชุมโต๊ะกลมไทย - สหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๗
เรื่อง สะเต็มศึกษา : วัฒนธรรมการเรียนรู้สำหรับกำลังคน
ในศตวรรษที่ ๒๑
- การประชุมโต๊ะกลมไทย – ฟินแลนด์ ด้านการศึกษาและ
กระบวนการผลิตและพัฒนาครู
- การประชุมความร่วมมือไทย – รัสเซีย เพื่อส่งเสริมผู้ที่มี
ความสามารถพิเศษ
- การสัมมนานานาชาติเรื่อง การจัดทำกรอบมาตรฐานสมรรถนะ
ครูปฐมวัย
- การสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยร่วมระหว่าง UNESCO, OECD
และ สกศ. เรื่อง ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษา
ของประเทศไทย
- การประชุมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษา
ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน ครั้งที่ ๓
- ความร่วมมือกับ British Council ในการพัฒนานโยบาย
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- การประกาศยกย่องและเฉลิมฉลองเจ้าพระยาพระเสด็จ
สุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์ เปีย มาลากุล) เป็นบุคคลสำคัญ
ของโลกด้านการศึกษา สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

การประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐอเมริกา ครั้งที่ ๓ เรื่อง สะเต็มศึกษา : วัฒนธรรมการเรียนรู้ สำหรับกำลังคนในศตวรรษที่ ๒๑

โครงการประชุมโต๊ะกลมด้านการศึกษาไทย-สหรัฐฯ ถือกำเนิดจากพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเข้าร่วมประชุม ๖ ประเทศ ณ บัณฑิตวิทยาลัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย (Graduate School of Education, University of Pennsylvania) สหรัฐอเมริกาเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ทรงมีพระราชดำริ **“ให้ประเทศไทยสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับนานาชาติ โดยเริ่มจากประเทศสหรัฐฯ”**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำพระราชดำริเสนอคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ (คณะกรรมการสภาการศึกษาในปัจจุบัน) คณะกรรมการฯ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะ
อนุกรรมการบริหารโครงการจัดประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ ขึ้น โดยสำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษาเป็นฝ่ายเลขานุการโครงการฯ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการให้มีการศึกษา
วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาและการปฏิรูประบบอุดมศึกษาของ
ประเทศไทย ส่วนทางด้านสหรัฐฯ ก็มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ ขึ้นเช่น
กัน มีมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียเป็นเลขานุการ โดยทั้ง ๒ ฝ่าย สลับกันเป็นเจ้าภาพจัดการ
ประชุม โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็น
ประธานเปิดการประชุมทุกครั้ง ยกเว้นครั้งที่ ๖ ซึ่งการจัดประชุมแต่ละครั้งจะมีกิจกรรมก่อน
และหลังการประชุม ได้แก่ การสนับสนุนการวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) ด้าน
วิทยาศาสตร์ศึกษาและอุดมศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) และระหว่าง
การประชุมมีกิจกรรม ได้แก่ การเสนอผลวิจัยของฝ่ายไทยและฝ่ายสหรัฐฯ แนวโน้มการ
เปลี่ยนแปลงและประเด็นอุบัติใหม่ (emerging issues) ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิด
เห็นเพื่อวางแผนความร่วมมือในอนาคต รวมทั้งการศึกษาดูงาน (study visit) เป็นต้น

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้จัดให้มีการประชุมโต๊ะกลม ไทย-สหรัฐฯ ด้าน
การศึกษา ครั้งที่ ๗ เรื่อง “สะเต็มศึกษา : วัฒนธรรมการเรียนรู้สำหรับกำลังคนในศตวรรษที่
๒๑” (STEM Education: Learning Culture of the 21st C Workforce) ณ อาคาร
เคเอกซ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่
๒๖ – ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ มีการบรรยายหัวข้อที่สำคัญ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์กำลังคน
ด้านสะเต็มของประเทศไทย นโยบายสะเต็มศึกษาในประเทศไทย สะเต็มศึกษาในประเทศ
สหรัฐฯ : จากนโยบายสู่การปฏิบัติ และการอภิปรายทั่วไป เรื่อง การพัฒนากำลังคนด้าน
สะเต็มจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงการศึกษาดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังมีการจัด
นิทรรศการ “สะเต็มศึกษา และการพัฒนาการศึกษา มจร. – KMUTT 3.0”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
เสด็จพระราชดำเนินเปิดการประชุม โดยมีพระราชดำรัสเปิดการประชุมตอนหนึ่งความว่า

*“การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ด้วยสะเต็มศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ จึงควรเน้น
กิจกรรมที่บูรณาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อ
เชื่อมโยงความรู้การทำงานในชีวิตจริง ผู้เรียนจะเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ด้วย
ความสนุก พร้อมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ ยิ่งไปกว่านั้น นักเรียนต้องมีความรู้ด้าน
ศิลปะ ภาษา สังคมศาสตร์ และอื่นๆ ร่วมด้วย กระบวนการเรียนรู้ยังกระตุ้นให้เกิดความคิด
สร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อแก้ไข
ปัญหา สร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ๆ สะเต็มศึกษา มีคุณค่าในการสร้างทักษะ
คุณลักษณะของนักเรียน และผลิตกำลังคนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ”*

นอกจากนี้ มีการประชุมกลุ่มย่อยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

● **กำลังคนเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Workforce)** เป็นการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาขั้นสูง (high-technology workforce) โดยเน้นที่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองต่อภาคอุตสาหกรรม

● **สะเต็มศึกษาในสถานศึกษา (STEM Education in Schools)** จะต้องมีการพัฒนาโดยเฉพาะการประยุกต์แนวคิดทางวิศวกรรมกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ลดช่องว่างระหว่างภาคการศึกษาภาคอุตสาหกรรม มีการเชื่อมโยงรับใช้ชุมชน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

● **สะเต็มและการพัฒนากำลังคนภาคการผลิต (Stem Workforce)** ให้ความสำคัญกับการจัดสะเต็มศึกษาในสายอาชีวศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การใช้สะเต็มในการพัฒนากำลังคนภาคการผลิต กำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติที่ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีอิสระในการจัดรูปแบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการทั่วประเทศ

ผลที่เกิดขึ้น จากการประชุมครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการจะต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

● เชื่อมโยงยุทธศาสตร์สะเต็มแห่งชาติกับโครงการสะเต็มศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ ได้เริ่มดำเนินการแล้ว พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่เด่นชัด มีการประเมินผลการดำเนินงานตามช่วงเวลาต่าง ๆ สำหรับการสนับสนุนตามโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ ครั้งที่ ๘ ซึ่งกำหนดจะจัดขึ้นที่สหรัฐฯ ประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๖๑

● ระดมความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสะเต็มศึกษาจัดการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานใน ๓ ประเด็น ต่อไปนี้

- รูปแบบการผลิตครูคุณภาพด้านสะเต็ม รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต วิธีการสอนและสื่อการสอนที่เชื่อถือได้ และการวิจัยด้านกิจกรรมสะเต็ม
- การระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมสะเต็มศึกษา
- การประเมินผลทักษะและความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติของผู้เรียนตามแนวทางสะเต็ม

● แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่จัดการศึกษา จำนวน ๓ คณะ เพื่อทำหน้าที่ทบทวนนโยบายการเปิดโอกาสให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น เช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี หลักสูตร ๔ ปี มาสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู ได้แก่

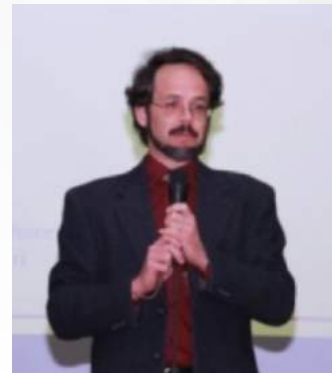
- คณะกรรมการอำนวยการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน
- คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นประธาน
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประธาน

● สนับสนุนทุนอุดหนุนวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นผู้ดำเนินการ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ขอนำไปเผยแพร่ในการประชุม เรื่อง Roles of Higher Education Institution and Private Sector in STEM Education in Thailand

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันจัดประชุม “สภาการศึกษาเสวนา” ครั้งที่ ๔ เรื่อง สะเต็มศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน (STEM in Basic Education) เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมอาคารเอนกประสงค์ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เขตพญาไท กรุงเทพฯ เพื่อเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู โรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษาและสนใจด้านสะเต็มศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสะเต็มศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ได้สาระโดยสรุป ดังนี้

Prof. Mark Allen Nanny แห่ง University of Oklahoma เสนอว่า อาจารย์ที่สอนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ มักจะถูกถามเสมอๆ ว่า ครูจะนำความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ไปผสมผสานในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร คำตอบคือ ครูจะเรียนรู้กระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้และให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จึงควรสร้างองค์ความรู้ให้เกิดจากตัวเด็กไม่ใช่เกิดจากการบอกเล่าจากครู โดยมีการวางแผนเกณฑ์กติกาการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณค่าต่อสังคม ทั้งนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง คือ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียนให้เป็นไปตามขั้นตอน โดยคำนึงถึงปัจจัย ๓ ประการ คือ ๑) ครูต้องเข้าใจสาระวิชาและหลักสูตรที่ได้รับมอบหมายให้สอน ๒) ต้องนำกระบวนการเรียนการสอนแบบวิศวกรรมศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาและลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในระดับที่สูงขึ้น และ ๓) ครูต้องมีประสบการณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้กับนักเรียน และต้องนำสู่การปฏิบัติ

Dr. Mark Windale, Principal Lecturer Center for Sciences Education, Sheffield University เสนอว่า ครูไทยไม่มีปัญหาในการฝึกอบรมเพิ่มเติมศึกษา แต่อุปสรรคการเรียนการสอนไม่เพียงพอและครูทำงานด้วยตนเองไม่มีใครช่วยเหลือ ควรมีการพัฒนาศึกษานิเทศก์เพื่อให้คำแนะนำแก่ครูไทยและพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ในหมู่ครูในโรงเรียน ๆ ละ ๒ คน รวมกับศึกษานิเทศก์ ๑ คน จนเกิดเครือข่ายในการประสานงานผ่าน Facebook โดยการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะครอบคลุม ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในขณะที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียนเพิ่มเติมในรูปโครงการ ครูใช้สื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนเปรียบเสมือนนักวิจัย คือ รับโจทย์ไปวิเคราะห์และหาวิธีการทดลอง มีการสื่อสารแบบวิทยาศาสตร์ สิ่งสำคัญของการเป็นนักเรียนเสมือนนักวิจัย คือการทบทวนเอกสารสำคัญ ฝึกกระบวนการวิจัยและแก้ไขปัญหาวิทยาศาสตร์ เมื่อฝึกแล้วนักเรียนสามารถออกแบบคำถามการทดลองเพื่อแก้ปัญหาได้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอโครงการวิทยาศาสตร์ต่อไป ปัจจุบันมีการดำเนินการฝึกและพัฒนาครูร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มาแล้ว ๓ ปี มีการอบรมพัฒนาครู และสร้างเครื่องมือมาอย่างต่อเนื่อง ในโครงการ Inspiring Sciences โดยผู้สนใจสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ inspiring science @ hotmail.com

Prof. Thomas Corcoran, Co-director of the Consortium for Policy Research in Education, Teachers College, Columbia University กล่าวว่า สะเต็มศึกษาให้ความสำคัญกับกระบวนการสืบหาความรู้ ระบุปัญหาและกำหนดปัญหาที่น่าสนใจ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ หาเหตุผลจากข้อสรุป ให้เด็กได้มีโอกาสทำโครงการ ก่อนจะบูรณาการการเรียนรู้ ซึ่งเทคนิคการสอนที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนเพื่อพัฒนาทัศนคติที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ จะเกิดขึ้นหากมีการค้นหาครูที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจกับผู้เรียนและวิเคราะห์องค์ความรู้ตั้งต้นให้เป็นมีอาชีพเสมือนวิชาชีพอื่น เช่น หมอ วิศวกร

สิ่งที่ประเทศไทยควรปรับเปลี่ยน คือ ระบบการงบประมาณอุดหนุนรายหัวแก่โรงเรียน ซึ่งทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนในคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ไม่เคยเป็นครูมาก่อนต้องเปลี่ยนให้คนเป็นครูมาก่อนเป็นผู้สอน เส้นทางเข้าสู่วิชาชีพครูควรเปิดกว้างมากกว่านี้ เพื่อให้บุคลากรสายวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นครูมากขึ้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของไทยยังมีปัญหา คือ การให้ค่าปรึกษาของอาจารย์นิเทศก์ควรมีเวลามากขึ้น สร้างแรงจูงใจให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาคัดเลือกครูเพื่อเป็นทีมงานของตนเอง ควรใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง การประเมินครูควรมุ่งความสำคัญไปที่การสอนมากกว่าเอกสารผลงาน และการให้ความสำคัญกับคะแนน O-net ที่วัดสัมฤทธิ์ผลที่แท้จริงของผู้เรียน

โดยสรุปแล้ว ผู้เข้าร่วมการประชุมต่างเห็นพ้องว่า “STEM” ไม่ใช่เรื่องใหม่ในประเทศไทย แต่การจัดการศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้ลงลึกและเผยแพร่ในวงกว้าง หากหน่วยงานในระดับนโยบายกำหนดยุทธศาสตร์สะเต็มแห่งชาติ ซึ่งกำหนดเป้าหมายและรูปแบบการจัดการศึกษาสะเต็มในอนาคต อาทิ การบรรจุสะเต็มศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ เป็นหนทางในการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทย ทุกท่านโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษา จึงควรให้ความสนใจศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจังเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาในอนาคต

การประชุมโต๊ะกลมไทย-ฟินแลนด์ ด้านการศึกษา และกระบวนการผลิตและพัฒนาครู

ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำคณะผู้บริหารและข้าราชการ สกศ. เข้าร่วมการประชุมโต๊ะกลมด้านการศึกษาไทย – ฟินแลนด์ ณ สาธารณรัฐฟินแลนด์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี ในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน ตลอดจนหาหรือความร่วมมือระหว่างกันในช่วงของการจัดทำ (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ และ (ร่าง) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งประเทศฟินแลนด์มีแนวปฏิบัติที่ดี และได้รับการยกย่องในระดับนานาชาติเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษา และแนวทางการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา

ประเทศไทยได้แสดงความสนใจที่จะขอความร่วมมือจากประเทศฟินแลนด์ โดยเรียนเชิญ Professor Erno Lehtinen มาบรรยายให้คำปรึกษา ใน ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑. การผลิตและพัฒนาครูซึ่งฟินแลนด์มีความโดดเด่น โดยอาจเชื่อมโยงกับโครงการคุรุทายาทและแนวทางการดำเนินงานรวมถึงความร่วมมือในอนาคต ๒. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติฉบับใหม่ โดยจะหารือร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓. การจัดทำฐานข้อมูลทางการศึกษาระดับชาติที่มีความเชื่อมโยงในทุกกระดับ และประเภทการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนและนโยบายทางการศึกษา โดย สกศ. จะได้หารือกับ นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ถึงแนวทางในการดำเนินงาน และ ๔. การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา

การประชุมความร่วมมือไทย-รัสเซีย เพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

ระหว่างวันที่ ๒๗ มิถุนายน – ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการ สภาการศึกษาและคณะ ได้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับหน่วยงานด้านการ ศึกษาของผู้ที่มีความสามารถพิเศษของประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย โรงเรียนและบุคลากร เกี่ยวข้อง เช่น Department of Education, Moscow City Government โรงเรียนเลขที่ ๒๔ เมือง Saint Petersburg และ Petersburg State Academy Art Lyceum เพื่อศึกษา การพัฒนารอบแนวคิดและนโยบายการส่งเสริมโอกาสของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และการพัฒนาการเรียนรู้เฉพาะทางเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กผู้มีความ สามารถพิเศษ (Thailand- Russia Collaboration on Programs for the Gifted and Talented) ที่ชื่อว่า “ซีริอัส” (Sirius Educational Centre) ซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์กีฬาโอลิมปิก ฤดูหนาวเมืองโซจิ สหพันธรัฐรัสเซีย (Sochi, Russia) รวมถึงการคัดกรองและประเมินเด็กที่ มีความสามารถพิเศษ การจัดสรรทรัพยากร การสร้างศูนย์ส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะสาขา การสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะทางและระบบติดตามบุคคลที่มีความสามารถพิเศษในระยะยาว

นอกจากนี้ ได้ร่วมงานแข่งขันฟิสิกส์นานาชาติ (The International Young Physicists' Tournament) ณ เมืองเอกาทารินเบิร์ก (Ekaterinburg) ณ สหพันธรัฐรัสเซีย และเข้าเยี่ยมชมการระดมทุนการวิจัยที่ดี กิตติชัยเสรี เอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก เพื่อหารือ และแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาไทย-รัสเซีย รวมทั้งความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อ เฉลิมฉลองในวาระครบรอบ ๑๒๐ ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-รัสเซีย ในปี ๒๕๖๐ ด้วย

การสัมมนาแห่งชาติ เรื่อง การจัดทำกรอบมาตรฐานสมรรถนะครูปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นเจ้าภาพร่วมกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต Israel's Agency for International Development Cooperation (MASHAV) จัดประชุมสัมมนาระดับชาติ The International Seminar on “Construction Guidelines for Standards and Competency Framework of Early Childhood Education” ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๑ กรกฎาคม – ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของประเทศ การพัฒนาครูปฐมวัย การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การฝึกอบรมครูปฐมวัย ตลอดจนการจัดทำมาตรฐานครูปฐมวัย โดยมี ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมพิธีเปิดและกล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุม

การสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยระหว่าง UNESCO, OECD และ สกศ. เรื่อง “ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทย”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้จัดประชุมระหว่างประเทศเพื่อเผยแพร่รายงานวิจัยเรื่อง “ข้อเสนอแนะนโยบายการศึกษาของประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพฯ โดยมีหม่อมหลวง ปรีดา ดิศกุล ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวเปิดการประชุม ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวต้อนรับและปาฐกถาพิเศษเรื่อง “จากนโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ณ ห้องกมลทิพย์ ๒ และ ๓ โรงแรมสุโกศล กรุงเทพมหานคร

งานวิจัยดังกล่าว ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้คณะผู้เชี่ยวชาญจาก UNESCO และ OECD เป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาของไทยและเก็บข้อมูลภาคสนาม รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติใน ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) นโยบายด้านหลักสูตร ๒) นโยบายด้านการประเมินผลผู้เรียน ๓) นโยบายการผลิตและการพัฒนาครู และ ๔) นโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้ดำเนินโครงการและประสานงานฝ่ายไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะผู้แทนรัฐบาลไทยในการดำเนินโครงการดังกล่าวหวังเป็นอย่างยิ่งว่ามุมมองและข้อเสนอแนะในรายงานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรระหว่างประเทศดังกล่าวจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนในสังคมทั้งผู้จัดทำนโยบายและผู้ปฏิบัติ ภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น และภาคประชาชนมาร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ประเทศก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในเวทีโลกได้

การประชุมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษา ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน ครั้งที่ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ซีมิโอ (SEAMEO: Southeast Asian Ministers of Education Organization) ศูนย์อาเซียน-จีน หรือ เอซีซี (ACC : ASEAN China Centre) และสถาบันวิจัยการศึกษาและวิทยาศาสตร์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (NIES) หรือ นีส ได้จัดประชุมเครือข่ายวิจัยทางการศึกษาประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน ครั้งที่ ๓ (3rd Southeast Asia - China Education Research Network Meeting : SEA - CERN) หรือ ซี-เชิร์น ระหว่างวันที่ ๕-๖ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ เพื่อนำเสนอร่างเอกสารนโยบาย แนวทางการปฏิบัติ และประเด็นท้าทายเกี่ยวกับระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกกลุ่มซีมิโอและจีน รวมถึงวิธีการและการสนับสนุนการวิจัยด้านต่างๆ ในอนาคต ผู้เข้าร่วมประชุมคือ ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิกซีมิโอ ๑๑ ประเทศ ประกอบด้วย ลาว มาเลเซีย บรูไน ดารุสสลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ติมอร์เลสเต สาธารณรัฐประชาชนจีน และไทย พร้อมด้วยผู้แทนจากซีมิโอ ผู้แทนจากเอซีซี ผู้แทนจากนีส มาประชุมร่วมกับผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการของไทย และผู้แทน สกศ.

หม่อมหลวง ปรีดา ดิสกุล ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประธานเปิดการประชุม กล่าวว่า การวิจัยทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน การวิจัยมีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของประเทศ เครือข่ายการวิจัยด้านการศึกษาระหว่างประเทศเป็นเครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน และสาธารณรัฐประชาชนจีน เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกเครือข่ายได้มีโอกาสแสวงหา แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยทางการศึกษาและส่งเสริมการวิจัยในภูมิภาคอาเซียนและสาธารณรัฐประชาชนจีน อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการวิจัย พัฒนาและขยายเครือข่ายด้านการวิจัยทางการศึกษาระดับภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในงานวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่ออนาคตที่ดีของเยาวชนในภูมิภาคนี้

ด้าน Dr. Ethel Agnes P Valenzuela รองผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีโอ) กล่าวว่า การประชุมเกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของสาธารณรัฐประชาชนจีน และซีมีโอในการสร้างเครือข่ายนักวิจัยในภูมิภาคเพื่อร่วมประชุมแลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญทางนโยบายการศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่ายสำหรับนักวิจัยทางการศึกษาในภูมิภาค หัวข้อหลักของการประชุมครั้งนี้เกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกเครือข่าย โดยผู้เข้าร่วมการประชุมจะได้รับทราบและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวนโยบายในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาตลอดจนร่วมหารือแนวทางการปรับปรุงระบบการสอบเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ทันสมัยและเข้ากับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกสู่ศตวรรษที่ ๒๑

ผลจากการประชุมดังกล่าว แต่ละประเทศได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติ ผู้แทนแต่ละประเทศได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อมูลเพื่อการทำงานร่วมกันในเครือข่ายด้านการวิจัยทางการศึกษา เกี่ยวกับนโยบายครู การพัฒนาการศึกษา ฯลฯ ซึ่งผู้แทนจากประเทศจีนและซีมีโอได้กล่าวขอบคุณที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้การต้อนรับและจัดเตรียมการประชุมได้เป็นอย่างดี

ความร่วมมือกับ British Council ในการพัฒนาโยบาย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๙ รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์) ผู้แทนจาก British Council และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน ๒๐ คน ได้เข้ารับฟังการบรรยายสรุปภาพรวมการจัดการศึกษาของประเทศอังกฤษ พร้อมทั้งศึกษาดูงานการจัดการเรียนการสอน ณ โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบ Inclusive Education และนำองค์ความรู้ทั้งหมดมาสังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะทางเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Educational Needs : SEN) ของประเทศไทย ได้สาระโดยสังเขปดังนี้

ภาพรวมการจัดการศึกษาของสหราชอาณาจักร

๑. ระบบการศึกษาของสหราชอาณาจักรในภาพรวม มีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ถูกชี้นำโดยระบบการเมือง และมีความเป็นอิสระสูง จึงทำให้เกิดนโยบายการปรับระบบโรงเรียนเป็นโรงเรียนนอคาเดมีเมื่อปี ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ภายใต้ Learning and Skills Act ๒๐๐๐ ทั้งนี้ รัฐบาลอังกฤษตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายในปี ๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓) โรงเรียนในอังกฤษทั้งหมดต้องเปลี่ยนไปเป็นโรงเรียนนอคาเดมี โดยโรงเรียนในรูปแบบนี้จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (State-funded Schools) โดยได้รับงบประมาณตรงจากรัฐบาลกลาง ไม่ต้องผ่านหน่วยงานระดับท้องถิ่น (Local Authority) เหมือนโรงเรียนทั่วไป มีการบริหารงานในรูปแบบเดียวกับบริษัท จำกัด โดยคณะกรรมการบริหารของโรงเรียน ซึ่งเป็นอิสระจากการควบคุมของหน่วยงานระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายส่งเสริมรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนโดยอาศัยเครือข่ายของโรงเรียนที่สนับสนุนซึ่งกันและกันด้วย

๒. กระทรวงศึกษาของประเทศอังกฤษ (Department for Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุการเป็นสังคมที่มีการศึกษาสูง ให้โอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับเด็กและเยาวชนทุกคน ด้านนโยบายการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๐๑๔ ได้ยกระดับความสำคัญในเรื่องนี้โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมาย Children and Families Act 2014 มีผลให้มีการจัดระบบการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นใหม่ (The new SEN system) ซึ่งมีหลักการสำคัญ ๖ ประการ

- การมีส่วนร่วม (Involvement) ให้ความสำคัญหรือมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- การแปรสภาพโรงเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันไปสู่การเป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ (State-funded Schools) โดยรับงบประมาณตรงจากรัฐไม่ผ่านหน่วยงานระดับท้องถิ่น และจะแปรสภาพเป็นโรงเรียนอคาเดมีทุกแห่งภายในปี ๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓)
- โรงเรียนทุกโรงจะต้องมีการจัดทำข้อมูลที่ชัดเจน และมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริการของโรงเรียนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและเด็กพิการ (SEND)
- ความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระหว่าง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านสุขภาพ
- ประสานการประเมินเด็กเข้าสู่ Education Health and Care plan (EHC plan)
- ขยายกลุ่มอายุการสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในช่วงอายุ ๑๖-๒๕ ปี

๓. การจัดสรรงบประมาณของเด็กกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนี้ เป็นการจัดสรรผ่านหน่วยงานระดับท้องถิ่น ยกเว้นโรงเรียนที่เป็นอคาเดมี จะได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง เงินงบประมาณที่โรงเรียนจะได้รับสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ ๑ เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรปกติตามรายหัวนักเรียน (Core education funding) ส่วนที่ ๒ เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มเติม (Additional support funding) และส่วนที่ ๓ เงินงบประมาณที่โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น (Top-up funding)

๔. การติดตามประเมินผลคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของ Ofsted (The Office for Standards in Education, Children's Services and Skills) Ofsted เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการกำกับให้โรงเรียนของรัฐทุกประเภทมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา มีความเป็นอิสระ และปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งผู้ติดตามประเมินจะให้คะแนนเพื่อตัดสินระดับคุณภาพมาตรฐานของแต่ละโรงเรียนที่ได้รับการตรวจประเมินใน ๔ ด้าน ได้แก่

- ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการศึกษา (Leadership and management)
- การสอน การเรียนรู้ และการประเมินผล (Teaching, learning and assessment)
- การพัฒนาเฉพาะบุคคล ความประพฤติ และสวัสดิภาพ (Personal development, behavior and welfare)
- ผลสัมฤทธิ์ (Outcome)

โดยได้กำหนดการประเมินกรณีของเด็กผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษผนวกในตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดด้วย

การศึกษาดูงานในพื้นที่จริง

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนพบว่า มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบ Inclusive Education ๒ แบบ ดังนี้

แบบแรก เป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเป็นโรงเรียนในเครือ Eden Academy บริหารจัดการในรูปของกลุ่มโรงเรียน Eden Academy มีโรงเรียนในเครือทั้งหมด ๕ โรงเรียน จุดเด่นของการบริหารจัดการคือ มีการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน โดยมีครูใหญ่ (Principal) ทำหน้าที่ดูแลทุกโรงเรียน และแต่ละโรงเรียนมีผู้จัดการ (Head of school) อีกแห่งละ ๑ คน นอกจากนั้น ยังมีผู้ช่วยผู้จัดการ (Associate head of school) ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและบริหารจัดการในทุกโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีผู้จัดการด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการจัดการ ด้านการบริการ และอื่น ๆ โดยคณะศึกษาดูงานฯ ได้มีโอกาสศึกษาดูงานสถานที่จริงใน ๒ โรงเรียน คือ Pentland Field School และ RNIB Sunshine House School

แบบที่สอง เป็นโรงเรียนเรียนร่วม คือ เป็นโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งรับผู้เรียนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่มีภาวะไม่รุนแรง และผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติ ภาษา โดยคณะศึกษาดูงานฯ ได้มีโอกาสศึกษาดูงานสถานที่จริงใน ๒ โรงเรียน ได้แก่ Deanefield Primary School และ Southfields Academy

จากการศึกษาดูงานพบว่า รัฐบาลอังกฤษสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Educational needs : SEN) อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง มีการกำหนดรายละเอียดบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ในระดับนโยบายสู่ระดับการปฏิบัติ รวมทั้งมีการกำหนดให้ทุกโรงเรียนมี SENCO (Special Educational Needs Co-ordinator) เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทุกด้าน

แนวทางการดำเนินงานต่อไป

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Educational Needs : SEN) ของประเทศไทย มีดังนี้

- จัดให้มีการทดลองนำร่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- จัดทำกรอบการดำเนินงานและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
- ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจการบริหารจัดการอย่างแท้จริง โดยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง
- ผลิตและพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้พิเศษ และสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างทั่วถึง และเพียงพอ
- ควรประเมินผลการจัดการศึกษาที่เน้นประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเด็กปกติทั่วไป
- รณรงค์สร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของผู้ปกครองและครูผู้สอนให้เข้าใจพฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

การประกาศยกย่องและเฉลิมฉลอง เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชนวรงค์ เป๋ย โมลากุล) เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

เมื่อต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๘ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้มีหนังสือมาเชิญชวนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้เสนอชื่อผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก ในวาระ ๑๐๐ ปี หรือ ๑๕๐ ปี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการสืบค้นและพบว่าเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชนวรงค์ เป๋ย โมลากุล) อดีตเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ คือ

- ครบรอบ ๑๕๐ ปี ชาตกาล ในวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๐ (วันเกิดของท่านคือ ๑๖ เมษายน ๒๔๑๐)
- ครบรอบ ๑๐๐ ปี ของการถึงแก่อสัญกรรม ในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ (วันถึงอสัญกรรมของท่านคือ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๙)
- เป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างยิ่งต่อวงการการศึกษาไทย คือ เป็นผู้วางโครงการศึกษาระดับแรก (หรือแผนการศึกษาในปัจจุบัน) มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งและบริหารโรงเรียนหลายแห่ง เช่น โรงเรียนเพาะช่าง โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนเสาวภา โรงเรียนราชินี โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนราชแพทยาลัย เป็นกรรมการจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเดิมคือโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และปัจจุบันคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ก่อตั้งสามัคยาจารย์สมาคมเพื่อส่งเสริมความรู้และความสามัคคีของครูอาจารย์ขึ้นในโรงเรียนสวนกุหลาบและโรงเรียนเพาะช่าง ซึ่งต่อมาย้ายสถานที่มาเป็นคุรุสภาในปัจจุบัน
- เป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน) คนที่ ๓

จึงได้ทำการเสนอชื่อเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์ เปีย มาลากุล) เข้ารับการคัดเลือกเป็นบุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ต่อ UNESCO

ต่อมา UNESCO ในคราวประชุมสมัยสามัญ ครั้งที่ ๓๘ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศยกย่องเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์ เปีย มาลากุล) อดีตเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตามที่ประเทศไทยเสนอ

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะองค์กรที่เสนอชื่อ จึงได้กำหนดจัดกิจกรรมประกาศยกย่องและเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญของโลกท่านนี้ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ (ครบรอบหนึ่งทศวรรษของการถึงแก่กรรม) ถึงปี ๒๕๖๐ (ครบ ๑๕๐ ปีชาตกาล) ด้วยรำลึกถึงคุณูปการและเพื่อเชิดชูเกียรติคุณเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีที่มีต่อวงการศึกษไทยให้เป็นที่รู้จักสืบไป โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อเผยแพร่ประวัติและคุณูปการที่เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีได้กระทำไว้ในฐานะนักการศึกษา นักการปกครอง และกวี ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานการจัดระบบการศึกษาไทยในยุคเริ่มต้น

๒) เพื่อสืบสานปณิธานในการใช้นโยบายการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเสริมสร้างลักษณะนิสัยความเป็นพลเมืองในหมู่เยาวชน

๓) เพื่อยกย่องและสนับสนุนบทบาทของคนไทยให้ได้รับการยอมรับและยกย่องในเวทีระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๕๙ มีการดำเนินงาน ดังนี้

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองฯ จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งราชสกุลมาลากุล ในลักษณะพหุภาคี เพื่อให้ได้ผลงานที่สมเกียรติในวาระอันสำคัญยิ่งนี้ โดยคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๕ คณะ คือ

- ๑.๑) คณะกรรมการอำนวยการ
- ๑.๒) คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ
- ๑.๓) คณะกรรมการฝ่ายพิธีการ
- ๑.๔) คณะกรรมการฝ่ายประสานและดำเนินงาน
- ๑.๕) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ได้ตามที่เห็นสมควร

๒) จัดงานแถลงข่าวเฉลิมฉลอง ๑๕๐ ปี ชาตกาล เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ โดยเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.กมล รอดคล้าย) และศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ผู้เชี่ยวชาญด้าน ประวัติศาสตร์และอดีตเลขาธิการสภาการศึกษา

๓) ประชุมคณะกรรมการอำนวยการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน

๔) ประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการเพื่อรวบรวมประวัติและวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๙

๕) การปาฐกถาพิเศษ ชุด “การศึกษาคือ รากแห่งแผ่นดิน” (Education as Root of the Nation) ครั้งที่ ๑ โดยร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่ประวัติ จริยวัตรที่ดั่งาม ตลอดจนหลักคิดและแนวทางที่เจ้าพระยาพระเสด็จฯ ได้มอบไว้ในการจัดการศึกษาไทย

๖) จัดทำหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประวัติและผลงานอันทรงคุณค่ามอบให้แก่สถานศึกษาทุกระดับ ทุกแห่ง รวมทั้งส่วนราชการ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป จากการจัดกิจกรรมในปัจุบันประมาณดังกล่าว ทำให้เกิดผล ดังนี้

๑) ความภาคภูมิใจและโอกาสที่จักได้แสดงกตเวทิตาต่อบุรพจารย์ของกระทรวง ศึกษาธิการในฐานะผู้วางรากฐานของระบบการศึกษาไทยและการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในสังคม

๒) การใช้ชีวิตและผลงานของบุคคลสำคัญของโลกในการสนับสนุนการกำหนด ทิศทางของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๔ และการปฏิรูปการศึกษา

๓) ผลักดันให้ใช้เวทีระหว่างประเทศในการยกย่องและเชิดชูคนไทยในฐานะบุคคล สำคัญของโลกเอื้อต่อการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

สกศ. กับเวทีวิชาการ

- สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum)
- งานตลาดนัดวิจัย “สร้างองค์ความรู้ ต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สู่การพัฒนาเด็กไทย
- บทบาทสามสภากับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum)

ด้วยบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานระดับนโยบายที่ต้องตอบโจทย์การศึกษาของประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดให้มี “สภาการศึกษาเสวนา หรือ OEC Forum” เพื่อเป็นเวทีกลางในการประชุมทางวิชาการสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็น วิพากษ์/วิจารณ์ ให้ข้อคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะต่อประเด็นสำคัญทางการศึกษา ที่เป็นที่น่าสนใจและมีผลกระทบกับสังคมในวงกว้าง โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนมาเป็นวิทยากรผู้แนะนำเสนอและผู้อภิปรายนำ และเชิญผู้แทนจาก ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนที่สนใจมา เข้าร่วมเสวนา โดยเริ่มดำเนินการจัดตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๙ เดือนละ ๑ ครั้ง รวม ๑๑ ครั้ง มีรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อ วิทยากร ผู้อภิปรายนำ และข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากสภาการศึกษาเสวนากับการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ครั้งที่/วันที่/หัวข้อ/วิทยากร	ข้อเสนอนโยบาย
ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๕๕ มองไปข้างหน้าอย่างท้าทาย : บทบาทผู้นำการปฏิรูปการศึกษา ของสภาการศึกษา” ผู้นำเสนอ : ดร.กมล รอดคล้าย ผู้อภิปรายนำ : นายตวง อินทะไชย	● สกศ.ต้องเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับ ควบคุม มีอำนาจติดตาม และประเมินผลให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามแผนแม่บท ● สกศ. ต้องมีความเป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง โดยมีกฎหมายคุ้มครองให้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างอิสระ และทำงานร่วมกับสำนักงานงบประมาณ หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ● สกศ. ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลการจัดการศึกษาของประเทศให้ครอบคลุมทั้ง ๙ กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ใช่ดูแลเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ● สกศ.ต้องเป็นผู้นำด้านการวิจัยและวิชาการ เพื่อตอบโจทย์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศ และขับเคลื่อนผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ● สกศ. ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไปสู่ความสำเร็จ
ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ วิกฤติครู : การสอบบรรจุครูไร้คุณภาพจริงหรือ ผู้นำเสนอ: ศ. ดร. สมพงษ์ จิตระดับ ผู้อภิปรายนำ:นายสมหมาย ปาริจฉัตต์	● รัฐควรสนับสนุนแนวทางการผลิตครูในระบบปิด เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตกับการใช้ครู โดยมีกลไกการดำเนินงานในระบบเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ภาควิชาสังคม และสภาการศึกษาจังหวัด เป็นต้น ● ระบบการคัดเลือกและสอบบรรจุครูไม่ควรเป็นลักษณะแบบเหมารวม (mass) หรือใช้มาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความต้องการและความจำเป็นที่แตกต่างกัน และควรมีการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาสามารถคัดเลือกครูในพื้นที่ได้เอง ● ข้อสอบที่ใช้ในการสอบบรรจุครูควรมีข้อสอบแบบอัตนัยด้วย เพื่อให้ครูได้แสดงถึงอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครู ● ควรมีการกำหนดนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตตามความเชี่ยวชาญหรือความเป็นเลิศของแต่ละแห่ง แทนการผลิตครูตามความสนใจของสถาบัน เพื่อไม่ให้เกิดการผลิตครูเกินความต้องการ ● ควรมีศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตครูรู้สภาพความต้องการในการใช้ครูอย่างแท้จริง ไม่ใช่ใช้ข้อมูลจากอัตราการเกษียณอายุของครูมากำหนดอัตราการผลิตครู
ครั้งที่ ๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๕ ขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ (WEF 2015-2016) ผู้นำเสนอ: รศ. ดร. พสุ เดชะรินทร์	● หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างภาพลักษณ์หรือการรับรู้ที่ดีให้กับผู้บริหารในภาครัฐกิจที่เป็นผู้ตอบแบบสำรวจให้กับ WEF ในช่วงเวลาที่มีการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และพฤษภาคม) เพื่อให้ผู้บริหารในภาคเอกชนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการตอบแบบสอบถามในเชิงบวก และทำให้ค่าคะแนนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ● ควรมีการประชุมระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดส่งข้อมูลให้องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของ WEF เพื่อให้เป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง ทันสมัย และเชื่อถือได้

ครั้งที่/วันที่/หัวข้อ/วิทยากร	ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่ ๔ วันอาทิตย์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เพิ่มเติมในการศึกษาขั้นพื้นฐาน (STEM in Basic Education) ผู้นำเสนอ: ● Prof. Mark Allen Nanny ● Dr. Mark Windale, ● Prof. Thomas Corcoran,	● หน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มเติมศึกษาให้มากขึ้น เนื่องจากเพิ่มเติมศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม รวมถึงการผลิตงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การทำให้ประเทศพ้นกับดักรายได้ปานกลางไปสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ● สถาบันการศึกษาควรส่งเสริม/สนับสนุน และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจเรื่องเพิ่มเติมศึกษา และส่งเสริมให้มีการบูรณาการเพิ่มเติมศึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนทุกรายวิชา ● รัฐควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ดูแลรับผิดชอบด้านเพิ่มเติมศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้การขับเคลื่อนและพัฒนาเพิ่มเติมศึกษาของประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
ครั้งที่ ๕ วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เรียนฟรี : ใครได้ ใครเสีย ผู้นำเสนอ: ศ. ดร. ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ ผู้อภิปรายนำ: รศ.ดร.กิตติ ลิ้มสกุล	● รัฐควรจัดการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับปฐมวัย เนื่องจากปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ และเป็นการสร้างพื้นฐานเพื่อส่งผลการศึกษาในระดับต่อไป ● รัฐควรจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากการบริจาคเงินเพื่อการศึกษา เช่น เก็บภาษีจากเงินได้สุทธิร้อยละ ๑ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการจัดการศึกษา ● รัฐควรให้ความสำคัญกับคุณภาพและความต้องการจำเป็นของรายการอุดหนุนฟรี ๕ รายการ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะเครื่องแบบนักเรียน หนังสือเรียน เนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการที่แตกต่างกัน โดยอาจพิจารณาจัดเป็นรายการณ/กลุ่ม และเกลี่ยรายการค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม
ครั้งที่ ๖ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ เด็กไทยเก่งอังกฤษได้ : ไม่ใช่เรื่องยาก ผู้นำเสนอ: นางนพพร สุขมะโน ผู้อภิปรายนำ: ● รศ.อรุณี วิริยะจิตรา ● นางเนตรปรีชา ชุมไชโย (ครูเคท)	● มอบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นำรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวทางของโรงเรียนวัดเสาธงเก่า (ถึงสุขประชาสรรค์) ไปขยายผลในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนทั่วไป เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมในระดับต่อไป ● ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบประจำจังหวัดด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทั้งทางด้านการทักษะการสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อสรุปเป็นรูปแบบที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และนำไปสู่การขยายผลไปยังสถานศึกษาในจังหวัดเดียวกันและสถานศึกษาในจังหวัดอื่นจนเกิดแนวปฏิบัติที่ดีทั่วประเทศ ● สนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษานำสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ที่สามารถสืบค้นได้จากทางอินเทอร์เน็ต เช่น English 24, CAT English, Speak up เป็นต้น มาปรับใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับต่างๆ ● พัฒนาทักษะภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาหลักหรือภาษาแม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาเป็นตัวจัดโครงสร้างทางสมอง หากพัฒนาภาษาหลักให้อยู่ระดับที่ดี จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ที่ดีด้วย ● สร้างความตระหนักให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปสู่คุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ครั้งที่/วันที่/หัวข้อ/วิทยากร	ข้อเสนอนโยบาย
ครั้งที่ ๗ วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ระบบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ผู้นำเสนอ: ผศ.ดร.พงษ์อินทร์ รักอริยะธรรม ผู้อภิปรายนำ: ● รศ. นายแพทย์สรนิต ศิลธรรม ● รศ. แพทย์หญิงนันทนา ศิริทรัพย์	● ลดหรือยกเลิกระบบรับตรง เพื่อลดปัญหาการวิ่งรอกสอบของนักเรียน และลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง รวมทั้งลดปัญหาเด็กหนีห้องเรียนเมื่อสอบติดแล้ว ควรจัดให้มีการสอบตรงเฉพาะ เช่น การรับตรงของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค หรือการรับตรงของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในบางคณะ เป็นต้น ● ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งใช้ “ข้อสอบกลาง” คือ GAT/PAT ๙ วิชาสามัญ O-NET และ GPAX เพื่อ Admission กลาง (ห้ามจัดสอบวิชาการเอง) ● ควรกำหนดเปิดปิดภาคการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามเดิมที่สอดคล้องกับเปิดปิดภาคเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศไทย ไม่เปิดปิดภาคเรียนตามอาเซียน เพราะการเปิดปิดภาคเรียนตามอาเซียนทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการการศึกษาในประเทศไทยเป็นอย่างมาก
ครั้งที่ ๘ วันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ ระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา สำหรับประเทศไทย ผู้นำเสนอ: ศ. ดร.เมธี ครองแก้ว ผู้อภิปรายนำ: นายสมนึก พิมลเสถียร	● ยกเลิกระบบกองทุน กยศ. และเปลี่ยนมาใช้ระบบกองทุน กรอ. ที่ให้ผู้กู้ยืมเงินชำระคืนเงินกู้เมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาปลอดหนี้ และให้ผู้กู้ชำระคืนเงินกู้ผ่านระบบการเสียภาษีเงินได้ของกรมสรรพากร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ และเกิดการประหยัดเนื่องจากขนาดและขอบเขต (economy of scale and scope) และให้มีการปรับมูลค่าของเงินกู้ตามดัชนีเงินเพื่อรักษามูลค่าของเงินกองทุนให้เป็นปัจจุบัน หรือปรับตามอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงิน (รัฐอาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราตลาดได้เพื่อมิให้ผู้กู้รับภาระหนี้มากเกินไป) โดยปรับมูลค่าเงินกู้ตั้งแต่ปีแรกที่ผู้กู้ได้รับเงินกู้ ● หากนำระบบกองทุน กรอ. มาใช้ จำเป็นต้องทำแผนขั้นตอนการเปลี่ยนผ่านระบบกองทุน กยศ. ไปสู่ระบบกองทุน กรอ. โดยยกเลิกการให้เงินกู้ยืมระบบ กยศ. และให้กู้ยืมระบบ กรอ. สำหรับผู้กู้รายใหม่ ส่วนผู้กู้รายเก่าให้กู้ยืมแบบระบบ กยศ. ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาการเรียนในแต่ละหลักสูตร ทั้งนี้ ให้โอนหนี้ของผู้กู้รายเก่ามาเป็นหนี้ของกองทุน กรอ. โดยใช้มาตรา ๔๔ ● ประสานกรมสรรพากรให้เตรียมระบบข้อมูลและสารสนเทศ ที่เชื่อมโยงและสามารถเข้าถึงข้อมูลผู้กู้ ผู้ที่ต้องชำระหนี้ ระหว่างกรมสรรพากร กองทุน กยศ. และธนาคารกรุงไทย เพื่อใช้ในการติดตามหนี้เงินกู้ของผู้กู้ได้ เมื่อระบบมีความสมบูรณ์และพร้อมดำเนินการ ● ยกเลิกการให้เงินกู้ยืมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ) เนื่องจากเป็นการศึกษาแบบให้เปล่าที่รัฐพึงให้กับประชาชน จึงไม่มีความจำเป็นต้องให้ประชาชนเป็นหนี้เงินกู้ในการเรียนระดับนี้ และเปลี่ยนมาเป็นการให้ทุนการศึกษาแบบให้เปล่า โดยให้ภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่าง ๆ ในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส/ยากจน ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านมาตรการลดหย่อน/ยกเว้นภาษี ● กำหนดกรอบความต้องการกำลังคนที่ตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขการให้กู้ยืมในแต่ละคณะ/สาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของประเทศ (สาขาที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดหรือการพัฒนาประเทศ หรือรัฐไม่สนับสนุน รัฐสามารถไม่ให้เงินกู้ยืมในสาขาเหล่านั้น หรือให้กู้เพียงบางส่วนได้) ● ปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้สอดคล้องกับหลักการ/แนวคิดของระบบกองทุน กรอ. รวมทั้งเพิ่มบทบาทของกองทุนในการสนับสนุนเงินทุนให้เปล่าสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

ครั้งที่/วันที่/หัวข้อ/วิทยากร	ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่ ๙ วันอังคารที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แผนการศึกษาแห่งชาติ : ถอดบทเรียนจากนานาชาติ สู่ความสำเร็จ ผู้นำเสนอ ผศ.ดร. อนุสรณ์ ธรรมใจ ผู้อภิปรายนำ: ● Mr. Hugh Delany ● Mrs. Hayashikawa	● กระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาที่เป็นระบบ เพื่อสามารถนำข้อมูลต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจวิเคราะห์ สังเคราะห์ และขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวไปข้างหน้าและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ● แผนการศึกษาแห่งชาติควรมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนสำคัญใน ๕ ปีแรก เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาครู การพัฒนาทักษะของเด็ก การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และการฝึกทักษะที่สำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นต้น ● แผนการศึกษาแห่งชาติ ควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยจะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ามากที่สุดในภาคสังคมและเศรษฐกิจและเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยควรให้ครอบคลุมถึงการพัฒนาเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กที่เป็นลูกหลานแรงงานต่างด้าว และเด็กชนกลุ่มน้อยอื่นๆ อย่างทั่วถึงด้วย ● การกำหนดเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ควรคำนึงถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติตอบสนองการพัฒนาของประเทศและสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม
ครั้งที่ ๑๐ วันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ การศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการ รุ่นใหม่สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) ผู้นำเสนอ: ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร ผู้อภิปรายนำ: ● รศ.ดร.จิรเดช อุ้วสวัสดิ์ ● ผศ. คำรณ พิทักษ์	● กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องความเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา เพื่อเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการเข้าสู่ธุรกิจสตาร์ทอัพ อันจะเป็นการสร้างฐานทางเศรษฐกิจของประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอนาคต ● สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้มีจำนวนมากขึ้น โดยศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจของสถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์และความพร้อมในการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพ ● รัฐควรจัดตั้งกองทุนรองรับระบบธุรกิจสตาร์ทอัพ และจัดทำกฎหมายรองรับเพื่อสร้างและส่งเสริมการทำธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างต่อเนื่อง
ครั้งที่ ๑๑ วันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ สมรรถนะเด็กปฐมวัยไทย : ก้าวไกลสู่มาตรฐานอาเซียน ผู้นำเสนอ: ดร.สายสุรี จุติกุล ผู้อภิปรายนำ: ● นางธิดา พิทักษ์สินสุข และ ● นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป	● กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมให้มีการนำคู่มือสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ไปใช้ในสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสมรรถนะและพัฒนาการตามวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เนื่องจากเป็นแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลที่มีสาระโดยละเอียดครบถ้วน ถูกต้องตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย ● สถานศึกษาระดับปฐมวัยควรนำสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยของเด็กปฐมวัยในคู่มือสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย ๐-๓ ปี และ ๓-๕ ปี ไปบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะต่างๆ ที่กำหนดไว้ ● สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

จากสภาการศึกษาเสวนาทั้ง ๑๑ ครั้ง มีการนำผลสรุปบางเรื่องไปกำหนดเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น “**ระบบการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย**” ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับไปดำเนินการ นอกจากนี้ ยังมีเรื่อง “**เด็กไทยเก่งอังกฤษได้ : ไม่ใช่เรื่องยาก**” ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหลายจังหวัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี เขต ๑ เป็นต้น ได้พาคณะครูและนักวิชาการศึกษาไปศึกษาดูงาน นำมาปรับใช้ และขยายผลสู่โรงเรียนต่อไป

ตลาดนัดวิจัย “สร้างองค์ความรู้ ต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สู่การพัฒนาเด็กไทย”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา ได้จัดงานตลาดนัดวิจัย “สร้างองค์ความรู้ ต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สู่การพัฒนาเด็กไทย” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕-๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นเวทีสำหรับการนำเสนอผลงาน ที่เกิดจากการวิจัย และประดิษฐ์คิดค้นของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครูและคณาจารย์จากสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเป็นเวทีสำหรับการเสวนาในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในมิติต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา อันจะนำไปสู่ข้อสรุปเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศไทยสู่ความเจริญ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

การจัดงานตลาดนัดวิจัยในครั้งนี้ สำนักงานฯ ได้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัย และสิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่มีคุณภาพเชิงประจักษ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งผลงานส่วนใหญ่เหล่านี้ ล้วนได้รับรางวัลทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งให้เห็นเชิงประจักษ์ว่า เด็กไทย ครูไทย และคนไทยมีความสามารถในการวิจัยและประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งนี้ โดยความร่วมมือและการสนับสนุนขององค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) รวมทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอื่นๆ

การจัดงานตลาดนัดวิจัย “สร้างองค์ความรู้ ต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สู่การพัฒนาเด็กไทย” แบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาคการประชุมสัมมนาและภาคนิทรรศการ

ภาคการประชุมสัมมนา มีประเด็นการเสวนาที่น่าสนใจ ๖ เรื่อง คือ

๑. การศึกษา ๔.๐ : การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ
๒. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทางภาษาสำหรับเด็กไทย เรื่อง “นวัตกรรมการแก้ปัญหาเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” และ “การพัฒนากระบวนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย”
๓. ระบบการศึกษาเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่
๔. เรียนรู้อย่างไร เพื่อเป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพ
๕. พินิจการศึกษาแบบเรียนร่วมของไทย ในบริบทการศึกษาพิเศษ
๖. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัดเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ภาคนิทรรศการ แบ่งโซนการจัดแสดงผลงานวิจัยตามลักษณะของผลงานวิจัยเป็น ๓ ด้าน คือ

๑. องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนรู้ ผลงานวิจัย ได้แก่
 - การเสริมสร้างคุณธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์ สพฐ. ว่าด้วยการป้องกันการทุจริต
 - การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมสุจริตนักเรียน โรงเรียนบ้านปงสนุก
 - ผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านความสุจริตด้วยกิจกรรมธรรมะสีขาวของนักเรียน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕ เฉลิมพระเกียรติ
 - การส่งเสริมคุณลักษณะสุจริตของนักเรียนโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม โดยใช้กิจกรรมนันทนาการเชิงวิชาการ
 - โครงการ “วัยใส จิตอาสา หยุดปัญหาเด็กหญิงแม่”
 - โครงการ : สานรักสองวัย บึงพะไลใส่ใจชุมชน
 - โครงการคุณธรรม “บ้านคนดี สร้างความดี ตามแนววิถีไทย เทิดไถ่องคร้าชน”
 - โครงการคุณธรรม : แบ่งปันความรู้ จากพี่สู่น้อง
๒. องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการบริการจัดการศึกษา ผลงานวิจัย ได้แก่
 - การบริหารโรงเรียนสู่ความสำเร็จด้วยรูปแบบ UDS (UDS MODEL)
 - รูปแบบการบริหารงานของโรงเรียนชาติตระการวิทยา
๓. สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม ผลิตภาพจากระบบการศึกษา
 - การดัดแปลงคาร์บอนโพรงจากแบคทีเรียลเซลลูโลสเป็น Polymer Electrode Membrane
 - วัสดุทดแทนไม้คุณภาพสูงโปร่งแสง ฆ่าเชื้อ MERS ด้านอนุมูลอิสระเสริมความงามจากกากเปปรี
 - ตะขอช่วยเกี่ยวราวรถเพื่อพุงตัวขณะยืนสำหรับเด็ก
 - แปรงบกระดานไร้ฝุ่นเพื่อสุขภาพ
 - Microbe Visualizer: ตามล่าส่องหาจุลินทรีย์

- จุฬาสมาртเลนส์: เปลี่ยนสมาร์ตโฟนให้เป็นกล้องจุลทรรศน์ส่วนตัว
- ห้องฟ้าจำลองขนาดย่อม
- หนังสือภาพประกอบเรื่อง คุณหนู คุณธรรม
- หุ่นยนต์กู้ภัย ทีมเห็ดโคน กิโลละ ๒๕๐๐
- ถ่านจากกากกาแฟ
- อุปกรณ์เตือนเด็กติดในรถ
- สถานที่เรียนรู้เทคโนโลยีเฉพาะทางฯ “ออกแบบเว็บไซต์เชิงสร้างสรรค์”
- สถานที่เรียนรู้เทคโนโลยีเฉพาะทางอาชีวศึกษา
- ห้องปฏิบัติการเรียนรู้วิชาการใช้โปรแกรมกราฟิกเพื่อพัฒนาเว็บเพจ
- ปลาสายสามรส
- ไข่ต้ม-ไข่แดงเทียม
- น้ำปรุงรสส้มตำ
- การพัฒนาไอศกรีมสมุนไพร
- สังคโลกสวยด้วยงานศิลป์
- LekOboT: เครื่องพิมพ์ ๓ มิติจากรางลื่นชัก “นวัตกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรม”
- LekOscOpe: กล้องจุลทรรศน์ชนิดพกพาเพื่อการเรียนการสอน
- โปรแกรมประยุกต์ช่วยอ่านสำหรับผู้พิการทางสายตา
- STEM วิทย์ - คณิต คิดผ่านหุ่นยนต์
- หุ่นยนต์มีติ: หุ่นยนต์เสริมการเรียนรู้ “สื่อสาร”
- ระบบดูแลด้านสุขภาพเชิงป้องกัน เพื่อผู้สูงอายุ ภายในบ้าน

ผลการสำรวจความพึงพอใจ

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมงานตลาดนัดวิจัยฯ พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าร่วมงานมีความพึงพอใจทั้งด้านการจัดเสวนาทางวิชาการและการจัดบูธนิทรรศการในระดับมาก และเห็นว่าการเข้าร่วมงานตลาดนัดวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนด้านต่างๆ และมีความเห็นว่าการจัดงานตลาดนัดวิจัยต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมงานได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดงานนิทรรศการควรให้มีความหลากหลายมากกว่านี้ งานวิจัยด้านการศึกษายังมีนิทรรศการน้อย ควรเพิ่มงานวิจัยที่อาจจะแบ่งแยกเป็นด้านๆ เช่น ด้านวิธีการสอน ด้านสื่อ นวัตกรรม ด้านการพัฒนาบุคลากร การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนรู้ร่วม การศึกษาระดับปฐมวัย ฯลฯ

บทบาทสามสภากับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา นำทีมข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬา “สามสัมพันธ์ ๓ สภา ครั้งที่ ๔” โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เข้าร่วมการแข่งขัน ซึ่งในช่วงเช้า มีการเสวนา ๓ สภา เรื่อง “บทบาทสามสภากับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน” เริ่มต้นด้วยการปาฐกถาโดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา จากนั้นจึงเป็นการเสวนา มีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเสวนาจำนวน ๔ คน ได้แก่

๑) ดร.ปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒) นายกฤษณ์ธวัช นพนาศิพงษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ๓) ศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และ ๔) ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินรายการโดย ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล : เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้แสดงความคิดเห็นต่อบทบาทสามสถาบันการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาของประเทศควรทำอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง และเชื่อมโยงกัน มีงานวิจัยเป็นฐาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติต้องเป็นผู้ชี้นำถึงแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต และต้องมีการเสนอผลกระทบ จุดดี จุดด้อยของการดำเนินงานต่อรัฐบาลเสมอ

๒. จุดอ่อนของการบริหารงานของระบบราชการไทยคือ ไม่บูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง หน่วยงานยึดหน้าที่ตามกฎหมายมากกว่าเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ดังนั้น จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการประสานกำลังร่วมกัน โดยหน่วยงานที่มีพันธกิจเหมือนกันมาวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานงบประมาณ เป็นต้น

๓. หน่วยงานระดับนโยบายที่กำหนดเป้าหมายของประเทศ ต้องมีการวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ประเทศว่า ประเทศควรจะไปทิศทางใด พร้อมวางแผนผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับทิศทางที่กำหนด ที่สำคัญคือ ต้องไม่ทำลายพื้นฐานที่แข็งแกร่งของประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เป็นแหล่งอาหารของโลก และไม่ควรสนับสนุนให้ต่างชาติมาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในประเทศโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่าต้องบริหารด้วยความเป็นธรรมคือ “ธรรมดา” และ “ธรรมชาติ” นอกจากนี้ ต้องมีความตั้งใจในการวางแผน มีการผลิตคนเข้ามาเสริม ร่วมมือในการสร้างพลังในการก้าวไปข้างหน้า เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ

๔. การวางแผนให้สัมฤทธิ์ผล ต้องเริ่มจากการประเมินแผนฉบับเดิม และเริ่มดำเนินการในระยะกลางของแผน โดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลกระทบในปัจจุบันเพื่อวางแผนสู่อนาคต โดยยึดหลักการ “วางแผนแน่วแน่ นำพาประเทศสู่ความสงบสุข” เพื่อหน่วยงานระดับปฏิบัติสามารถรับไปดำเนินการได้จริงและนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ มุ่งเน้นการพัฒนาโดยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งมีมิติของความเป็นมนุษย์ต้องมองในหลายด้าน ไม่ใช่การตอบสนองทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงสิทธิในการแสดงออก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จิตวิญญาณ ฯลฯ

๕. การวางแผนให้ประสบความสำเร็จผู้วางแผนต้องมองไปข้างหน้า ประสานพลังในสังคม (Synergy) โดยเน้นการพัฒนาคนเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่มอง “คน” เป็นเพียงปัจจัยการผลิตในแบบทุนนิยมเท่านั้น คนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของประเทศ โดยหลักการสำคัญในการทำงานด้านวางแผนในระดับประเทศคือ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจไปให้ทีมงาน ระดมสรรพกำลังจากผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมงาน และมีพลังอำนาจในการต่อรองกับฝ่ายการเมือง

๕. ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการใช้งานวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ในการแข่งขัน/ร่วมมือกับประเทศอื่นได้ เช่น ในการรวมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ควรพิจารณาว่าประเทศจะก้าวไปทางใด เรื่องใดที่ควรร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เรื่องใดที่ต้องแข่งขัน แต่ละพื้นที่ได้ประโยชน์อะไร โดยมหาวิทยาลัยควรมีข้อมูลเพื่อชี้นำสังคมเพื่อให้เกิดพลังร่วม จุดอ่อนของการศึกษาคือ “ไม่เป็นสากล” แต่เป็นไป “ตามกระแสสากล” โดยมุ่งเน้นการผลิตคนตามกระแสสังคมในเชิงปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพ จึงทำให้แรงงานล้นตลาด คัดลอกหลักสูตรจากต่างประเทศโดยไม่มีการวิเคราะห์และประยุกต์หลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์จุดดี จุดด้อยของประเทศได้ ดังนั้น ควรสอนคนไทยให้เรียนรู้เกี่ยวกับต่างประเทศมากขึ้น ต้องรู้เขา รู้เรา พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีการเปิดหลักสูตร “การพัฒนาภูมิสังคมที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ซึ่งถือเป็นหลักสูตรที่จะทำให้ได้เรียนรู้ถึงบริบทของประเทศไทยมากขึ้น

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ : เลขาธิการคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ ได้นำเสนอบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่จะต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี การขับเคลื่อนประเทศในอนาคตภายใต้ความท้าทายที่ต้องเผชิญใน ๖ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. เศรษฐกิจชะลอตัว ในช่วงที่ผ่านมา กลไกและศักยภาพในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัว การลงทุนในประเทศลดลง โดยเศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๓.๒ โดยชะลอลงจากร้อยละ ๕.๗ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศยังไม่สามารถหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชน

๒. การชะลอตัวของกำลังแรงงาน เป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยแนวโน้มประชากรผู้สูงอายุในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนประมาณ ๒๐% ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีแนวโน้มการขาดแคลนแรงงาน นำไปสู่การพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

๓. ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน นำไปสู่ความแตกแยกและขัดแย้งในสังคม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งความมั่นคงทางสังคม เช่น ขาดโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษา และสาธารณสุขอย่างเท่าเทียม

๔. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลกระทบให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาโลก ภายหลัง ค.ศ.๒๐๑๕ คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่มีเป้าประสงค์ ๑๗ ข้อ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการวางแผนทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

๕. กลไกการบริหารจัดการภาครัฐ ขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ สร้างความเสียหายให้แก่สังคมและเศรษฐกิจ

๖. ความมั่นคง ปัญหาการเมืองภายในประเทศ การก่อการร้าย รวมทั้งอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมและร่วมกันหาแนวทางเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น

นายภุชงค์ วัชร นพนาศิพงษ์ : รองเลขาธิการ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

นายภุชงค์ วัชร นพนาศิพงษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้นำเสนอ บทบาทและการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ดังนี้

๑. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เป็นเสมือนคลังข้อมูลและอาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเติมเต็มองค์ความรู้ให้กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ รวมทั้งยังเป็นองค์กรวิเคราะห์และนำเสนอความเป็นไปได้ในการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ไปสู่เป้าหมาย

๒. การดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคตของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มีการจัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ” ระยะ ๕ ปี ซึ่งขณะนี้อยู่ในช่วงการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) และอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ ในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าว วช. ได้วิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายนอกประเทศ และปัจจัยภายในประเทศ อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามที่สหประชาชาติกำหนด นโยบายของรัฐบาล ได้แก่ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน และปัญหาคอร์รัปชัน เป็นต้น

นอกจากนี้ วช. ได้มีการจัดทำโครงการท้าทายไทย (Grand Challenges Thailand) โดยท้าทายให้วงการวิจัยไทยตั้งโจทย์วิจัยที่ท้าทายต่อการแก้ไขและดำเนินการวิจัยในเชิงรุก อาทิ การหาแนวทางปราศจากปัญหาคอร์รัปชัน (Free Corruption) หรือปัญหาพยาธิใบไม้ในตับ การหาพลังงานทดแทน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาวางแผนยุทธศาสตร์ โดยมุ่งผลักดันงานวิจัยใน ๑๐ กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งครอบคลุม ๕ อุตสาหกรรมเดิม (First S-Curve) และ ๕ กลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (New S-Curve) อาทิ รถยนต์ไฟฟ้าต้นแบบ เป็นต้น ทั้งนี้ วช. ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนแผนให้ไปสู่เป้าหมาย ได้แก่ การปรับปรุงงบประมาณ บุคลากร รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน

ปัญหาของงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีความซ้ำซ้อน เนื่องจากองค์กรที่ทำงานวิจัย อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ดำเนินงานภายใต้สังกัดที่แตกต่างกัน ในการนี้ วช. จึงได้ร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) พัฒนาระบบคลังข้อมูลงานวิจัยไทย เพื่อบูรณาการข้อมูลงานวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงยุติธรรม ในการจัดทำแผนแม่บทกระทรวงยุติธรรมแห่งชาติ และมีการจัดศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มคุณค่าทางสังคมมากขึ้น อาทิ การวิจัยพฤติกรรมของคนไทย วินัยในการทำงาน รูปแบบการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไม่สามารถพัฒนา และผลงานไม่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ เป็นต้น

๓. เชื้อไขการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย รัฐบาลจำเป็นต้องปรับแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการแข่งขัน และมีการวิเคราะห์ผลกระทบรอบด้านมากขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม อาทิ การให้ความสำคัญต่อผู้สูงวัยและศิลปินวัฒนธรรม นอกจากนี้ แผนฯ ต้องมีความชัดเจนและมีการกำกับแผนฯ ให้เป็นไปตามที่กำหนด อีกทั้ง จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมั่น (Trust) และ การยอมรับ (Recognize) ระหว่างหน่วยงาน

ดร.กมล รอดคล้าย : เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำเสนอบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดังนี้

๑. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ คือ ๑) พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬา กับการศึกษาทุกระดับ ๒) พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผน ๓) พิจารณาเสนอนโยบาย และแผนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ๔) ดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษา และ ๕) ให้ความเห็น หรือคำแนะนำในเรื่อง

กฎหมายและกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งกล่าวโดยรวมแล้วคือ สภาการศึกษา มีหน้าที่วางระบบการศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนไปในทางเดียวกัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นองค์กรหลักด้านการจัดทำและพัฒนาแผนการศึกษา แห่งชาติ พัฒนานโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษา และกฎหมายการศึกษาของชาติ เพื่อให้คนไทยได้มีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

๒. การดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนทิศทางการขับเคลื่อนประเทศใหม่ โดยนายยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว แสดงว่า การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่ความสำเร็จ ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงนำมากำหนดเป็น “กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔” ซึ่งเป็นแผนระยะ ๑๕ ปี ควบคู่กับบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเชื่อ ค่านิยม สังคมโลก โครงสร้างประชากรที่มีจำนวนลดลงทำให้เกิดปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาครู นอกจากนี้ ยังมีบริบทด้านการศึกษา เช่น ๑) หลักสูตร การเรียนการสอน ๒) ครู บุคลากรทางการศึกษา ๓) การบริหารจัดการ และ ๔) ระบบทรัพยากรทางการศึกษา อันนำไปสู่กรอบวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ และรองรับการศึกษา การเรียนรู้ และความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ ๒๑

๓. ยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔

ประกอบด้วย ๑) การบริหารจัดการระบบข้อมูลและสารสนเทศ ๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ๓) การกระจายอำนาจและนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ๕) การยกระดับคุณภาพมาตรฐานครูและบุคลากรทางการศึกษา ๖) การปฏิรูประบบทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษา ๗) นวัตกรรมพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ๘) การผลิตและพัฒนาคนเพื่อการพัฒนาประเทศและการแข่งขันในศตวรรษที่ ๒๑ ๙) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ ๑๐) การพัฒนาคุณภาพคนและการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในโลกศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้ ๑) การเข้าถึงระบบ

การศึกษา (Access) ๒) ความเท่าเทียมกัน (Equity) ๓) คุณภาพที่เกิดขึ้นเหมือนหรือคล้ายกันทั่วประเทศ (Quality) ๔) ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (Efficiency) และ ๕) สามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

ทั้งนี้ การนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ไปสู่การปฏิบัติ จะแบ่งเป็น ๓ ช่วง คือ **ช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)** เป็นการวางระบบและกลไกการบริหารจัดการ โดยการกำหนดแผนและขั้นตอนการเปลี่ยนผ่าน (transition period) ภายใต้แผนบริหารความเสี่ยง (risk management) รวมทั้งการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm/mind set) ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการนำร่องเพื่อเป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการขยายผลต่อในระยะที่ ๒ **ช่วงที่สอง (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙)** เป็นการขับเคลื่อนและขยายผลตัวอย่างของความสำเร็จให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้ระบบและกลไกการบริหารจัดการที่เปลี่ยนไป และแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับปัญหา อุปสรรค ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และ **ช่วงสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๗๐ – ๒๕๗๔)** เป็นการติดตามและประเมินผลในเชิงระบบและกลไกการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงแก้ไข และวางแนวทางการบริหารจัดการในลักษณะเชิงพื้นที่/กลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน และขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีผลผลิต ผลลัพธ์ที่วัดได้ โดยจุดเน้นที่สำคัญของแผนฯ มี ๓ ประการ คือ ๑) ยุทธศาสตร์และมาตรการต้องบรรลุเป้าหมาย ทำได้จริงและเป็นรูปธรรม ๒) การจัดทำแผนต้องมีความครอบคลุมตลอดช่วงชีวิต และ ๓) แผนต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ หน่วยงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพื้นที่

๔. ทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

ในประเด็นของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ จำนวน ๑๗ เรื่องนั้น สำหรับเรื่องที่ ๔ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ที่กล่าวถึง การเข้าถึง โอกาส คุณภาพ เพศ การพัฒนาครู เป็นต้น สกศ. ได้เตรียมเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ ต่อรัฐบาล โดยดูเป้าหมายของสหประชาชาติเป็นหลัก โดยนำประเด็นที่มีผลกระทบสูงมาดำเนินการเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้เรื่องอื่นๆ เกิดขึ้น นอกจากนี้ ในเรื่องทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ Thailand 4.0 สกศ. ได้ตระหนักถึงการพัฒนาเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และสิ่งที่จะดำเนินการให้เป็น Thailand 4.0 โดยเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ ได้แก่ ๑) คนกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย (Academic Track) และอาชีวศึกษา (Vocational Track) ๒) อุดมศึกษา (Higher Education) ที่ต้องมีความชัดเจนด้านความเชี่ยวชาญในการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่และต้องมีความเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ และ ๓) การศึกษานอกระบบ (Non-formal And Informal Education for all) ที่ดูแลเด็กที่หลุดจากการศึกษาในระบบ และคนกลุ่มแรงงานให้มีคุณภาพ สามารถนำเอาคุณวุฒิวิชาชีพมาใช้ให้สามารถทำงานทั้งในและต่างประเทศได้ นอกจากนี้ คนกลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ต้องให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้ของประเทศ

ผ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ : คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยบัณฑิตย

ผ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยบัณฑิตย ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในการทำงานร่วมกันของ ๓ สภา กับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. หน่วยงานทั้ง ๓ แห่ง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ปฏิบัติงานที่รัฐบาลมอบหมายได้เป็นอย่างดีและครบถ้วนสมบูรณ์ แต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากที่ผ่านมาจะดำเนินการเฉพาะเรื่อง GDP ความยากจน และคอร์รัปชัน ซึ่งควรจะต้องมีจุดเน้นใหม่ๆ เพื่อสะท้อนภาพของการพัฒนาและความก้าวหน้า อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เช่นประเทศสิงคโปร์ที่เน้นเรื่อง Smart Network , Intelligent Island , Digital Era

๒. โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นโลกยุค Post Globalization , Post Aseanization , Post Industrialization ดังนั้นผู้นำควรมีแนวคิดใหม่ๆ อยากให้ทั้ง ๓ หน่วยงาน ซึ่งเปรียบเสมือนคลังสมองของประเทศ และมีผู้บริหารเป็นคนรุ่นใหม่ ได้ร่วมกันพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศไทยยุคใหม่ ซึ่งภาพใหม่ของประเทศจะเป็นอย่างไร อยากให้เตรียมทีมงานของทั้ง ๓ หน่วยงานเพื่อบูรณาการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประเทศไทยก้าวหน้าสู่ความเป็นผู้นำของภูมิภาคและของโลก

๓. การพัฒนาประเทศไทยโดยเฉพาะการพัฒนาอย่างยั่งยืน คิดว่าประเทศไทยควรเป็นอย่างไร หากดำเนินการตาม UNESCO / UN จะได้ประโยชน์อะไร เมื่อประเทศไทยพัฒนาได้เทียบเท่าประเทศอื่น ประเทศนั้นก็มีการพัฒนาต่อไปอีก ดังนั้นควรมีการคิดแบบก้าวกระโดด ซึ่งทั้ง ๓ หน่วยงานมีบุคลากรที่มีสติปัญญา ความรู้ความสามารถจำนวนมาก เชื่อว่าสามารถดำเนินการได้

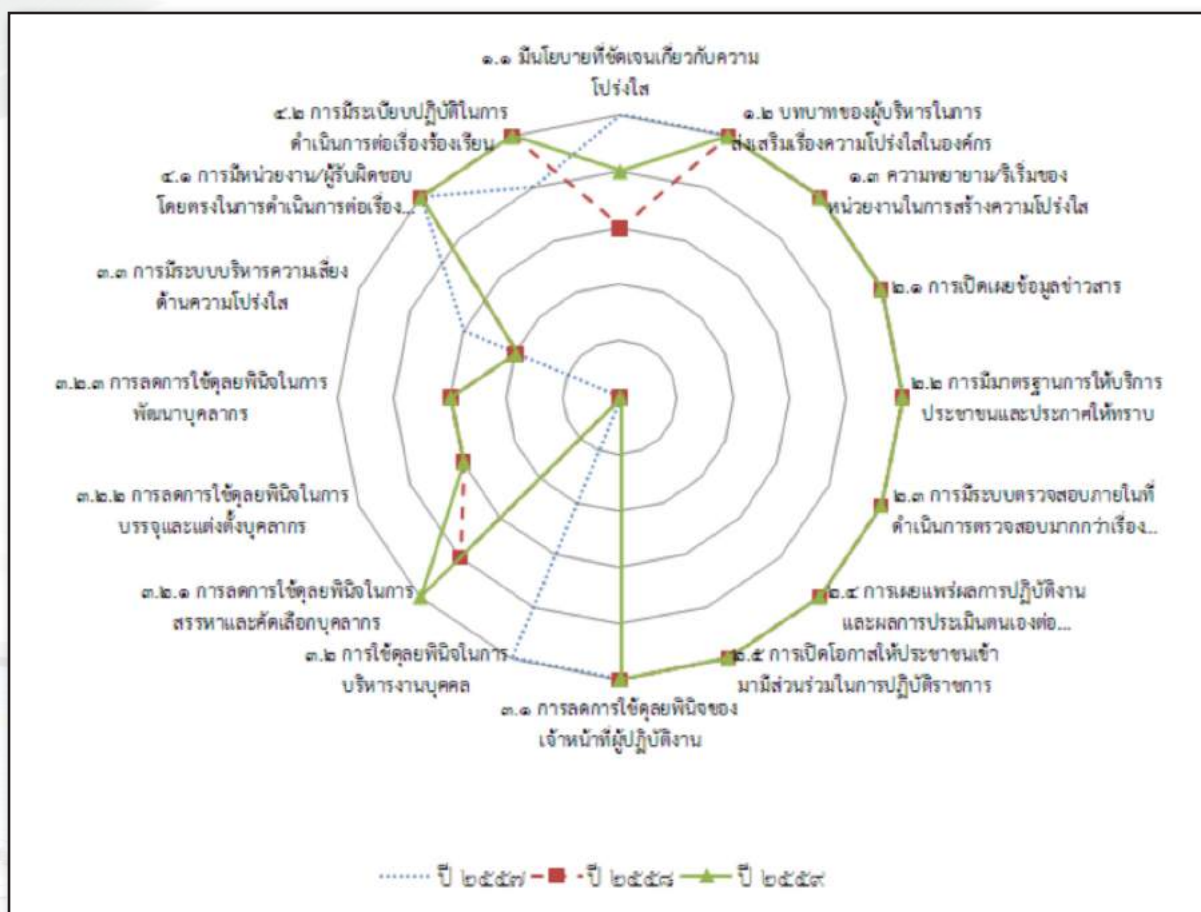
๔. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ควรส่งเสริมการวิจัยในอนาคตและเพื่ออนาคตที่ชัดเจนสำหรับประเทศไทย โดยควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมองภาพในอนาคต (Scenario) มากขึ้น และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องเป็นผู้นำทางความคิดในการวางแผนพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่สามารถเติมเต็มศักยภาพให้กับคนไทยรุ่นใหม่ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

สกศ. กับการพัฒนาองค์กร

- สกศ. กับการดำเนินงานที่โปร่งใส
- แนวทางการยกระดับการปฏิบัติราชการของ สกศ. ให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น
- การพัฒนาศักยภาพบุคลากร สกศ. เพื่อเสริมสร้างการทำงานอย่างมืออาชีพ

สกศ. กับการดำเนินงานที่โปร่งใส

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินงานสร้างมาตรฐานความโปร่งใสตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ. มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน โดยทำการประเมินใน ๔ มิติ ๑๓ ตัวชี้วัด ดังปรากฏในแผนภาพ Radar Chart ต่อไปนี้

กล่าวโดยสรุป สกศ. มีความโปร่งใสในการดำเนินงานทั้ง ๔ มิติ โดยเฉพาะมิติที่ ๒ ด้านความเปิดเผย การมีระบบตรวจสอบภายในองค์กร และการมีส่วนร่วม และมิติที่ ๕ ด้านการมีระบบ/กลไกจัดการรับเรื่องร้องเรียน

นอกจากนี้ สกศ. ยังทำการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สำนักงาน ป.ป.ช. เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐให้ดำเนินการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานฯ เห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวจะสามารถตรวจสอบสภาพองค์การในด้านการมีคุณธรรมและความโปร่งใส ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การที่มีคุณธรรมและความโปร่งใส สร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์การ จึงสมัครเป็นหน่วยงานนำร่องดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ สำนักงานฯ จึงดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสระหว่างปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ พบว่า สกศ. มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในภาพรวมอยู่ในระดับสูงทั้ง ๒ ปี โดยปี ๒๕๕๙ ได้คะแนนประเมินสูงกว่าปี ๒๕๕๘ เล็กน้อย ประมาณ ๘ คะแนน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าปี ๒๕๕๙ ได้คะแนนประเมินสูงกว่าปี ๒๕๕๘ ทุกด้าน โดยดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน ได้คะแนนสูงสุด เท่ากับร้อยละ ๙๗.๓๘ ส่วนดัชนีที่ได้คะแนนต่ำกว่าดัชนีอื่น ๆ คือ ดัชนีคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน ได้คะแนนเท่ากับร้อยละ ๖๐.๓๓ ดังผลการประเมินในตารางต่อไปนี้

ดัชนี	ผลการประเมิน			
	ปี ๒๕๕๘		ปี ๒๕๕๙	
	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ
ภาพรวม	๗๑.๗๕	สูง	๗๙.๙๘	สูง
ความโปร่งใส	๗๓.๑๖	สูง	๘๑.๗๑	สูงมาก
ความพร้อมรับผิด	๗๓.๔๐	สูง	๘๒.๔๖	สูงมาก
ความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน	๘๔.๑๕	สูงมาก	๙๗.๓๘	สูงมาก
วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร	๖๘.๑๖	สูง	๗๒.๕๗	สูง
คุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน	๕๖.๐๙	ปานกลาง	๖๐.๓๓	สูง

จากผลการประเมินทั้งของสำนักงาน กพ. และสำนักงาน ป.ป.ช. แสดงให้เห็นว่า สกศ. มีการทำงานที่ปลอดจากการทุจริต โปร่งใส บุคลากรมีความพร้อมรับผิดรับชอบ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่สำนักงานฯ ได้กำหนดกิจกรรมในการส่งเสริมการมีคุณธรรม และความโปร่งใส ดังต่อไปนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาในเรื่องการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และความเป็นธรรมในการมอบหมายงาน

๑. จัดกิจกรรมในงานวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล (ประเทศไทย) ระหว่างวันที่ ๘ - ๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมเดินรณรงค์ และ จัดนิทรรศการส่งเสริมความโปร่งใส เรื่อง “พลเมืองไทยมุ่งมั่น คอร์รัปชันต้องหมดไป”

๒. จัดอบรมเสริมความรู้ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อ ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ให้แก่บุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดย นายพิเศษ นาคะพันธุ์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นวิทยากร ให้แก่บุคลากร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙

๓. การติดตามผลการดำเนินงานสร้างเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของ สำนักงาน จากคณะทำงานเป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรให้ความสำคัญและดำเนินการ ตามแนวทางของสำนักงาน ป.ป.ช.

แนวทางการยกระดับการปฏิบัติราชการของ สกศ. ให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น

นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา ทุกส่วนราชการต้องดำเนินงานโดยยึดสาระบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ - ๑๑ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ทำการวิจัยและพัฒนาข้อเสนอแนวทางการยกระดับการปฏิบัติราชการของ สกศ. ให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของส่วนราชการไทย ๒) เพื่อพัฒนาระบบงานสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔ - ๒๕๕๙ และผลที่เกิดขึ้น ๓) เพื่อประเมินระดับความมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ ๔) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนวทางการยกระดับการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น ได้ผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของส่วนราชการไทย

การขับเคลื่อนนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของส่วนราชการไทย เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลรายด้านนั้น ส่วนราชการและผู้ปฏิบัติต้องดำเนินการดังนี้

๑) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องพัฒนาระบบงานขึ้นใหม่ เช่น

● นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี	● แผนสร้างความผาสุก
● แผนปฏิบัติราชการ	● แผนการจัดการความรู้
● แผนยุทธศาสตร์องค์กร	● คำรับรองการปฏิบัติราชการและรายงานการประเมินผล
● แผนยุทธศาสตร์	การปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ
● แผนสร้างเสริมและถ่ายทอดค่านิยม	● เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)
● แผนบริหารความเสี่ยง	● แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง
● ระบบควบคุมภายใน	● แผนสร้างความโปร่งใส
● แผนพัฒนาบุคลากร	● แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
● แผนเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ	ฯลฯ

๒) **หลักการตอบสนอง** ดำเนินงานตามคำสั่งที่มอบหมายโดยเร็วพร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน มุ่งผลิตผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้บริการประชาชนตามขั้นตอน ไม่เลือกปฏิบัติ จัดการเรื่องร้องเรียนตามขั้นตอนและกำหนดเวลา

๓) **หลักการรับผิชอบ/ตรวจสอบได้** กำหนดทิศทางการทำงาน เป้าหมาย แผนการดำเนินงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมกลไกตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การควบคุมภายใน การบริหารจัดการความเสี่ยง และผู้รับผิดชอบที่พร้อมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ต่อการตัดสินใจของตน

๔) **หลักโปร่งใส/เปิดเผย** มีการวางกลไกการทำงานทุกขั้นตอนให้โปร่งใส มีมาตรฐานการให้บริการ มีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส มีระบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การลดการใช้ดุลยพินิจในการบริหารงานบุคคล

๕) **หลักนิติธรรม** มีส่วนร่วมทบทวนกฎหมาย ระเบียบ และการปฏิบัติราชการ ตามพันธกิจตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีส่วนร่วมแก้ปัญหาโดยเร็ว มีส่วนร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เป็นต้น

๖) **หลักความเสมอภาค** มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค ต้องมีความเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล

๗) **หลักการมีส่วนร่วม** ผู้ปฏิบัติงานหรือข้าราชการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรับรู้ เรียนรู้ ร่วมคิดให้ความเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมตรวจติดตาม ประเมินผล และร่วมปรับปรุงแก้ไข เกี่ยวกับงานของส่วนราชการอย่างเคร่งครัด ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๘) **หลักกระจายอำนาจ** มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้บริหารระดับต่าง ๆ รวมทั้งมีระบบการควบคุม ติดตาม และกำกับดูแลการใช้อำนาจด้วย

๙) **หลักคุณธรรม/จริยธรรม** มีการพัฒนาหลักและกระบวนการรักษาและปกป้องคุณธรรมในวงราชการ ปรับปรุงระบบวินัย อุทธรณ์ และร้องทุกข์ จัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำปีงบประมาณ ปรับระบบการประเมินผลเพื่อเลื่อนระดับให้มีคุณธรรม จริยธรรม ทบทวนและปรับแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

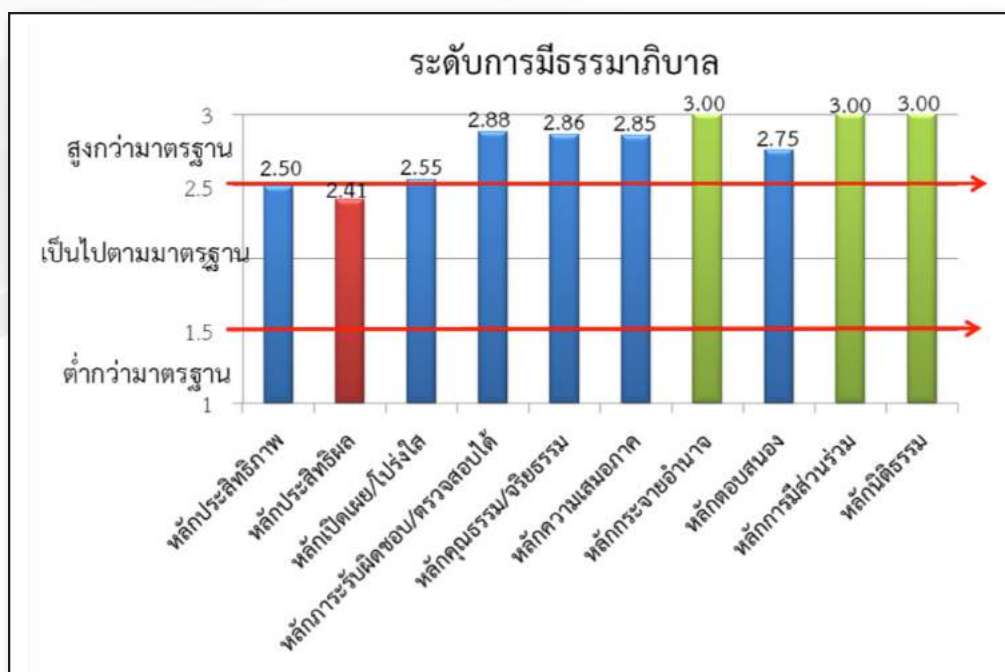
การพัฒนาระบบงานสำหรับการขับเคลื่อน นโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของ สกศ.

จากภารกิจข้างต้น สกศ. จะต้องพัฒนาระบบงานทั้งหมดจำนวน ๔๕ รายการ ซึ่ง
สกศ.ได้ดำเนินการไปแล้วและยังต้องทำต่อเนื่องไปจำนวน ๓๐ รายการ คงเหลืออีก ๑๕
รายการที่ยังมิได้ดำเนินการ ดังรายการต่อไปนี้

ภารกิจที่ดำเนินการแล้วและยังทำต่อเนื่อง	ภารกิจที่ยังมิได้ดำเนินการงานบริหารจัดการ
งานบริหารจัดการ ๑) ระบบบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ๒) นโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี (นโยบาย OG) ๓) แผนส่งเสริมและถ่ายทอดค่านิยม ๔) แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ๕) แผนยุทธศาสตร์องค์กร ๖) ระบบควบคุมภายใน (ทำไว้นานแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕) ๗) แผนบริหารความเสี่ยง ๘) งานตรวจสอบภายใน ๙) แผนรองรับภาวะฉุกเฉิน / แผนบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต / แผนบริหารความต่อเนื่อง ๑๐) คำรับรองการปฏิบัติราชการและรายงานการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปี ๑๑) การพัฒนาระบบการประเมินผลตามคำรับรองฯ เพื่อลดภาระงาน โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ๑๒) การนำ PMQA มาปรับใช้ในการปฏิบัติราชการ ๑๓) แผนการจัดการความรู้ ๑๔) กลไกการทำงานร่วมกับเครือข่าย ๑๕) การทบทวนกฎหมาย	งานบริหารจัดการ ๑) จัดทำแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้ได้ผลผลิต/ผลงานหรืองานบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ๒) จัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ และดำเนินงานตามลำดับความสำคัญ ๓) จัดทำและใช้ระบบการควบคุมภายใน (ฉบับใหม่) และแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อกำกับการดำเนินงานตามพันธกิจหลักให้บรรลุเป้าหมาย ๔) พัฒนารูปแบบ กลไก ระบบ และวิธีทำงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ๕) จัดระบบการทำงานแบบเครือข่ายความร่วมมือหรือหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชน ๖) เสริมหนุนความรู้ให้แก่เครือข่าย/หุ้นส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมให้ครบ ๕ ระดับ ๗) จัดทำระบบการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า ๘) สำนวณความพึงพอใจของประชาชน ๙) จัดทำระบบฐานข้อมูลในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ๑๐) สร้างกลไกกลไกที่มีประสิทธิภาพ
งานบริหารการคลัง ๑๖) งานบริหารการคลังทั้งระบบ (การเงิน การบัญชี การพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ)	งานบริหารทรัพยากรบุคคล ๑๑) จัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล ๑๒) จัดทำแผนเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ โดยยึดหลักความเสมอภาค ๑๓) จัดทำและใช้แผนสร้างบุคลากรทดแทน (Succession Plan) ๑๔) จัดทำแผนเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการโดยประเมินผลสัมฤทธิ์เทียบเคียงกับเป้าหมายของแต่ละคน ๑๕) ใช้แผนที่ยุทธศาสตร์ในการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์การลงสู่ระดับสำนัก กลุ่ม และระดับบุคคล
งานบริหารทรัพยากรบุคคล ๑๗) งานบริหารงานบุคคล – งานบรรจุ แต่งตั้ง ๑๘) ระบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนระดับและค่าตอบแทน ๑๙) แผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล (ยังไม่ถูกต้อง ไม่สามารถนำไปใช้ได้) ๒๐) แผนอัตรากำลัง ๒๑) แผนพัฒนาบุคลากร ๒๒) แผนเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ ๒๓) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือแผนความสุข	
งานบริหารทั่วไป ๒๔) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ๒๕) การจัดช่องทางให้บริการข้อมูลข่าวสาร ๒๖) ผังขั้นตอนการให้บริการทางวิชาการ ๒๗) แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๒๘) กลไกและกระบวนการรักษาและปกป้องระบบคุณธรรมในวงราชการ ๒๙) ระบบวินัย อุทธรณ์และร้องทุกข์ ๓๐) กระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์	

ผลการประเมินระดับความมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของ สกศ.

จากการประเมินระดับการมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ของ สกศ. รายด้าน พบว่า สกศ. สามารถปฏิบัติงานได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามระดับคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของหลักธรรมาภิบาลจำนวน ๙ ด้าน ได้แก่ ด้านกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านนิติธรรม ด้านการรับผิดชอบ/ตรวจสอบได้ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ด้านความเสมอภาค/เที่ยงธรรม ด้านการตอบสนอง ด้านเปิดเผย/โปร่งใส และด้านประสิทธิภาพ และมีด้านประสิทธิผลเพียง ๑ ด้าน ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับเป็นไปตามมาตรฐาน ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทางการยกระดับการปฏิบัติงานของ สกศ. ให้มีธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น

ด้านผู้บริหาร :

- ๑) วางกลไกในการกระตุ้นและผลักดันผู้บริหารระดับสูงให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- ๒) ระดมความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และบุคลากร สกศ. ในการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของ สกศ. ระยะ ๕ ปี เพื่อยึดเป็นแนวทางการทำงาน โดยอาจกำหนดนโยบายกว้าง ๆ ไว้รองรับนโยบายของผู้บริหารคนใหม่
- ๓) เร่งรัดการจัดทำแผนเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ วางแผนจัดกำลังคน และเร่งรัดพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม
- ๔) กำกับให้มีการจัดวางระบบควบคุมภายในที่มีความทันสมัยมากขึ้น ทั้งก่อนดำเนินการ คือการบริหารความเสี่ยง และหลังการดำเนินงาน คือการตรวจสอบความคุ้มค่าของเงิน

การบริหารจัดการ :

- ๑) จัดประชุมร่วมระหว่างผู้บริหารเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานของ สกศ. ในระยะ ๕ ปี ข้างหน้าให้ชัดเจนว่าจะมุ่งพัฒนาการศึกษาเรื่องใดบ้าง โดยคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวังของประชาชน เพื่อนำไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ของ สกศ.
- ๒) ศึกษาและวางแผนการทำงานตลอดโครงการอย่างเป็นระบบ จากนั้น ระดมความคิดร่วมกับทีมงาน เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะการทำวิจัย การประเมิน การพัฒนาข้อเสนอนโยบาย การนำเสนองาน เป็นต้น
- ๓) สร้างความรู้สึกรับผิดชอบ ความรู้สึกถึงภาระรับผิดชอบ (Accountability) ให้แก่ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการที่จะต้องมุ่งมั่น ทুম่ทำงานตามพันธกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบ ด้วยการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงรายโครงการ รายงาน และระดับสำนักงาน ตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) พัฒนาคู่มือกระบวนการจัดทำนโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษา วิจัย ประเมินผลการจัดการศึกษา และการพัฒนากฎหมาย พร้อมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำงานอย่างจริงจัง มีการติดตาม ประเมิน และปรับปรุงคู่มือดังกล่าวให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย
- ๕) ธารรงค์ให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสำนัก หรือกลุ่ม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ๖) สร้างกลไกให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ๗) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเผยแพร่รายงานการตรวจสอบภายในสู่ประชาคม สกศ. และธารรงค์ให้มีการนำจุดบกพร่องจากรายงานการตรวจสอบภายในไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและป้องกันการทุจริตได้อย่างแท้จริง เพื่อวางกลไกสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ
- ๘) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีระบบการให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีผลงานหรือผู้กระทำการทุจริต
- ๙) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การและบุคลากร
- ๑๐) จัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

การบริหารการคลัง:

- ๑) จัดให้มีการอบรมชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ รวมทั้งใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์
- ๒) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางระบบเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างรายปี การรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างรายเดือน การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างในปีที่ผ่านมาจำแนกตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและจำนวนงบประมาณ การปรับปรุงการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างในปีงบประมาณปัจจุบันตามรายงานการวิเคราะห์ผลการจัดซื้อจัดจ้างในปีที่ผ่านมา เป็นต้น
- ๓) ปลุกและปลูกความรู้ ความเข้าใจ และความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับระบบการทำงานด้านพัสดุให้แก่เจ้าหน้าที่ในฐานะผู้ปฏิบัติ และบุคลากรอื่นในฐานะผู้ใช้บริการ
- ๔) จัดให้มีการอบรมชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างเป็นระบบและจริงจัง

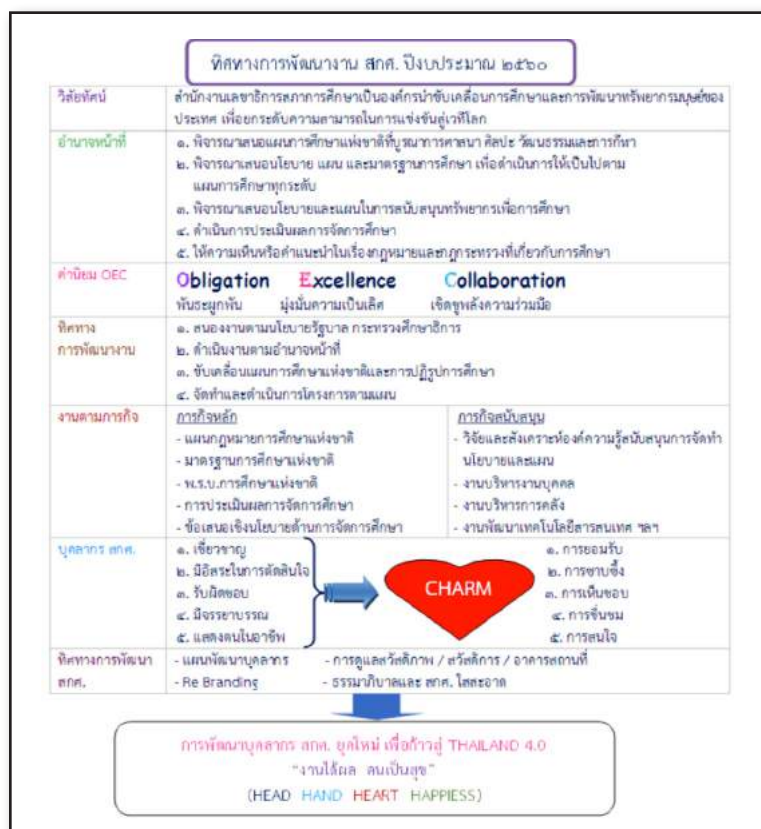
การบริหารงานบุคคล :

- ๑) ทบทวนและปรับปรุงการจัดอัตรากำลังของ สกศ.โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือวุฒิการศึกษา
- ๒) ปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม และเป็นธรรม
- ๓) เร่งรัดจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ สกศ. และแผนปฏิบัติราชการ
- ๔) เร่งรัดจัดทำแผนเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจนสามารถใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรและเพื่อรักษาคนที่มีศักยภาพให้อยู่กับองค์กรต่อไป
- ๕) เร่งรัดจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่เป็นระบบ เป็นธรรม เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
- ๖) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและแผนผาสุก
- ๗) ทบทวนและปรับปรุงวิธีประเมินผลการปฏิบัติราชการที่มีการมอบหมายงานชัดเจน และยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร สกศ. เพื่อสร้างเสริมการทำงานอย่างมืออาชีพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เริ่มดำเนินงานพัฒนาศักยภาพบุคลากรมาตั้งแต่กลางปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ด้วยการกำหนดทิศทางการพัฒนางาน ทิศทางการพัฒนา สกศ. ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร แผนดูแลสวัสดิภาพ/สวัสดิการบุคลากร รวมถึงการ Re-branding และการบริหารงานแบบมีธรรมาภิบาล เป็นต้น เพื่อสร้างบุคลากร สกศ. ยุคใหม่ที่รู้จัก รู้กว้าง (Head) มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ (Hand) และมีความสุขในการทำงาน (Heart & Happiness) ตามสโลแกนที่ว่า “งานได้ผล คนเป็นสุข”

จากนั้น กำหนดแนวทางการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนดังนี้ ๑) ศึกษาและสังเคราะห์คุณลักษณะของ “เก่ง” และ “ดี” ๒) กำหนดรูปแบบการพัฒนาสำหรับบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ และ ๓) จัดทำแผนพัฒนารายบุคคลและแผนพัฒนาตามเส้นทางอาชีพ พร้อมทั้งรูปแบบการฝึกอบรม และการติดตามประเมินผล ดังภาพ

นอกจากนี้ ได้จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร ระหว่างวันที่ ๙-๑๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเบลมอนท์ วิลเลจ รีสอร์ท จังหวัดนครราชสีมา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการทำงานของ สกศ. ในอนาคต รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาค่านิยมองค์กร ด้วยการจัดกิจกรรมฐานเรียนรู้จำนวน ๖ ฐาน ซึ่งแต่ละฐานมุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรแตกต่างกัน ดังนี้

ฐานที่ ๑ ฐานลูกเทนนิส/ลูกบดโก๋/ลูกปิงปองเข้าห่วงแขวนบนเสา

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๒ ด้าน คือ

ด้านการคิดวิเคราะห์ : การแยกแยะข้อมูลหรือเรื่องราวที่ได้มา ซึ่งกระทำได้โดยการทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม โดยกำหนดประเด็นปัญหาให้สอดคล้องกับแนวความคิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ระเบียบจนสามารถเปรียบเทียบแง่มุมต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาจนลุล่วงในที่สุด

ความยืดหยุ่นผ่อนปรน : ความสามารถในการปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย

ฐานที่ ๒ เลี้ยงลูกกอล์ฟ/ลงหลุม

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๓ ด้าน คือ

การสอนงาน (Coaching) : การช่วยให้ใครก็ตามพัฒนาขีดความสามารถในการทำงาน การสอนงานไม่ได้หมายถึงสาระของการสอนหรือบอกถึงวิธีการทำงานเท่านั้นแต่หมายรวมถึง การช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจและ ให้โอกาสในการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

การสื่อสารจูงใจ : ความสามารถที่จะสื่อความด้วยการเขียน การพูด เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับ และการสนับสนุนความคิด หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของตน

การใส่ใจและพัฒนาผู้อื่น : ความสามารถในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ซึ่งจะปรากฏออกมาในลักษณะของความเอาใจใส่หรือความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะส่งเสริม ที่จะปรับปรุงและพัฒนาผู้อื่น

ฐานที่ ๓ โยแมงมุม

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๓ ด้าน คือ

การประสานงาน : การจัดให้คนในองค์กรทำงานสัมพันธ์สอดคล้องกันโดยจะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลัก ต้องมีการจัดระเบียบวิธีการทำงาน อีกทั้งความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้เกิดความคิด ความเข้าใจตรงกันในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องทั้งเวลาและกิจกรรมที่ต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยไม่ทำให้เกิดความสับสนขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกันทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นทำให้ได้มาซึ่งงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การมอบหมายงาน : การกระจายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ และอำนาจการตัดสินใจภายในขอบเขตที่กำหนด ให้ผู้อื่นไปปฏิบัติ

การมองภาพองค์รวม : เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้คิดในเชิงสังเคราะห์หรือการรวบรวมข้อมูลทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งจะทำให้มองภาพใหญ่หรือภาพรวมของกิจกรรมได้อย่างรู้และเห็นทั้งกระบวนการ ปัญหา อุปสรรค ทางแก้ไข และทางเลือกที่ดีที่สุดในสถานการณ์ขณะนั้น

ฐานที่ ๔ ไม้คำ (กระซิบสวาท)

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๒ ด้าน คือ

การสื่อสารจูงใจ : ความสามารถที่จะสื่อความด้วยการเขียน การพูด เพื่อให้เกิดความเข้าใจการยอมรับ และการสนับสนุนความคิด หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของตน

การตรวจสอบความถูกต้อง : ความเอาใจใส่ที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ครบถ้วนในทุกขั้นตอน มีใจทำงานตามความคุ้นชิน

ฐานที่ ๕ โยนห่วง

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๑ ด้าน คือ

การจัดการความเสี่ยง : การจัดการความเสี่ยง ทั้งในกระบวนการวิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ฐานที่ ๖ กัดปิงปอง

ฐานกิจกรรมนี้ มุ่งพัฒนา ๑ ด้าน คือ

ความมุ่งมั่นการทำงาน : ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังใจ กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

วัฒนธรรมและการแบ่งปันสู่สังคม

- กฐินพระราชทานประจำปี ๒๕๕๘ ณ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร จังหวัดน่าน
- พิธีทำบุญเนื่องในวันสงกรานต์ปี ๒๕๕๘ และขึ้นปีใหม่ ๒๕๕๙
- ครบรอบวันสถาปนา สกศ.
- งานวันผู้สูงอายุและรดน้ำขอพรวันสงกรานต์ ปี ๒๕๕๙
- สืบสานประเพณีวิสาขบูชา
- แห่เทียนพรรษา ประจำปี ๒๕๕๙
- กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญของสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ยึดมั่นในวัฒนธรรมไทยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันงดงาม ความมีจิตสาธารณะ และแบ่งปันสู่สังคม ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ

กฐินพระราชทานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร จังหวัดน่าน

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธาน ถวายผ้าพระกฐินพระราชทานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ พระอุโบสถวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยมีคณะผู้บริหารและข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รวมทั้งข้าราชการหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน เข้าร่วมพิธี

พิธีทำบุญเนื่องในวันสงกรานต์ ปี ๒๕๕๘ และขึ้นปีใหม่ ๒๕๕๙

๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธานในพิธีทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ พิธีถวายเครื่องสังเวทพระภิกษุสามเณรและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และใส่บาตรพระสงฆ์จากวัดโบสถ์สามเสน กรุงเทพมหานคร เนื่องในวันสงกรานต์ปี ๒๕๕๘ และขึ้นปีใหม่ปี ๒๕๕๙ โดยมีคณะผู้บริหาร และบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมในพิธี จากนั้นได้ร่วมกันใส่บาตรพระสงฆ์ ณ บริเวณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ครบรอบวันสถาปนา ลกศ.

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธานในพิธีถวายเครื่องสักการะพระภิกษุสามเณรและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ครบรอบ ๕๗ ปี (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙) และถวายภัตตาหารเพลพระสงฆ์จำนวน ๙ รูป โดยมีอดีตผู้บริหาร ผู้บริหาร บุคลากร และข้าราชการบำนาญ ร่วมพิธีอย่างพร้อมเพรียง

งานวันพื้งอายุและรดน้ำขอพรวันสงกรานต์ ปี ๒๕๕๙

๗ เมษายน ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธานในพิธีถวายเครื่องสักการะศาลพระภูมิชัยมงคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำสภศ. เนื่องในวันสงกรานต์

หลังจากนั้น ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธานในพิธีสรงน้ำพระพุทธรูป และรดน้ำขอพร พร้อมมอบของที่ระลึกให้แก่อดีตผู้บริหาร โดยมีอดีตผู้บริหาร ผู้บริหาร และข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเข้าร่วมพิธีรดน้ำขอพรอย่างพร้อมเพรียง

สืบสานประเพณีวิสาขบูชา

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีวิสาขบูชา พ.ศ. ๒๕๕๙ ในวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำโคมตราไปแขวนที่ระเบียงคหวัดพระศรีรัตนศาสดารามเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาตามประกาศเชิญชวนของสำนักพระราชวัง

ประเพณีดังกล่าว เริ่มขึ้นในรัชกาลที่ ๒ ที่ทรงมีพระราชดำริจัดงานวิสาขบูชาให้เป็นการพิเศษ ด้วยเกี่ยวเนื่องกับวันประสูติ ตรัสรู้ และดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการจัดแต่งโคมประทีปไปถวายในพระอารามต่างๆ ในวันวิสาขบูชา โดยหน่วยราชการได้ร่วมสืบสานพระราชนิมิตนี้ด้วยการจัดแต่งโคมประทีปหรือโคมตราของหน่วยราชการไปถวายสักการะพระพุทธรูปมหามณีรัตนปฏิมากรในทุกค่ำคืนวันวิสาขบูชา

แห่เทียนพรรษา ประจำปี ๒๕๕๙

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธาน ในการถวายเทียนจำนำพรรษา ณ ศาลาการเปรียญ วัดโบสถ์สามเสน กรุงเทพฯ โดยมีคณะ ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมสืบสานประเพณีไทย เนื่อง ในวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ประจำปี ๒๕๕๙

ในการนี้ เลขาธิการสภาการศึกษา ได้มอบหมายนางสาวรัชนิกร อ่องเอิบ ผู้อำนวยการ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร ร่วมเดินใน ขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา เพื่อนำเทียนจำนำพรรษาไปถวาย โดยมีประชาชนบริเวณตลาด ศรีย่านรอร่วมถวายปัจจัยเพื่อนำไปทำบุญจำนวนมาก

กิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการสภาการศึกษา ได้พาคณะผู้บริหาร ข้าราชการและลูกจ้าง ของสำนักงานฯ ไปเยี่ยมโรงเรียนบ้านผาสึงห์ และโรงเรียนบ้านผาตูป อำเภอเมือง จังหวัดน่าน พร้อมทั้งได้มอบอุปกรณ์เครื่องเขียน กีฬา และเครื่องอุปโภค บริโภคให้แก่ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนด้วย

หลังจากนั้น ได้ไปร่วมทำกิจกรรม CSR อาทิ การปลูกต้นไม้ และการขนหินทรายไปถมพื้นดินรอบพระอุโบสถ วัดป่าันทบุริญาณสังวราราม อำเภอเมือง จังหวัดน่านด้วย

